

บทที่ 4

นโยบายการผลิตและการค้าอาหารในภาคใต้ พ.ศ. 2488-2503

ฐานะทางเศรษฐกิจของไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ต้องประสบกับภาวะวิกฤตอย่างหนัก เพราะประชาชนประกอบอาชีพได้ไม่เต็มที่ และการค้ากับต่างประเทศ ก็มีอุปสรรคจากภัยสงคราม ทำให้สินค้าออกของไทยไม่สามารถส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ และในขณะที่รายได้ของประเทศตกต่ำที่สุดนี้ รัฐบาลก็จำเป็นต้องใช้เงิน เป็นจำนวนมาก ทำให้รายจ่ายสูงกว่ารายได้ติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปี จนรัฐบาลต้องกู้เงินมาใช้<sup>1</sup> ภายหลังสงครามยุติ ความหวังของรัฐบาลในการฟื้นฟูฐานะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ

<sup>1</sup>รายได้รายจ่ายจริงของรัฐบาล พ.ศ. 2480-2487 ดังต่อไปนี้

ปีงบประมาณ	รายได้ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	-ต่ำกว่า +สูงกว่า รายได้, รายจ่าย (บาท)
2480	109,412,310	125,940,867	-16,528,557
2481	118,351,387	132,913,013	-14,561,676
เม.ย.-ก.ย.2482	59,611,536	74,198,340	-14,586,804
ต.ค.82-ก.ย.83	146,478,068	161,480,147	-15,002,079
ต.ค.83-ธ.ค.83	37,180,468	28,319,181	+ 8,761,287
2484	161,064,608	198,411,870	-37,347,262
2485	142,154,471	198,711,420	-56,556,949
2486	176,733,761	249,055,953	-72,322,192
2487	267,413,378	363,731,217	-96,317,839

: ข้อมูลจาก ดิเรก ชัยนาม, ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2, 1: 545.

ก็คือ การเร่งส่งสินค้าออก โดยเฉพาะยางพาราซึ่งเป็นสินค้าที่กำลังเป็นที่ต้องการของประเทศอุตสาหกรรมมากที่สุดชนิดหนึ่ง รัฐบาลจึงหันมาเอาใจใส่อาชีพการทำสวนยางพารา มากกว่าในช่วงเวลาใด ๆ ที่ผ่านมา การศึกษาในบทนี้มุ่งพิจารณานโยบายและบทบาทของรัฐบาลทางการส่งเสริมการผลิต การปรับปรุงคุณภาพยางในลักษณะ เข้าถึงชาวสวนยาง ตลอดจนศึกษาถึงนโยบายและบทบาททางการค้ากับต่างประเทศ และผลจากการดำเนินงานของรัฐบาลในช่วงเวลาดังกล่าวด้วย

#### บทบาทของรัฐบาลในการส่งเสริมอาชีพการทำสวนยางภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

สถานการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ส่งผลกระทบต่อกิจการสวนยางอย่างเต็มที่ ตลาดค้ายางในสิงคโปร์และมลายูต้องปิดลง เนื่องจากภัยสงคราม ตลาดยางในประเทศไทยต้องปิดตามไปด้วย ชาวสวนยางจึงไม่สามารถผลิตยางออกจำหน่ายได้ คงมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ผลิตเพื่อจำหน่ายให้แก่ญี่ปุ่นและเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ แต่จำหน่ายได้ราคาต่ำมาก กล่าวกันว่า ในภาคใต้ราคาตกลงเหลือเพียงกิโลกรัมละ 1 สตางค์เท่านั้น<sup>1</sup> อย่างไรก็ตามถึงแม้ราคาขายจะตกต่ำจนพ่อค้าหยุดการซื้อขาย แต่รัฐบาลยังคงเอาใจใส่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมยางโดยไม่เพิกเฉย จะเห็นได้จากระหว่าง พ.ศ. 2485-2488 มีกฎกระทรวงและประกาศเกี่ยวกับยางออกมายังคับใช้ถึง 20 ฉบับ<sup>2</sup> ทั้งนี้เพื่อให้มีความต่อเนื่องในการกำหนดระยะเวลาโควตาขาย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงแบบพิมพ์คู่มือใหม่ เนื่องจาก เป็นหน้าที่ที่จะต้องเตรียมไว้บริการเจ้าของสวนยางตามกฎหมาย

<sup>1</sup> สัมภาษณ์ อาจารย์เทอด สุวรรณศิริ.

<sup>2</sup> โปรดดูใน กรมอัยการ, สารบาณกฎหมาย ตั้งแต่ พ.ศ. 2484 ถึง พ.ศ. 2494 (พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเชมม, 2497), หน้า 775-777.

ครั้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ ตลาดค้ายางได้ฟื้นตัวขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อฟื้นฟูให้ยางเป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศเช่นในเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลจึงได้ดำเนินการส่งเสริมอาชีพนี้หลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ออกพระราชบัญญัติควบคุมยาง (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2490

เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดภาคใต้ 3 ท่านคือ ร.ต.ท. คลาด ขุทรานนท์ จังหวัดพัทลุง นายไสว สุทธิพิทักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และนายเลียบ นิลระตะ จังหวัดตรัง ได้มีความเห็นพ้องกันว่าราษฎรในภาคใต้มีสวนยางอยู่ในครอบครองโดยผิดพระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะปลูกยางโดยไม่ได้ขออนุญาตบ้าง ใบอนุญาตขาดอายุบ้าง และขณะนี้ยางเหล่านี้ก็มีขนาดโตพอที่จะทำการกรี๊ดได้แล้ว บางรายก็ลงมือกรี๊ดโดยไม่ขออนุญาต บางรายก็ยังรีรออยู่เพราะกลัวความผิด เพื่อให้ราษฎรได้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายและเพื่อเป็นการเพิ่มพูนผลผลิตยางสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสามท่าน จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมยาง (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2490 เป็นการผ่อนผันให้เจ้าของสวนยางดำเนินการขออนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมายภายในเวลา 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้<sup>1</sup>

พระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 ในมาตรา 7 ว่า

<sup>1</sup> รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยสามัญ ชุดที่ 1 (พ.ศ. 2490)

และสมัยวิสามัญ ชุดที่ 1 (พ.ศ. 2490), 2: 2416-2417.

. . . ผู้ใดปลูกยางไว้ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้โดยมิได้รับอนุญาต หรือโดยที่  
ใบอนุญาตนั้นถูกเพิกถอนหรือสิ้นอายุก็ดี ถ้ายื่นเรื่องราวขออนุญาตปลูกใหม่ ต่อ  
เจ้าพนักงานประจำท้องที่ภายในกำหนดหกเดือน นับตั้งแต่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ  
ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481  
ทั้งนี้ผู้นั้น เรื่องราวขออนุญาตจะต้องแสดงหลักฐานด้วยว่า ที่ดินที่ปลูกคั้นยางนั้นได้มา  
โดยชอบด้วยกฎหมาย . . . <sup>1</sup>

ซึ่งรัฐบาลเห็นชอบด้วย เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติอนุมัติ จึงได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อ  
วันที่ 23 กันยายน 2490<sup>2</sup>

การที่รัฐบาลของพลเรือตรี ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เห็นชอบด้วยนั้น แสดงให้  
เห็นว่ารัฐบาลมีเจตนาที่จะอะลุ่มอล่วยให้ชาวสวนยางปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย มิได้เพ่ง  
เล็งจะเอาความผิดฐาน เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎหมายแต่อย่างเดียว ตามปกติชาวสวนยางที่อยู่ไม่  
ห่างไกลจากตัวเมืองมักปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย เพราะเจ้าพนักงานประจำท้องที่นั้นสามารถ  
ออกไปตรวจตราได้ แต่ชาวสวนยางที่อยู่ห่างไกลออกไปในชนบทโดยมากมักจะละเลยไม่สนใจ  
ที่จะดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายแต่อย่างใด คงปลูกและกรีดยางออกจำหน่ายในลักษณะ  
ยางเถื่อนตลอดมา<sup>3</sup> ซึ่งทางราชการก็ไม่สามารถจะจัดการอะไรได้ เพราะกำลังเจ้าหน้าที่  
มีไม่เพียงพอ

<sup>1</sup> เสถียร วิชัยลักษณ์, ประชุมกฎหมายประจำศก (พระนคร: โรงพิมพ์นิติเวช, 2491), 60: 709-710.

พ.ร.บ.ควบคุมยาง พ.ศ. 2481 มาตรา 7 ว่า "ผู้ใดทำยาง ค้ายาง หรือมี  
ยางไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตก็ดี หรือโดยใบอนุญาตนั้นถูกเพิกถอนหรือสิ้นอายุแล้วก็ดี  
หรือในระหว่างใบอนุญาตถูกยึดก็ดี อันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินี้  
ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท และยางที่เกิดขึ้นด้วยการกระทำผิดตาม  
มาตรานี้จะริบเสียก็ได้."

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>3</sup> สัมภาษณ์ นายโฮย สากุล, นายชวด ธรรมาธิปดี และนายเอี่ยม บุญชู.



อย่างไรก็ตามถึงแม้พระราชบัญญัติฉบับนี้ รัฐบาลจะได้รับผลทางตรงไม่เต็มที่นัก แต่ก็ได้รับผลทางอ้อมหลายประการ คือ

ประการแรก เป็นการย้ำเตือนประชาชนผู้ประกอบอาชีพกิจการสวนยางว่า ถึงแม้ความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศได้สิ้นสุดลงแล้วก็ตาม แต่การจำกัดโควตายางคงมีผลบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 ไม่เปลี่ยนแปลง

ประการที่สอง เป็นการป้องกันไม่ให้ประชาชนจับจองที่ดินปลูกสร้างสวนยางโดยพลการ เพราะนอกจากรัฐต้องสูญเสียรายได้จากค่าธรรมเนียมและค่าภาษีที่ดินแล้ว พื้นที่ส่วนที่เป็นป่าที่ควรสงวนไว้ต้องถูกทำลายลงปีละมาก ๆ ซึ่งเรื่องนี้กรมป่าไม้ได้กำหนดแนวทางเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการจับจองที่ดินว่า พื้นที่บริเวณใดที่พิจารณาเห็นว่าถ้าคงสภาพเป็นป่าไว้แล้วมีประโยชน์มากกว่าให้ประชาชนเข้าไปปลูกสร้างสวนยาง ก็จะไม่อนุญาตให้ประชาชนเข้าไปจับจอง<sup>1</sup>

## 2. การจัดตั้งองค์การสวนยางนาบอน

หลังจากรัฐบาลได้ยึดพื้นที่สวนยาง 6,000 ไร่ จากราษฎรที่บุกรุกเข้าไปปลูกไว้ในที่หวงห้าม ตำบลข้างกลาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมกับสวนยางที่รัฐบาลซื้อไว้ในเขตอำเภอทุ่งสงและอำเภอฉวางอีก 467 ไร่<sup>2</sup> และมอบให้กองการยางรับผิดชอบ

<sup>1</sup> กช., กส. 19/25 "เรื่องจังหวัดนครราชสีมารายงานมาว่าคณะกรรมการอำเภอเวียงออกใบเหยียบย่ำที่ดินให้ราษฎรโดยมิได้ส่งเรื่องให้แผนกป่าไม้ตรวจสอบ" 14 สิงหาคม 2483; สัมภาษณ์ นายชิต ดุลงนิษก์.

<sup>2</sup> ซื้อไว้เพื่อกีดกันชาวต่างชาติ (ชาวตะวันตก) : ข้อมูลจาก สัมภาษณ์ อาจารย์รัตน์ เพชรจันทร์.

ดูแลบำรุงรักษา และกองการที่ยังได้ร่วมมือกับกรมการจังหวัดนครศรีธรรมราชทำการขับไล่คนจีนชกิวที่เข้ามาจับจองที่ปลูกสร้างสวนยางในตำบลนาบอน โดยเฉพาะพวกที่ไปเหยียบย่ำขาดอายุให้ออกไป เพราะอยู่ในลักษณะบุกรุกที่หลวง ทำให้กองการยางได้เนื้อที่สวนยางมาอีก 635 ไร่<sup>1</sup> ต่อมาเมื่อรัฐบาลได้จัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นใน พ.ศ. 2490 กระทรวงเกษตรธิการจึงมอบให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ดำเนินการทำยางในสวนยางนี้เพื่อเป็นการหารายได้เข้ารัฐ และขณะเดียวกันยังเป็นการป้องกันไม่ให้คนจีนบุกรุกเข้าไปทำสวนยางของทางราชการอีก แต่ปรากฏว่าองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้สามารถทำได้ประมาณ 600-800 ไร่เท่านั้น<sup>2</sup> กระทรวงเกษตรธิการเห็นสมควรขยายกิจการสวนยางให้กว้างขวางออกไปอีก จึงได้ออกกิจการสวนยางแห่งนี้จากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้มาให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามเดิม แต่เนื่องจากกิจการนี้มีลักษณะเป็นการค้าโดยตรง ถ้าจะจ่ายเงินตามวิธีการของราชการย่อมไม่คล่องตัวในการดำเนินงาน กระทรวงเกษตรธิการจึงได้เสนอให้จัดตั้งเป็นองค์การขึ้น คณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วย และได้อนุมัติเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2492 เรียกว่า องค์การสวนยางนาบอน<sup>3</sup> วัตถุประสงค์สำคัญขององค์การ มีดังนี้คือ<sup>4</sup>

<sup>1</sup> กช., มท.0201.2.1.11/13 "กระทรวงเกษตรธิการชมเชยคณะกรรมการจังหวัดนครศรีธรรมราชเกี่ยวกับชาวจีนบุกรุกสวนยาง" 21 มกราคม 2493; สัมภาษณ์ อาจารย์รัตน์ เพชรจันทร์.

<sup>2</sup> ถนอม วิทยานนทการ, "การบริหารงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง," หน้า 42.

<sup>3</sup> กรมป่าไม้, ที่ระลึกวันสถาปนากกรมป่าไม้ ครบรอบ 80 ปี (กรุงเทพฯ: บริษัททรวุฒิการพิมพ์, 2519), หน้า 12.

<sup>4</sup> ถนอม วิทยานนทการ, "การบริหารงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง," หน้า 42; ชูวงศ์ ถนอมกุลบุตร, "หน้าที่และการร่วมมือในงานพัฒนาขององค์การสวนยาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์," ใน ยางพารา 2517, หน้า 36.

- 1) เพื่อผลิตยางแผ่นรมควันออกจำหน่าย
- 2) เพื่อผลิตและจำหน่ายน้ำยางสด
- 3) ดำเนินการผลิตยางตามหลักวิชาการ เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนและทำการค้นคว้าทดลองโดยสร้างแปลง เพาะและแปลงขยายยางพันธุ์ดี
- 4) เพื่อเป็นสถานที่อบรมฝึกกรรมกรให้มีความรู้ความชำนาญในการทำสวนยาง
- 5) จัดจำหน่ายพันธุ์ยางให้แก่ประชาชน

ในขณะที่จัดตั้งองค์การสวนยางนาบอนขึ้นนั้น พื้นที่สวนยางขององค์การมีต้นยางโตพอจะกรีดยังได้ประมาณ 2,500 ไร่ ในจำนวนนี้สามารถลงมือกรีดยังได้ทันทีโดยไม่ต้องบำรุงก่อนประมาณ 1,500 ไร่ ส่วนที่เหลืออีกประมาณ 4,000 ไร่ ต้นยางยังโตไม่ได้ขนาด ต้องทำการบำรุงรักษาต่อไป สำหรับทุนในการดำเนินงานขององค์การ กระทรวงการคลังได้อนุมัติเงินทุนหมุนเวียนให้เป็นเงิน 3,500,000 บาท โดยตั้งจ่ายในปีงบประมาณ 2493 และกำหนดให้นำเงินรายได้ส่งกระทรวงการคลังเป็นรายปีตั้งแต่ พ.ศ. 2494 เป็นต้นไป<sup>1</sup> ในองค์การได้มีการสร้างโรงงานต่าง ๆ คือ โรงงานทำยางแผ่น โรงรมยาง คลังพัสดุ และที่พักรวมกร<sup>2</sup>

การที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์การสวนยางนาบอน<sup>3</sup> นั้น แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลเอาใจใส่ต่ออาชีพการทำสวนยางของประชาชนเป็นอย่างดี และมีความ

<sup>1</sup> ถนอม วิทยานนทการ, "การบริหารงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง," หน้า 43.

<sup>2</sup> กรมศิลปากร, บันทึกผลงานของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ระหว่าง พ.ศ. 2491-2499 พิมพ์ในโอกาสชิตสมัยคล้ายวันเกิดครบ 5 รอบของ พญา จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี 14 กรกฎาคม 2500 (พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิวิพร, 2500), หน้า 126.

<sup>3</sup> ในปี พ.ศ. 2504 กระทรวงเกษตรราธิการได้เปลี่ยนชื่อ "องค์การสวนยางนาบอน" เป็น "องค์การสวนยาง": ข้อมูลจาก "พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ. 2504," ราชกิจจานุเบกษา 78 (พ.ศ. 2504): 767.



มั่นใจต่อการลงทุนในกิจการสวนยางพารามากขึ้น องค์การสวนยางแห่งนี้ เป็นศูนย์กลาง  
เผยแพร่ความรู้และเทคนิคในการผลิตยางให้แก่ชาวสวนยาง ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช  
และจังหวัดใกล้เคียง เช่นเดียวกับสถานีการยางคองหงส์ อำเภอกาญจนบุรี เป็นผลให้เนื้อที่  
ปลูกยางพาราขยายออกไปอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในเขตอำเภอฉวางและอำเภอทุ่งสง  
และยังเป็นการชักจูงให้ชาวนาจากอำเภอต่าง ๆ อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งปลูกสร้างสวนยาง  
รวมทั้ง เป็นลูกจ้างในองค์การสวนยางและในสวนยางของเอกชนด้วย

### 3. การจัดตั้งสถานีทดลองยาง

เนื่องจากประชาชนในภาคใต้ได้มีการปลูกสร้างสวนยางพาราเพิ่มมากขึ้นทุกปี  
แต่ผลผลิตยางโดยทั่วไปยังมีคุณภาพต่ำ เพราะประชาชนยังไม่มีความรู้ในวิธีการผลิตให้ได้ยาง  
คุณภาพสูงอย่างเพียงพอ ดังนั้น เพื่อให้สามารถช่วยเหลือชาวสวนยางในการพัฒนาคุณภาพยาง  
ได้อย่างทั่วถึง และเพื่อส่งเสริมให้ชาวสวนยางหันมาปลูกยางพันธุ์ดีกันมากขึ้น รัฐบาลจึงได้  
สร้างแปลงเพาะขยายพันธุ์ยาง สวนทดลองการยาง และสถานีการยาง ขึ้นในท้องที่จังหวัด  
ต่าง ๆ เกือบทุกจังหวัดในภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2493-2498 รวม 20 แห่ง<sup>1</sup> ดังต่อไปนี้<sup>2</sup>

- 1) สถานีการยางจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) สถานีการยางเขาช่อง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
- 3) สถานีการยางในช่อง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

---

<sup>1</sup>คำตอบคำถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามที่ ส. 42/2498 ของ  
นายถิต พรหมมาณพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง เรื่องการปรับปรุงส่งเสริมยาง,  
ราชกิจจานุเบกษา 72 (พ.ศ. 2498): 2887.

<sup>2</sup>แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอีก 3 แห่ง คือ อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี, อำเภอ  
เมือง จังหวัดระยอง และอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด: ข้อมูลจาก "คำตอบคำถามของ  
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามที่ ส. 42/2498 ของนายถิต พรหมมาณพ สมาชิกสภาผู้แทน  
ราษฎร จังหวัดพัทลุง . . ." หน้า 2888-2889.

- 4) สวนทดลองการยางโคกปริเม็ง อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา
- 5) สวนทดลองการยางวังทัง อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
- 6) สวนทดลองการยางบางปอ อำเภอดงทับฟ้า จังหวัดพังงา
- 7) แปลงเพาะในสถานีการยางคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
- 8) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร
- 9) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 10) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 11) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอถลุง จังหวัดภูเก็ต
- 12) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 13) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
- 14) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
- 15) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา
- 16) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- 17) แปลงเพาะขยายพันธุ์ยางอำเภอศรีเสาะ จังหวัดนครราชสีมา

สำหรับสถานีกสิกรรมคองหงส์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางทดลองปลูกพืชที่สำคัญของภาคใต้ กระทรวงเกษตรราธิการได้โอนมาเป็นสถานีการยางคองหงส์ในปี พ.ศ. 2495 เพื่อทดลองเกี่ยวกับยางโดยเฉพาะ ได้มีการจัดสร้างโรงรีดยางแบบอัตโนมัติ โรงรมยางแบบอุโมงค์ โรงฝึ่งยาง โรงคัดเลือกยาง ห้องทดลอง และห้องตรวจสอบคุณภาพยางขึ้นในสถานีแห่งนี้เมื่อ พ.ศ. 2497<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> กรมศิลปากร, บันทึกผลงานของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ระหว่าง พ.ศ. 2491-2499, หน้า 126-127.

ต่อมาระหว่าง พ.ศ. 2499-2503 กองการยางได้จัดตั้งสถานีทดลองยางขึ้นอีก 3 แห่ง คือ สถานีทดลองยางคลองท่อม อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และสถานีทดลองยางบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส ทั้งสองสถานีนี้ตั้งใน พ.ศ. 2499 และใน พ.ศ. 2503 ตั้งสถานีทดลองยางธารโตขึ้นที่ตำบลแม่หวาด อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา<sup>1</sup>

นอกจากนี้กองการยางยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการอื่น ๆ และจากเอกชนเจ้าของสวนยางที่ดำเนินการปลูก ควบบำรุงรักษาและการผลิตตามหลักวิชาการทุกประการ โดยเปิดเป็นสวนตัวอย่างให้ประชาชนด้วย ซึ่งมีดังนี้คือ<sup>2</sup>

- 1) สวนยางของโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ ตำบลท่าข้าม อำเภอขุนพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) สวนยางของโรงเรียนเกษตรกรรมไสใหญ่ ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) สวนยางของแผนกราชทัณฑ์ ตำบลเทรียงห้อง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
- 4) สวนยางของเอกชน อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
- 5) สวนยางของแผนกศึกษาธิการ อำเภอรีอเสาะ จังหวัดนราธิวาส
- 6) สวนยางของแผนกราชทัณฑ์ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

สวนยางตัวอย่างเหล่านี้ ได้ช่วยเหลือประชาชนในเรื่องการให้คำแนะนำต่าง ๆ ตลอดถึงเรื่องพันธุ์ยาง<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> บดี นพวงศ์ ณ อยุธยา, สถาบันวิจัยยาง (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยยาง, 2527) (อัดสำเนา) 1: 18.

<sup>2</sup> "คำตอบคำถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามที่ ส. 42/2498 ของ นายถิต พรหมมาณ สภาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง . . .," หน้า 2890.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน.



การตั้งสถานีทดลองยางดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อการขยายพื้นที่ปลูกยาง เป็นอย่างยิ่ง เพราะบริเวณที่กองการยางให้จัดตั้งสถานีการยางหรือแปลงเพาะขยายพันธุ์ยางนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเขตพื้นที่ป่าที่อยู่ห่างไกลจากชุมชน ยังมีประชาชนเข้าไปตั้งถิ่นฐานเบาบาง และการสร้างหน่วยงานของราชการขึ้นในชนบทนั้นมีความสำคัญมากในความรู้สึกของประชาชนชาวภาคใต้ว่า บริเวณใด เป็นสถานที่ตั้งของหน่วยราชการ ย่อมจะเป็นถิ่นที่เจริญในอนาคต เพราะมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึง ประชาชนจากท้องถิ่นต่าง ๆ โดยเฉพาะชาวนาในอำเภอหรือจังหวัดใกล้เคียงที่ไม่มีที่ดินหรือมีน้อยไม่พอทำกิน จะพากันเข้าไปจับจองที่ดินตั้งหลักแหล่งทำไร่ทำสวนในพื้นที่ใกล้เคียงกับสถานีทดลองการยาง

อนึ่งการที่รัฐบาลให้จัดสร้างสวนทดลองและขยายพันธุ์ยางก็เท่ากับ เป็นการกระตุ้นเตือนความรู้สึกของประชาชนว่า การทำสวนยางพาราเป็นอาชีพสำคัญ รัฐบาลจึงให้การส่งเสริม ซึ่งเป็นวิธีการชักชวนประชาชนให้ปลูกยางที่ได้ผลอย่างจริงจัง และประชาชนยังได้รับความสะดวกเกี่ยวกับการหาพันธุ์ยางตลอดทั้งเทคโนโลยีในการปลูกและการผลิตด้วย เพราะอยู่ใกล้สถานีทดลองการยาง การตั้งสถานีทดลองการยางจึงเป็นนโยบายขยายพื้นที่ปลูกยางที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด

#### 4. การสมัคร เข้า เป็นสมาชิกองค์การศึกษาเกี่ยวกับยางระหว่างประเทศ

หลังจากสัญญาความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศได้สิ้นสุดลงในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2487 ประเทศผู้ผลิตและผู้ใช้อย่างที่สำคัญซึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และ เนเธอร์แลนด์ ต่างก็พิจารณาเห็นว่ายางเป็นวัตถุดิบที่สำคัญ ซึ่งประเทศผู้เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่ายควรจะได้ทราบถึงสถานการณ์ทั้งของยางธรรมชาติและยางสังเคราะห์ และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จะได้ร่วมกันหาหนทางแก้ไข ในที่สุดทั้งสามประเทศก็ได้ตกลงร่วมกันจัดตั้งองค์การขึ้น เรียกว่า องค์การศึกษาเกี่ยวกับยางระหว่างประเทศ<sup>1</sup> (International Rubber Study Group)

<sup>1</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, "องค์การศึกษาเกี่ยวกับยางระหว่างประเทศ," กสิกรรม 35, 5 (กันยายน 2503): ถนอม วิทยานนทการ, "การบริหารงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง," หน้า 29.

ตั้งสำนักงานที่กรุงลอนดอน และได้มีการประชุมกันครั้งแรกที่กรุงวอชิงตัน เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2488<sup>1</sup> วัตถุประสงค์สำคัญขององค์การ มีดังนี้ คือ<sup>2</sup>

- 1) เพื่อรวบรวมสถิติการผลิตยางธรรมชาติ ยางสังเคราะห์ และการใช้ยาง ทั้งสองประเภททั่วโลก แล้วเสนอให้ประเทศสมาชิกรับทราบ<sup>3</sup>
- 2) เพื่อศึกษาค้นคว้าหาหนทางให้มีการใช้ยางให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
- 3) เพื่อพิจารณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก้ไขความยุ่งยากที่เกิดขึ้นในประเทศสมาชิกให้บรรเทาลงเท่าที่จะทำได้ เช่น เรื่องราคาขางดกด่ำ เป็นต้น
- 4) จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกและองค์การที่เกี่ยวข้อง กับการผลิตและการใช้ยาง เพื่อปรึกษาหารือในปัญหาที่เป็นระยะ ๆ

ต่อมาได้มีการประชุมอีกหลายครั้ง สถานที่ประชุมผลัดเปลี่ยนเวียนกันไปตาม ประเทศต่าง ๆ ดังนี้คือ<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, "บทความรู้การเกษตร ความเป็นมาขององค์การศึกษา เรื่องยางระหว่างประเทศ," ใน บทความรู้การเกษตรบรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2515, หน้า 114.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 115.

<sup>3</sup> องค์การศึกษารูปแบบระหว่างประเทศได้ออกนิตยสารรายเดือนชื่อ Rubber Statistical Bulletin เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้ประเทศสมาชิกทราบ.

<sup>4</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, "องค์การศึกษารูปแบบเกี่ยวกับยางระหว่างประเทศ," ใน บทความรู้การเกษตรบรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2515, หน้า 243-244.

ครั้งที่ 2 ประชุมที่กรุงลอนดอน เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2488

ครั้งที่ 3 ประชุมที่กรุงเฮก เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2489

ครั้งที่ 4 ประชุมที่กรุงปารีส เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2490 ก่อนการประชุมครั้งนี้ ประเทศฝรั่งเศสได้เชิญประเทศไทยให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย แต่รัฐบาลตอบไปว่ายังไม่พร้อม

ครั้งที่ 5 ประชุมที่กรุงวอชิงตัน ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2491 การประชุมครั้งนี้มีประเทศสมาชิกทั้งผู้ผลิตยางธรรมชาติ ผู้ผลิตยางเทียม และประเทศผู้ใช้ รวม 15 ประเทศคือ

- 1) สหรัฐอเมริกา
- 2) สหราชอาณาจักร
- 3) เนเธอร์แลนด์
- 4) ออสเตรเลีย
- 5) เบลเยียม
- 6) ประเทศอาณานิคมของอังกฤษ
- 7) พม่า
- 8) แคนาดา
- 9) ลังกา
- 10) เซโกสโลวะเกีย
- 11) เดนมาร์ก
- 12) ฝรั่งเศส
- 13) ฮังการี
- 14) อิตาลี
- 15) โลบีเรีย

และยังมีผู้แทนองค์การอาหารและเกษตร เข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ด้วย

---

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 244.

ครั้งที่ 6 ประชุมที่กรุงลอนดอน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2492 การประชุมครั้งนี้ รัฐบาลมีคำสั่งให้นายเสวต ดันตราภรณ์ แห่งสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอน เข้าร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์<sup>1</sup>

ขณะนั้นรัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรราธิการเป็นผู้พิจารณาว่าประเทศไทยควรจะเข้าเป็นสมาชิกองค์การนี้หรือไม่ ซึ่งกระทรวงเกษตรราธิการได้เสนอความเห็นไว้ในอนาคตการปลูกยางและการอุตสาหกรรมยางของไทยจะทวีมากขึ้น ประเทศผู้ปลูกยางทั้งหลายย่อมแข่งขันกันผลิตและแข่งขันส่งยาง เป็นสินค้าออก อันเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่จะทำให้ราคายางตกต่ำลงไปอีก ถ้าหากประเทศไทยไม่เข้าร่วมแล้ว สินค้ายางของไทยย่อมได้รับความกระทบกระเทือน จะทำให้เกิดความเดือดร้อน เพราะยางเป็นสินค้าออกที่สำคัญที่สามารถช่วยรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ได้ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2492 อนุมัติให้ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกองค์การการศึกษาเกี่ยวกับยางระหว่างประเทศ<sup>2</sup>

ดังนั้นในการประชุมครั้งที่ 7 ที่กรุงบรัสเซล เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2493 ประเทศไทยก็ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพร้อมกับประเทศอินโดนีเซีย<sup>3</sup>

<sup>1</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, ยางพารา, หน้า 599.

<sup>2</sup> หนังสือที่ ส. 4439/2492 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2492 จากเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ เรื่องการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการศึกษาเกี่ยวกับยาง.

<sup>3</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, "องค์การการศึกษาเกี่ยวกับยางระหว่างประเทศ," ใน บทความวิชาการเกษตรบรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2515, หน้า 244; ถนอม วิทยานนท์การ, "การบริหารงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง," หน้า 29-30.

การเข้าเป็นสมาชิกองค์การศึกษาเกี่ยวกับยางระหว่างประเทศ เป็นประโยชน์กับประเทศไทยอย่างยิ่ง คือได้รับทราบเกี่ยวกับปริมาณการผลิต การใช้ยางธรรมชาติและยางเทียม การขึ้นลงของราคายาง และรับทราบสถานการณ์ยางในตลาดโลกตลอดเวลา เมื่อพิจารณาถึงบทบาทขององค์การศึกษาเกี่ยวกับยางระหว่างประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความสำคัญเช่นเดียวกับความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมา เพียงแต่องค์การศึกษาเกี่ยวกับยางระหว่างประเทศไม่ได้วางระเบียบกฎเกณฑ์ในลักษณะการทำสัญญาผูกมัดให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตาม เหมือนความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศ แต่ใช้วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการผลิต การค้า การใช้ยางธรรมชาติและยางเทียม โดยร่วมประชุมพิจารณาดำเนินการเป็นคราว ๆ ไป และที่สำคัญที่สุดก็คือ การรวบรวมสถิติการผลิต การใช้ยางตลอดจนความเคลื่อนไหวของธุรกิจการค้าในตลาดยางของโลกมาเสนอให้ประเทศสมาชิกได้ทราบ เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการขยายพื้นที่ปลูกยาง การปรับปรุงคุณภาพยาง การเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราภาษีอากร ตลอดจนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปยางและอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง เป็นต้น

จากการคอยติดตามความเคลื่อนไหวของกิจการยางพาราของโลกจากผลงานขององค์การศึกษาเกี่ยวกับยางอย่างจริงจังและการมีสายตากว้างไกลของเจ้าหน้าที่กองการยาง ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับอาชีพการทำสวนยางของประชาชน จึงได้เสนอโครงการปรับปรุงการทำสวนยางพาราต่อรัฐบาลหลายโครงการ เช่น โครงการปรับปรุงคุณภาพยาง โครงการขยายการอบรมชาวสวนยาง โครงการปลูกยางพันธุ์ดีแทนยางพันธุ์เดิม เป็นต้น<sup>1</sup> ถ้าบุคคลสำคัญในรัฐบาลซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย เห็นความสำคัญของยางพาราและมี

<sup>1</sup>สัมภาษณ์ อาจารย์รัตน์ เพชรจันทร์.

สายตากว้างไกล<sup>1</sup> เช่นเดียวกับที่พระยาวิชิตภานุประดิษฐไต้กระทำให้มาแต่ในอดีต แล้วพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอของเจ้าหน้าที่กองการยางโดยมุ่งประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนเป็นที่ตั้งแล้ว กิจการสวนยางของไทยคงจะก้าวหน้ามากขึ้น แต่บุคคลในคณะรัฐบาลบางกลุ่มก็มุ่งประโยชน์ทางการเมืองมากเกินไป<sup>2</sup> การพัฒนาอาชีพการทำสวนยางในภาคใต้ของไทยจึงล่าช้ามาก

ประโยชน์ที่มองเห็นชัด เจนที่ประเทศไทยได้รับจากองค์การศึกษาเกี่ยวกับยาง นอกจากข่าวคราวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกิจการยางในโลกแล้ว ก็คือ การเสนอให้ประเทศสมาชิกปลูกยางพันธุ์ดีแทนยางพันธุ์เดิมที่ให้น้ำยางน้อย ซึ่งรัฐบาลไทยได้ยอมรับข้อเสนอนี้ และได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา<sup>3</sup> ถึงแม้รัฐบาลจะอนุมัติให้ปลูกแทนช้ากว่าที่กองการยางได้เริ่มเสนอในครั้งแรกหลายปีก็ตาม แต่นับว่ายังไม่สายเกินไป

บทบาทของรัฐบาลในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมอาชีพการทำสวนยางในช่วงแรก ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้ง 4 ประการที่กล่าวมานี้ เป็นไปตามนโยบายเร่งฟื้นฟูลินค้าออกที่สำคัญของประเทศ ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยให้ประชาชนชาวภาคใต้ส่วนใหญ่อยู่ดีมีสุขจากการได้ประกอบอาชีพของตนตามปรกติแล้ว ยังเป็นการพยุงเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงมากขึ้น และในขณะเดียวกัน ยังได้เงินตราต่างประเทศเข้ามาพัฒนาประเทศอีกด้วย

---

<sup>1</sup> หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลสำคัญในรัฐบาลที่ไม่ทราบถึงคุณค่าของยางพาราก็มี คือ ท่านผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นอดีตข้าราชการผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง ได้เล่าว่า จอมพล ผิน ชุณหะวัณ ขณะที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ ได้กล่าวในทำนองว่ายางพาราปลูกไปทำไมมากมาย กินก็ไม่ได้.

<sup>2</sup> โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ "พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง."

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน.



การผลิตยางระหว่างปี พ.ศ. 2488-2503

ในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา ถึงแม้ประเทศไทยจะผลิตยางจำหน่ายให้แก่ผู้ปกครองตาม แต่เป็นการผลิตเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ส่วนยางส่วนใหญ่ได้ถูกทอดทิ้งให้รกร้าง นับเป็นระยะที่อาชีพการทำสวนยางชบเซาที่สุดระยะหนึ่ง แต่ก็ยังมีชาวสวนยางที่มองเห็นการณ์ไกลว่าตลาดค้ายางพาราจะต้องได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาอีก จึงได้มีการขออนุญาตปลูกรยางในระหว่างสงคราม ถึงแม้จะเป็นเนื้อที่ไม่มากนัก แต่ก็แสดงให้เห็นว่าชาวสวนยางเข้าใจในสถานการณ์ยางในตลาดโลกมากขึ้น และได้มีการขออนุญาตปลูกเพิ่มมากขึ้นในระยะหลังสงคราม

ตารางที่ 22

เนื้อที่ซึ่งได้รับอนุญาตให้ปลูกรยาง พ.ศ. 2486-2492

พ.ศ.	จำนวน เนื้อที่		
	ไร่	งาน	วา
2486	1,143	3	69
2487	576	1	83
2488	7,228	3	27
2489	7,959	1	04
2490	3,813	3	14
2491	4,000	-	-
2492	4,000	-	-
รวม	28,722	-	97

ที่มา : ฝ่ายควบคุมยางตามพระราชบัญญัติ กองการยาง กรมวิชาการเกษตร.

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2492 เมื่อที่ปลูกยางของไทยที่ขึ้นทะเบียนมีหนึ่งล้านห้าแสนไร่<sup>1</sup>  
พื้นที่ปลูกยางในจำนวนนี้ กระจายอยู่ในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งแต่ละจังหวัดสามารถผลิตยางคิด  
เป็นร้อยละของปริมาณยางที่ผลิตได้ทั้งหมด ดังนี้<sup>2</sup>

อันดับที่ 1	จังหวัดนราธิวาส	ผลิตได้คิดเป็นร้อยละ	26.62
อันดับที่ 2	จังหวัดสงขลา	" "	18.45
อันดับที่ 3	จังหวัดยะลา	" "	17.22
อันดับที่ 4	จังหวัดตรัง	" "	12.24
อันดับที่ 5	จังหวัดปัตตานี	" "	9.31
อันดับที่ 6	จังหวัดนครศรีธรรมราช	" "	5.66
อันดับที่ 7	จังหวัดสตูล	" "	3.19
อันดับที่ 8	จังหวัดภูเก็ต	" "	2.16
อันดับที่ 9	จังหวัดกระบี่	" "	1.17
อันดับที่ 10	จังหวัดพังงา	" "	1.09
อันดับที่ 11	จังหวัดพัทลุง	" "	0.57
อันดับที่ 12	จังหวัดสุราษฎร์ธานี	" "	0.16
อันดับที่ 13	จังหวัดระนอง	" "	0.09
อันดับที่ 14	จังหวัดชุมพร	" "	0.03

<sup>1</sup> ชิด ตูลยกันิชก์, "การทำสวนยางของประเทศไทย," กสิกร 24, 1 (มกราคม 2494): 40.

<sup>2</sup> ยางที่ผลิตได้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีดังนี้

จังหวัดจันทบุรี	ผลิตได้ร้อยละ	1.60
จังหวัดระยอง	" "	0.28
จังหวัดตราด	" "	0.12

: ข้อมูลจาก เรื่องเดียวกัน, หน้า 40-41; กรมการสนเทศ กระทรวงพาณิชย์,  
พาณิชย์สงเคราะห์ (พ.ศ. 2492-2493): 36-37.

ภายหลังที่สงครามได้ยุติลงแล้ว กิจการสวนยางพารามีได้ฟื้นตัวขึ้นมาทันที ทั้งนี้ เพราะเจ้าของสวนยางต้องใช้แรงงานในการถากถางปรับปรุงสวนยาง แต่สถิติการผลิตก็ค่อย ๆ สูงขึ้นตามลำดับ และถึงแม้ความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศได้ยกเลิกไปแล้วก็ตาม แต่ยังคงมีการขอโควตาในการผลิตและจำหน่ายเช่นเดิม ทั้งนี้เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ควบคุมยาง พ.ศ. 2481 สำหรับโควตayangที่แต่ละจังหวัดได้รับ<sup>1</sup> บางงวดก็ไม่สัมพันธ์กับปริมาณyangที่ผลิตได้ เช่น จังหวัดนราธิวาสผลิตyangได้มากกว่าจังหวัดอื่น ๆ แต่จังหวัดนราธิวาสกลับได้รับโควตayangน้อยกว่าจังหวัดสงขลาและจังหวัดยะลา ดังจำนวนโควตayangในตารางต่อไปนี้

---

<sup>1</sup>โควตาของแต่ละจังหวัด ได้จากกรรมการประ เหมินอำเภอ ประเมินจำนวนyang ตามที่เจ้าของสวนยางยื่นขอ แล้วจึงส่งผลการประเมินไปให้กรมป่าไม้คำนวณโควตา: ข้อมูลจาก "กฎกระทรวง เกษตรธิการ," ประชุมกฎหมายประจำศก., 51: 644.

## ตารางที่ 23

โคเวตชายางของแต่ละจังหวัด พ.ศ. 2492 (งวด 6 เดือนแรก)<sup>1</sup>

จังหวัด	โคเวตชายาง (กก.)
สงขลา	7,172,710
ยะลา	5,451,698
นราธิวาส	5,376,661
ตรัง	2,415,145
ปัตตานี	1,612,414
นครศรีธรรมราช	1,516,166
ภูเก็ต	1,068,073
พังงา	498,142
สตูล	444,868
พัทลุง	270,278
กระบี่	149,925
สุราษฎร์ธานี	86,216
ระนอง	59,896
ชุมพร	18,000
รวม	26,140,192

ที่มา: กรมการสนเทศ กระทรวงพาณิชย์, "ผู้ถือใบสุทธิยาง," พาณิชย์สงเคราะห์,

หน้า 135-157.

<sup>1</sup>โปรดดูรายชื่อผู้ได้รับโคเวตชายางเกินกว่า 10,000 กิโลกรัม ในแต่ละจังหวัดใน

เหตุที่จังหวัดที่ผลิตยางได้มากแต่กลับได้รับโควตาน้อย เนื่องมาจากระเบียบปฏิบัติในการขอโควตายางไม่รัดกุมเพียงพอตามที่ตกลงมาแล้ว

สำหรับการกระจายพื้นที่ปลูกยางในภาคใต้ภายหลังสงครามมหาเอเซียบูรพา ลักษณะหนึ่งที่ทำให้การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรมีประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วย คือ การปลูกยางในเนื้อที่ซึ่งชาวไร่ละทิ้งให้ว่างเปล่าหลังจากการทำไร่แบบเลื่อนลอย

### 1. การปลูกยางพาราในพื้นที่ทำไร่เลื่อนลอย

ชาวไร่โดยทั่วไปในภาคใต้นิยมทำไร่แบบเลื่อนลอยกันมาตั้งแต่โบราณ เรียกกันว่า "การทำไร่ชั้วปี"<sup>1</sup> คือ การเข้าจับจองพื้นที่ป่าโดยผลการแล้ว "...โค่นถางต้นไม้ใหญ่ลงแล้วสูมไฟเอาขี้เถ้าทำเป็นปุ๋ย ปลูกข้าวพริกแพงแดงถั่ว ชั้วปีเดียวกันทั้งไปทำที่ใหม่ต่อไป . . ." <sup>2</sup> ปล่อยให้ที่ว่างเปล่าขาดความชุ่มชื้นและเกิดการพังทลายของหน้าดิน การทำไร่เลื่อนลอยในลักษณะนี้มีทั่วไปในภาคใต้

ในระยะก่อนการควบคุมจำกัดยางใน พ.ศ. 2477 ประชาชนหลายท้องถิ่นที่ยังสนใจในอาชีพการทำสวนยางพารากันน้อย โดยเฉพาะท้องถิ่นที่อยู่ในชนบทห่างไกลการคมนาคม เช่น อำเภอยะหา จังหวัดยะลา<sup>3</sup> หรือแม่แต่อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีสวนยางของฝรั่งเนื้อที่เกือบ 3,000 ไร่ ดำเนินการอยู่แล้ว ราษฎรก็ยังสนใจกันน้อย<sup>4</sup> ต่อมาเมื่อรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติควบคุมจำกัดยาง เป็นผลให้ยางมีราคาสูงขึ้น ทำให้บรรดาข้าราชการในท้องถิ่นภาคใต้ เช่น นายอำเภอ เสมียนพนักงาน ตลอดจนตำรวจ และ

<sup>1</sup> สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงราชานุภาพ และสมเด็จพระมหานริศรานุวัตติวงศ์, สาส์นสมเด็จ (พระนคร: สำนักพิมพ์คลังวิทย์ฯ, 2499), 3: 191-192.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>3</sup> สัมภาษณ์ คุณครูอื่น พุนักดี.

<sup>4</sup> นายอดุลย์ นิินนาทพงศ์ เล่าว่า ชาวบ้านรู้กันทั่วไปว่าเป็นสวนของฝรั่งและเรียกที่ตรงนั้นว่าสวน "ออแกปูเต๊ะ" หมายถึงสวนของ "คนขาว" แต่ไม่รู้ว่าปลูกยางเพื่ออะไร เพิ่งมารู้และสนใจปลูกกันมากภายหลังการควบคุมจำกัดยาง.

ครูโรงเรียนประชาบาล<sup>1</sup> เห็นที่ดินของชาวบ้านถูกทิ้งไว้ว่างเปล่าจากการทำไร่เลื่อนลอย ก็ติดต่อขอ เป็นกรรมสิทธิ์ บางรายก็ขอซื้อในราคาถูก ซึ่งเจ้าของก็มักจะไม่ขัดข้อง ต่อจากนั้น จึงลงมือปลูกยาง ทั้งปลูกเองและจ้างราษฎรในท้องถิ่น<sup>2</sup>

ครั้นราษฎรเห็นสวนยางของข้าราชการได้รับผลดีก็เอาอย่างบ้าง จึงลงมือปลูกกัน มากขึ้น โดยขอพันธุ์ยางจากสวนของข้าราชการนั่นเอง เมื่อราษฎรเหล่านี้เห็นคุณค่าของ ยางแล้ว ต่อจากนั้นพอทำไร่ปลูกข้าวสักปีสองปี ก็มักจะปลูกสร้างสวนยางต่อไป โดยไม่ทิ้ง ให้ที่ดินรกร้างว่างเปล่าดังแต่ก่อน ยางพาราจึงมีคุณค่าทางอ้อมอีกประการหนึ่งคือ เป็นพืชปกคลุม พื้นดินที่ว่างจากการทำไร่เลื่อนลอย ทำให้ภาคใต้มีความชุ่มชื้น อุดมสมบูรณ์ ไม่แห้งแล้งเหมือน ภูมิภาคอื่นที่ป่าไม้ถูกทำลายลง โดยไม่มีการนำพืชชนิดใดมาปลูกทดแทน

## 2. ประเภทของยางที่ผลิตออกจำหน่ายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ประเภทของยางที่ชาวสวนยางผลิตส่งไปจำหน่ายต่างประเทศมีอยู่ 4 ประเภท<sup>3</sup>

เช่นเดียวกับในระยะเวลาก่อนสงคราม คือ

- 1) ยางแผ่นรมควัน
- 2) ยางเครพ
- 3) ยางก้อน หรือยางเนา
- 4) เศษยาง

<sup>1</sup> สัมภาษณ์ นายหมวดตรีเทือน แสงดำ, คุณครูอ้น พูนภักดี และนายเอี่ยม บุญชู.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน; นายชิต ตูลยกนิษฐ์, "การเปิดป่าสร้างสวนยาง," กสิกร 33, 3 (พฤษภาคม 2503): 215.

<sup>3</sup> กรมการสนเทศ กระทรวงพาณิชย์, พาณิชย์สงเคราะห์ (พ.ศ. 2492-2493): 36.



สำหรับการผลิตยางแผ่นรมควันภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการแบ่งแยกคุณภาพยางแผ่นรมควันออกเป็น 5 ชั้น ซึ่งกลุ่มประเทศผู้ใช้อย่างได้กำหนดให้เป็นมาตรฐานสากลในการผลิต ดังต่อไปนี้<sup>1</sup>

ยางแผ่นรมควันชั้น 1 เป็นยางที่แห้ง สะอาด เหนียวแน่น ไม่มีตำหนิ ไม่มีรอยต่างพร้อย ไม่มีจุดดำ ๆ ไม่มีราแดง ๆ

ยางแผ่นรมควันชั้น 2 เป็นยางแห้ง สะอาด เหนียวแน่น ไม่มีตำหนิ ไม่มีรอยต่างพร้อย ไม่มีจุดฟอง มีของอื่น ๆ ปะปนได้ไม่เกินร้อยละ 5

ยางแผ่นรมควันชั้น 3 เป็นยางแห้ง เหนียวแน่น ไม่มีจุดรอยต่างพร้อย ไม่มีจุดฟอง มีของอื่นปะปนได้ไม่เกินร้อยละ 10

ยางแผ่นรมควันชั้น 4 เป็นยางแห้ง เหนียวยืดหยุ่นได้ดี ไม่มีรอยต่างพร้อย ไม่มีฟองเหนียว ๆ มีทรายและของอื่น ๆ ปะปนได้ไม่เกินร้อยละ 20 มีรอยต่างเป็นจุด ๆ ได้ และมีเปลือกไม้เป็นปุยเล็ก ๆ เป็นฟองเล็ก ๆ และเป็นจุดเหนียว ๆ เนื่องจากรมควันมากเกินไปบ้างเล็กน้อย

ยางแผ่นรมควันชั้น 5 เป็นยางแผ่นรมควันที่มีคุณภาพต่ำที่สุด คือมีทรายและของอื่นปะปนไม่เกินร้อยละ 30 มีราแดง ๆ มีรอยต่างและมีเปลือกไม้ชิ้นโต ๆ ได้ และเป็นฟองเล็ก ๆ เพราะรมควันสุกมากไป รวมทั้งเป็นจุดเหนียว ๆ หรือรมควันไม่ได้ที่

การทำยางแผ่นให้ได้คุณภาพเป็นยางชั้น 1 นั้น ชาวสวนยางต้องกรองน้ำยางให้หมดขยะมูลฝอย กรวด ดิน ทราย โดยใช้กรองเบอร์ 40 จนถึงเบอร์ 60<sup>2</sup> ตามลำดับ

<sup>1</sup> ลิขิต นวลศรี และคนอื่น ๆ, อุตสาหกรรมยางพารา, หน้า 11-12.

<sup>2</sup> กรองเบอร์ 40 และเบอร์ 60 หมายถึง กรองที่ทำด้วยตะแกรงขนาด 40 รูต่อตารางนิ้ว และ 60 รูต่อตารางนิ้ว: ข้อมูลจาก รัตน์ เพชรจันทร์, ยางพารา, หน้า 273.

น้ำที่นำมาผสมยางต้องเป็นน้ำสะอาดจริง ๆ เมื่อรีดเป็นแผ่นแล้วมีน้ำหนักประมาณ 700-800 กรัม และมีความหนาไม่เกิน 3 มิลลิเมตร ทำเป็นแผ่นเสร็จแล้วต้องแช่ในน้ำสะอาดไม่ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง เพื่อล้างน้ำกรดผสมยางออกให้หมด แล้วจึงนำไปฝังลมให้แห้ง ต่อจากนั้นจึงนำเข้าโรงรม การรมอย่าให้ความร้อนสูงเกินไปจนแผ่นยางพอง มีปองอากาศเกิดขึ้นในแผ่นยาง เมื่อนำออกจากโรงรมต้องรีบขายเพราะยางที่รมแล้วขึ้นราได้ง่ายโดยเฉพาะในฤดูฝน และขณะที่นำไปขายก็ต้องระวังในการขนส่งอย่าให้ถูกดินหรือฝุ่นละอองสกปรก<sup>1</sup>

เมื่อพิจารณาถึงกรรมวิธีในการทำยางแผ่นรมควันชั้น 1 แล้วจะเห็นว่า เน้นในเรื่องความสะอาดและความชำนาญในการรมเป็นหลัก ซึ่งสวนยางขนาดใหญ่โดยทั่วไปสามารถทำได้ แต่สำหรับสวนยางขนาดเล็กทำได้ยาก เพราะมีอุปสรรคหลายประการ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

ประการแรก เจ้าของสวนยางมากกว่าร้อยละ 90 เป็นเจ้าของสวนยางขนาดเล็ก<sup>2</sup> ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อย จึงไม่ค่อยเข้าใจและไม่ค่อยสนใจเทคโนโลยีในการผลิตที่จะทำให้ได้ยางที่มีคุณภาพดีตามนโยบายของรัฐบาลในการเร่งพัฒนาคุณภาพยาง ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างความเติบโตให้แก่กิจการสวนยางพารา<sup>3</sup>

<sup>1</sup>ชิต คุลยณิชก์, "การทำสวนยางของประเทศไทย," หน้า 41-42.

<sup>2</sup>"Progress of Work on Rubber Development in Thailand" ใน รายงานการประชุมสมัชชาของสมาคมประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติ ครั้งที่ 3 ณ ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 13-15 กันยายน 2515, หน้า 178; Ministry of Agriculture, Agriculture in Thailand (Bangkok: Ministry of Agriculture, 1957), p. 57.

<sup>3</sup>James C. Ingram, Economic Change in Thailand 1850-1970, p. 110.

ประการที่สอง เจ้าของสวนยางขนาดเล็กไม่มีทุนรอนเพียงพอที่จะสร้างอุปกรณ์ โดยเฉพาะโรงรมซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงรวมทั้งต้องจ้างผู้ชำนาญการรมด้วย และเจ้าของสวนยางขนาดเล็กผลิตยางได้น้อย ย่อมไม่คุ้มต่อการลงทุน

ประการที่สาม เจ้าของสวนยางขนาดเล็กผลิตได้เฉพาะยางแผ่นดิบซึ่งก็มีอยู่ไม่น้อยที่พยายามทำให้ได้ยางแผ่นดิบที่มีคุณภาพสูง แต่ถูกพ่อค้าเอาเปรียบโดยการตีราคาละกับยางคุณภาพต่ำ ชาวสวนยางจึงหมดกำลังใจที่จะผลิตยางคุณภาพดีต่อไป ดังนั้นยางของไทยจึงมีแต่ยางชั้น 3 ชั้น 4 และชั้น 5 ซึ่งเป็นยางที่มีคุณภาพต่ำเป็นส่วนใหญ่

การที่พ่อค้าตีราคายางไม่ตรงตามความเป็นจริงนี้มีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพยางไม่ได้รับผลดี สินค้ายางของไทยเมื่อส่งไปจำหน่ายในตลาดโลกจึงมีปัญหาเรื่องคุณภาพเสมอมาและเป็นผลให้ขายได้ราคาต่ำมาก รัฐบาลจะออกกฎหมายควบคุมคุณภาพยางก็ทำไม่ได้ เพราะเป็นการจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของประชาชน จึงคิดที่จะให้เอกชนควบคุมกันเอง ทั้งด้านการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐานและการตีราคาของพ่อค้าก็ให้เป็นไปอย่างยุติธรรม โดยดำเนินการในรูปแบบของสมาคม

### 3. การก่อตั้งสมาคมพ่อค้ายางแห่งประเทศไทย

สินค้ายางของไทยที่ส่งไปจำหน่ายในตลาดโลกมักประสบปัญหาในเรื่องคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ต้องถูกหักหัวและถูกเรียกค่าเสียหายจากประเทศผู้ซื้ออยู่เสมอ ทำให้หลายประเทศไม่เต็มใจจะซื้อยางของไทย หรือซื้อในราคาต่ำกว่ายางของประเทศอื่น ๆ<sup>1</sup>

จากปัญหาดังกล่าวนี้ กระทรวงเศรษฐกิจและกระทรวงเกษตรมีความเห็นว่าจำเป็นจะต้องหาทางแก้ไข ดังนั้นในเดือนเมษายน พ.ศ. 2493 จึงได้เชิญผู้ค้ายางและผู้ส่งยางออกมาร่วมประชุมกันเพื่อหาทางปรับปรุงคุณภาพยางให้ได้มาตรฐานสากล เป็นการรักษาชื่อเสียงสินค้ายางของไทยให้เป็นที่นิยมของประเทศทั้งหลาย

<sup>1</sup> รัตน์ เพียรฉันท, ยางพารา, หน้า 305.

## ตารางที่ 24

จำนวนโรงรรมยางในภาคใต้ พ.ศ. 2493<sup>1</sup>

จังหวัด	จำนวนโรงรรมยาง (โรง)
นครศรีธรรมราช	32
ตรัง	24
กระบี่	6
ภูเก็ต	3
พัทลุง	1
สตูล	1
สงขลา	51
ยะลา	25
ปัตตานี	12
นราธิวาส	56
รวม	211

ที่มา: ฝ่ายควบคุมยางตามพระราชบัญญัติ กองการยาง กรมวิชาการ เกษตร.

<sup>1</sup> นอกจากนี้ยังตั้งอยู่ที่

จังหวัดพระนคร	2 โรง
จังหวัดระยอง	6 โรง
จังหวัดจันทบุรี	10 โรง
จังหวัดตราด	3 โรง

บริษัทผู้ค้าและผู้ส่งยางออกกรีดยักษ์ ซึ่งดำเนินการอยู่ทั้งในจังหวัดภาคใต้  
และในกรุงเทพฯ มีดังต่อไปนี้<sup>1</sup>

- 1) บริษัทงานทวีพี่น้อง จำกัด
- 2) บริษัทไทยทอง จำกัด
- 3) บริษัทเคียนทอง จำกัด
- 4) บริษัทเคียนอัน จำกัด
- 5) บริษัทบั้นแสง จำกัด
- 6) บริษัทไต้ตอง จำกัด
- 7) บริษัทสยามบักซ์ไต้ จำกัด
- 8) บริษัทยิบอินซอย จำกัด
- 9) บริษัทช่วยชวน จำกัด
- 10) นายวินัย ดันพานิช
- 11) บริษัทอุตสาหกรรมเคี่ยมหม้อ จำกัด
- 12) บริษัทผลิตผลภาคใต้ จำกัด
- 13) บริษัท เอส.อาร์.บราเดอร์ จำกัด
- 14) บริษัทเซ็งรับเบอร์ จำกัด
- 15) บริษัทข้าวไทยทวีผล จำกัด
- 16) บริษัทนัมซงจิว จำกัด
- 17) บริษัทสยามเอนเตอร์ไพรส์ จำกัด
- 18) ห้างหุ้นส่วนรัตนสารพานิช
- 19) บริษัทเบอร์ลียูกเกอร์ จำกัด
- 20) บริษัทไทยประสิทธิ์ จำกัด

---

<sup>1</sup>โปรดดูรายละเอียด ปริมาณยางส่งออกของบริษัทผู้ส่งออกเหล่านี้ ซึ่งส่งออก  
ทางด้านศุลกากรต่าง ๆ ในภาคใต้และด้านกรุงเทพฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2492-2503 ในภาคผนวก ค :  
ข้อมูลจาก ฝ่ายควบคุมยางตามพระราชบัญญัติ กองการยาง กรมวิชาการเกษตร.

- 21) บริษัทไทยรับเบอร์ จำกัด
- 22) บริษัทประจักษ์อุตสาหกรรม จำกัด
- 23) บริษัทนานยางรับเบอร์ จำกัด
- 24) บริษัทยางจีนซง จำกัด
- 25) บริษัทอีสท์เอเซียติก จำกัด
- 26) นายเซียเกียง แซ่อึ้ง
- 27) นายป้วยเอ็ง แซ่ลิ่ม
- 28) บริษัทชินชู จำกัด
- 29) บริษัทพัฒนา จำกัด
- 30) นาย ว. เออเลดิง
- 31) บริษัทไทยวานิช จำกัด
- 32) นายลิ่มตองกี
- 33) บริษัทล่าฮั่ว จำกัด
- 34) ห้างหุ้นส่วนสมบูรณพานิชย์ จำกัด
- 35) บริษัทรอตเตอร์ดัมเทรดดิ้ง จำกัด

นอกจากนี้ยังมีบริษัทอื่น ๆ อีกหลายบริษัท เช่น บริษัทจันเอ็กเส็ง จำกัด มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่จังหวัดปัตตานี และมีสาขาที่บางนราและสุโขทัย บริษัทวินเซอร์ จำกัด และบริษัทมิตรชัยบัสสันโกษา จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup>Department of Commerce, Commercial Directory for Siam 1939  
(Bangkok: Department of Commerce, Ministry of Economic Affairs, 1939)  
4: 248, 279, 313.



จากการประชุมปรึกษาหารือระหว่างฝ่ายราชการกับบริษัทผู้ค้ายางหลายครั้ง  
ในที่สุดที่ประชุมเห็นสมควรให้จัดตั้งสมาคมพ่อค้ายางขึ้น<sup>1</sup> เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.  
2493 เรียกชื่อว่า สมาคมพ่อค้ายางแห่งประเทศไทย คณะกรรมการชุดแรกมีดังนี้<sup>2</sup>

บริษัทได้ดอง จำกัด	ประธานกรรมการ
บริษัทอีสท์เอเซียติก จำกัด	กรรมการ
บริษัทช่วยชวน จำกัด	กรรมการ
บริษัทรอตเตอร์ดัมเทรดดิ้ง จำกัด	กรรมการ
บริษัทไทยประสิทธิ์ จำกัด	กรรมการ
บริษัทเบอร์ลีย์เกอร์ จำกัด	เหรัญญิก
บริษัทฮิบอินชอย จำกัด	เลขานุการ

ผลดีของการจัดตั้งสมาคมพ่อค้ายางก็คือ ทำให้การค้ายางของไทยได้รับความเชื่อถือ  
จากต่างชาติมากขึ้น บริษัทใดจะติดต่อค้ายางกับต่างชาติ ถ้าไม่เป็นสมาชิกของสมาคมพ่อค้ายาง  
พ่อค้าชาวต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น จะไม่ยอมติดต่อด้วย<sup>3</sup> สำหรับการคัดเลือกชั้นยางเพื่อการส่ง  
ออกให้ตรงตามคุณภาพจริง ๆ ซึ่งรัฐบาลถือเป็นนโยบายสำคัญในการสนับสนุนให้ก่อตั้งสมาคม  
พ่อค้ายางขึ้นมานั้น บริษัทผู้ส่งออกได้ให้ความร่วมมือกับสมาคมและกับรัฐบาลด้วยดี แต่ทาง  
สมาคมพ่อค้ายางก็ถูกประเทศผู้ซื้อต่อว่าในเรื่องคุณภาพยางอยู่เสมอ ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นแผน  
การของต่างชาติที่ต้องการกีดกันการค้ายางของไทย<sup>4</sup> นั่นเอง

<sup>1</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, ยางพารา, หน้า 305.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>3</sup> สัมภาษณ์ นายสร สัจจวาที อายุ 63 ปี ที่ปรึกษาสมาคมพ่อค้ายางไทย  
สมาคมพ่อค้ายางไทย เลขที่ 57 ถนนรองเมือง ซอย 5 เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ, 27  
กุมภาพันธ์ 2528.

<sup>4</sup> เรื่องเดียวกัน.

สำหรับบทบาทของสมาคมพ่อค้ายาง จำกัดอยู่แต่เพียงควบคุมการคัดเลือกชั้นยาง เพื่อการส่งออกและดำเนินกิจการโรงงานแปรรูปยางเท่านั้น ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพในการผลิตของชาวสวนยาง สมาคมพ่อค้ายางจึงไม่อำนวยความสะดวกต่อชาวสวนยางแต่อย่างใด กลับเป็นผลเสียต่อชาวสวนยางด้วย เพราะทำให้พ่อค้ายางรวมกลุ่มกัน อย่างเหนียวแน่น และสามารถร่วมกันกำหนดราคาซื้อขายยางในลักษณะที่เรียกว่า "ฮิว"<sup>1</sup> กัน ซึ่งเป็นผลเสียสำหรับชาวสวนยาง เป็นอย่างยิ่ง

ต่อมารัฐบาลต้องการเงินตราต่างประเทศ โดยเฉพาะเงินดอลลาร์สหรัฐ เข้ามาใช้จ่ายตามโครงการต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวนี้ รัฐบาลจึงได้สั่งให้สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติศึกษาวิถีทางที่จะให้ได้เงินดอลลาร์สหรัฐ เข้ามา<sup>2</sup> สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาเห็นว่ายางเป็นสินค้าซึ่งเป็นที่ต้องการของต่างประเทศ ยางจึงเป็นหนทางสำคัญที่จะทำให้ได้เงินดอลลาร์ แต่เนื่องจากสินค้ายางของไทยส่วนใหญ่มีคุณภาพต่ำ ไม่ได้มาตรฐานความต้องการของตลาดโลก เป็นผลให้ยางไทยมีราคาต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับราคายางของประเทศผู้ผลิตยางอื่น ๆ เช่น มลายู และอินโดนีเซีย เป็นต้น สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติจึงได้เสนอแนะต่อรัฐบาลให้หาทางช่วยเหลือเจ้าของสวนยางขนาดเล็ก ซึ่งผลิตแต่ยางคุณภาพต่ำ ให้ผลิตยางที่มีคุณภาพสูงขึ้น

#### 4. โครงการพัฒนาคุณภาพยางในสวนยางขนาดเล็กโดยวิธีสหกรณ์

วิธีที่จะช่วยเหลือชาวสวนยางขนาดเล็ก ในการผลิตยางให้ได้คุณภาพสูงขั้นนั้น สภาพัฒนาเศรษฐกิจได้เสนอต่อรัฐบาลให้สนับสนุน เจ้าของสวนยางขนาดเล็กรวมกลุ่มกันในลักษณะสหกรณ์ กลุ่มหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยเจ้าของสวนยาง 80-120 ราย มีเนื้อที่สวนยาง

<sup>1</sup> การก่อตั้งสมาคมพ่อค้ายางครั้งนี้ รัฐบาลห้ามพ่อค้าถือโอกาสร่วมมือกันกดราคายาง แต่พ่อค้าก็ตกลงกันลับ ๆ ซึ่งรัฐบาลไม่มีหลักฐานจะเอาผิดได้: ข้อมูลจาก สัมภาษณ์ นายสร สัจจวาที.

<sup>2</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 12/1

รวมกันประมาณ 2,000-3,000 ไร่ และมีต้นยางราว 12,000-18,000 ต้น ต่อจากนั้น  
รัฐบาลต้องให้แต่ละกลุ่มกู้เงินเพื่อจัดตั้งโรงงานผลิตยางและโรงรมที่ถูกต้องแบบแผน และเพื่อ  
จัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปรับปรุงกรรมวิธีในการผลิตยาง<sup>1</sup>

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2493 รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้กรมสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการ  
เรื่องนี้ กรมสหกรณ์จึงได้ชักชวนเจ้าของสวนยางขนาดเล็กให้รวมกันจัดตั้งสหกรณ์อุตสาหกรรม  
ยางแผ่นขึ้น โดยเริ่มต้นโครงการที่อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นแห่งแรก ซึ่งได้จัดตั้ง  
ขึ้น 2 แห่ง คือ<sup>2</sup>

1. สหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นนาท่าม จำกัดสินไช้ ตั้งสำนักงานที่บ้านคลองเก้ง  
ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

2. สหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นบ้านโพธิ์ จำกัดสินไช้ ตั้งสำนักงานที่ ตำบล  
บ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ต่อมากรมสหกรณ์ได้จัดตั้งสหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ อีก  
หลายแห่ง คือ<sup>3</sup>

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน, 12/1: 2.

<sup>2</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน, 23/1

(3 สิงหาคม 2494) (อัตสำเนา): 2.

<sup>3</sup> "คำตอบคำถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามที่ ส. 127/2499 ของ  
นายนิยม อุปรมัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่องสหกรณ์ยางแผ่น,"  
ราชกิจจานุเบกษา 73 (พ.ศ. 2499): 3513.

พ.ศ. 2494 ที่จังหวัดพัทลุง, ปัตตานี และนราธิวาส จังหวัดละ 1 แห่ง

พ.ศ. 2495 ที่จังหวัดสงขลา, นราธิวาส, ปัตตานี, จันทบุรี จังหวัดละ 1 แห่ง และจังหวัดศรีสะเกษ 2 แห่ง

พ.ศ. 2496 ที่จังหวัดศรีสะเกษ, สงขลา, ยะลา จังหวัดละ 1 แห่ง

พ.ศ. 2498 ตั้งที่จังหวัดสงขลาอีก 1 แห่ง รวมทั้งหมดมี 15 แห่ง<sup>1</sup>

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการสหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นได้ผลดียิ่งขึ้น กรมสหกรณ์ได้ร่วมมือกับกรมเกษตร จัดให้มีการอบรมสมาชิกของสหกรณ์ดังกล่าวขึ้นที่สถานีเกษตร 6 คอหงส์ จังหวัดสงขลา รุ่นละ 1 เดือน นอกจากนี้ยังได้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ เพื่อออกไปปฏิบัติงานตามโรงงานต่าง ๆ และเพื่อทำหน้าที่เป็นพนักงานส่งเสริมการทำยางแผ่นชั้นดีด้วย<sup>2</sup>

นอกจากจะจัดตั้งสหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นดังกล่าวมาแล้ว กรมสหกรณ์ยังได้จัดตั้งโรงงานทำยางแผ่นชั้นดีขึ้นอีกหลายแห่งคือ ในปี พ.ศ. 2497 ตั้งที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง และที่อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ<sup>3</sup>

อนึ่ง เพื่อให้สหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นแต่ละแห่งมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน และเพื่อ เป็นการลงทุนในระยะแรก รัฐบาลจึงอนุมัติให้ยืมเงินทุนส่งเสริมการสหกรณ์ไปดังนี้<sup>4</sup>

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>2</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน, 23/1: 3; ศูนย์วิจัยการยาง, การส่งเสริมและการพัฒนาสวนยาง, หน้า 3.

<sup>3</sup> ศูนย์วิจัยการยาง, การส่งเสริมและการพัฒนาสวนยาง, หน้า 2-3.

<sup>4</sup> "คำตอบคำถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามที่ ส. 127/2499 ของ นายน้อย อุประมัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช . . . ." หน้า 3515.

สหกรณ์ผลิผลา จังหวัดจันทบุรี ให้ยืม 205,000.00 บาท

จังหวัดตรัง	สหกรณ์นาท่าม	ไทรย้ม	474,307.66 บาท
"	สหกรณ์บ้านโพธิ์	"	743,011.65 "
"	สหกรณ์หนองบ่อ	"	302,796.32 "
"	สหกรณ์ละมอ	"	294,946.32 "
"	สหกรณ์ย่านตาขาว	"	655,000.00 "
จังหวัดมัตตานี	สหกรณ์นาประจู่	"	709,118.52 "
"	สหกรณ์เมาะมาวี	"	425,000.00 "
จังหวัดนราธิวาส	สหกรณ์ตันหยงมัส	"	420,000.00 "
"	สหกรณ์ยี่งอ	"	565,000.00 "
จังหวัดสงขลา	สหกรณ์วังปริง	"	381,480.46 "
"	สหกรณ์บ้านปริง	"	355,000.00 "
"	สหกรณ์บ้านน้าน้อย	"	75,000.00 "
จังหวัดยะลา	สหกรณ์เมืองยะลา	"	650,000.00 "
จังหวัดพัทลุง	สหกรณ์ทุ่งอ้ายไต้	"	150,000.00 "

#### 4.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่น

จากการติดตามผลการดำเนินงานของสหกรณ์ 2 แห่งในจังหวัดตรัง ปรากฏผล ดังนี้คือ สหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นนาท่าม มีสมาชิกเมื่อแรกตั้ง 200 คน มีผู้ถือหุ้น 371 หุ้น ๆ ละ 100 บาท รวมเป็นเงิน 37,100 บาท มีเนื้อที่ส่วนยางของสมาชิกประมาณ 1,000 ไร่ ผลิตยางแผ่นดิบได้ประมาณวันละ 500 แผ่น ส่วนที่สหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นบ้านโพธิ์ มีสมาชิกเมื่อแรกตั้ง 133 คน มีผู้ถือหุ้น 222 หุ้น ๆ ละ 100 บาท คิดเป็นเงิน 22,000 บาท มีเนื้อที่ส่วนยางประมาณ 2,000 ไร่ ผลิตยางแผ่นดิบได้ประมาณวันละ 900 แผ่น<sup>1</sup>

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 30/1

สหกรณ์ทั้งสองแห่งต้องลงทุนในการสร้างโรงงาน การซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ตลอดถึงการรับซื้อน้ำยางสดและยางแผ่นจากสมาชิกและจากบุคคลภายนอก ในระยะแรกใช้เงินที่กรมสหกรณ์ให้ยืมโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ซึ่งกรมสหกรณ์ให้ยืมเป็นงวด ๆ และกำหนดให้ส่งคืนภายใน 20 ปี<sup>1</sup> สำหรับสหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นแห่งอื่น ๆ ก็ดำเนินการในลักษณะเดียวกับสหกรณ์ทั้ง 2 แห่งที่กล่าวมานี้

ในระยะ เวลาเดียวกับที่สหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นกำลังดำเนินการอยู่นี้ กองการยางก็ได้ริเริ่มพัฒนาคุณภาพยางโดยจัดตั้งโรงงานทำยางแผ่นชั้นดีขึ้นหลายแห่ง เช่นเดียวกับของกรมสหกรณ์แต่มีขนาดเล็กกว่า โดยกองการยางเป็นผู้ลงทุนซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ และเจ้าของสวนยางมาร่วมดำเนินการทำยางแผ่นชั้นดี<sup>2</sup>

สหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่นและโรงงานทำยางแผ่นชั้นดีของกองการยางดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง ต้องประสบปัญหานานาประการ ในที่สุดก็ต้องหยุดกิจการลง สำหรับปัญหาที่หน่วยงานทั้งสองประสบ ขอแยกกล่าวดังนี้

#### 4.2 ปัญหาของโรงงานทำยางแผ่นของกองการยาง มีดังต่อไปนี้<sup>3</sup>

1) ทางราชการมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่น้อย ไม่สามารถส่งไปช่วยเหลือโรงงานต่าง ๆ ได้เต็มที่

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

<sup>2</sup> ศูนย์วิจัยการยาง, การส่งเสริมและพัฒนาสวนยาง, หน้า 3.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน.



2) เจ้าของสวนยางส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญ เพราะเจ้าของสวนยางมีอุปกรณ์ในการทำยางแผ่นของตนอยู่แล้ว

3) เจ้าของสวนยางแต่ละรายได้น้ำยางน้อย และอยู่ห่างไกลจากโรงงาน เสียเวลาและไม่คุ้มค่าในการนำยางของตนไปทำที่โรงงาน

4) การทำยางแผ่นทำร่วมกัน แต่เวลาจำหน่ายต่างกันจำหน่าย จึงไม่มีอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้า ซึ่งพ่อค้ากำหนดราคาให้เท่ากับยางแผ่นที่ชาวสวนทำกันอยู่ทั่วไป ทำให้ชาวสวนยางที่เข้าร่วมโครงการเกิดความท้อถอย

#### 4.3 ปัญหาของสหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่น

1) เมื่อสหกรณ์เริ่มดำเนินงาน ราคาขายระหว่างชั้นซึ่งเคยแตกต่างกัน กิโลกรัมละ 50 สตางค์ขึ้นไป กลับลดลงมาเรื่อย ๆ จนเหลือแตกต่างกันชั้นละ 10 สตางค์ต่อกิโลกรัมเท่านั้น<sup>1</sup> นับว่าเป็นผลเสียต่อกิจการของสหกรณ์เป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่คุ้มค่าที่จะทำยางแผ่นชั้นดี<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup>วันที่ 15 ธันวาคม 2494 ราคาขายแผ่นรมควันแต่ละชั้นต่อ 1 กิโลกรัม คือ ชั้นที่หนึ่ง 18.30 บาท, ชั้นที่สอง 17.80 บาท, ชั้นที่สาม 17.30 บาท, ชั้นที่สี่ 16.00 บาท, ชั้นที่ห้า 13.00 บาท: ข้อมูลจาก ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 32/1 (31 ธันวาคม 2494) (อัดสำเนา): 11.

วันที่ 15 กันยายน 2497 ราคาขายแต่ละชั้นต่อ 1 กิโลกรัม คือ ชั้นที่หนึ่ง 8.60 บาท, ชั้นที่สอง 8.50 บาท, ชั้นที่สาม 8.40 บาท, ชั้นที่สี่ 8.30 บาท, ชั้นที่ห้า 8.05 บาท : ข้อมูลจาก ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 4, 87(กันยายน 2497) (อัดสำเนา): 10.

<sup>2</sup>"คำตอบคำถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามที่ ส. 127/2499 ของ นายนิยม อุดมชัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช. . ." หน้า 3513.

- 2) การซื้อน้ำยางสดจากชาวสวนยาง สหกรณ์รับซื้อในราคาที่จะผลิตได้เป็นยางชั้นที่ 1 ครั้นเมื่อทำเป็นยางแผ่นแล้วกลับได้เป็นยางแผ่นชั้นที่ 3 ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่สหกรณ์ขาดประสบการณ์ ขาดความรู้และเทคนิคในการผลิต จึงต้องขาดทุนตลอดมา<sup>1</sup>
- 3) สหกรณ์ไม่ได้รับทุนเพียงพอที่จะดำเนินงาน ประกอบกับต้องประสบกับภาวะขาดทุนมาตั้งแต่ต้น ทำให้ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนลงไปทุกที<sup>2</sup>
- 4) ไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกของสหกรณ์เพียงพอ ทำให้สหกรณ์ได้รับน้ำยางน้อยลง เป็นเหตุให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น<sup>3</sup>

การที่สหกรณ์ไม่ได้รับความร่วมมือ เพราะสมาชิกและชาวสวนยางส่วนใหญ่ขาดการศึกษา ไม่สนใจที่จะแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ<sup>4</sup> ประกอบกับไม่เข้าใจในวิธีการสหกรณ์ คิดว่าทำให้ตนเองเสียผลประโยชน์ จึงไม่ยอมเข้าร่วมอย่างจริงจัง โครงการพัฒนาคุณภาพยางในสวนยางขนาดเล็กจึงไม่ประสบผลสำเร็จ สำหรับสวนยางขนาดใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของชาวจีนไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องคุณภาพยาง เพราะต้องพยายามแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้การผลิตของตนได้รับประโยชน์ตอบแทนสูงสุด

โครงการพัฒนาคุณภาพยางทั้งของกรมสหกรณ์และของกองการยาง นับได้ว่าเป็นนโยบายแรกของรัฐบาล เกี่ยวกับยางพาราที่หน่วยราชการ เข้าไปช่วยเหลือในลักษณะที่เข้าถึงชาวสวนอย่างจริงจัง การที่นโยบายนี้ต้องหยุดชะงักลง นอกจากมีสาเหตุมาจากความไม่แน่นอนของราคายางที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามกลไกการกำหนดราคาของตลาดโลกแล้ว

<sup>1</sup> สัมภาษณ์ อาจารย์รัตน์ เพชรจันทร์.

<sup>2</sup> "คำตอบคำถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามที่ ส. 127/2499 ของ นายนิยม อุดมชัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช . . ." หน้า 3514.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>4</sup> พระยาแพทย์พงศาวิสุทธาธิบดี, "การทำสวนยางพารา," กสิกร 37, 3

ยังเกิดจากรัฐบาลขาดความพร้อมทางด้านบุคลากรและขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ  
จึงล้มเหลวในการดำเนินงาน

อย่างไรก็ตาม ความล้มเหลว ของนโยบายดังกล่าวมิได้เป็นอุปสรรคต่อความ  
เติบโตของอาชีพการทำสวนยางแต่อย่างใด จะเห็นได้จาก เนื้อที่ปลูกยางเพิ่มขึ้นตลอดมา  
ดังตารางต่อไปนี้

## ตารางที่ 25

สัญชาติของเจ้าของสวนยางและขนาดเนื้อที่สวนยางที่ถือครองใน พ.ศ.2492

สัญชาติของ เจ้าของ สวนยาง	จำนวนเจ้าของสวนยาง ขนาดต่ำกว่า 50 ไร่		จำนวนเจ้าของสวนยาง ขนาด 50 ไร่ขึ้นไป	
	เจ้าของสวน (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	เจ้าของสวน (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
คนไทย	77,845	1,058,507	1,716	267,934
คนจีน	5,752	143,050	1,858	326,638
อื่น ๆ	151	2,503	67	20,368
รวม	83,748	1,204,060	3,641	614,940

ที่มา : James C. Ingram, Economic change in Thailand 1850-1970,  
p. 102; ฝ่ายควบคุมยางตามพระราชบัญญัติ กองการยาง กรมวิชาการเกษตร.

## ตารางที่ 26

จำนวนเจ้าของและเนื้อที่สวนยางแต่ละขนาดใน พ.ศ.2493

ขนาดพื้นที่สวนยาง	จำนวนเจ้าของ (ราย)	เนื้อที่ปลูกยาง (ไร่)
ขนาด 250 ไร่ขึ้นไป	241	156,000
ขนาด 50-249 ไร่	3,426	502,000
ขนาดเล็กกว่า 50 ไร่	87,780	1,316,000
รวม	91,447	1,974,000

ที่มา : James C. Ingram, Economic Change in Thailand 1850-1970,  
p. 102; ฝ่ายควบคุมยางตามพระราชบัญญัติ กองการยาง กรมวิชาการเกษตร.

### 5. การผลิตยางในระหว่างสงครามเกาหลี

เนื่องจากยางพารา เป็นวัตถุดิบที่มีความสำคัญต่อประเทศอุตสาหกรรมมากที่สุด โดยเฉพาะในยามสงครามดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น เมื่อเกิดสงครามเกาหลีขึ้น เมื่อปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2493<sup>1</sup> สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ จึงได้กีดกันซื้อขายโดยไม่คำนึงว่าราคาจะสูงเพียงใด ทั้งนี้เพราะฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ก่อความวุ่นวายในประเทศต่าง ๆ อย่างหนัก เช่น ในประเทศมลายู ซึ่งเป็นผู้ผลิตยางรายใหญ่ของโลก ทำให้สหรัฐอเมริกาและประเทศอุตสาหกรรมในทวีปยุโรปหวั่นเกรงว่า ถ้ามลายูและประเทศผู้ผลิตยางที่สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคอมมิวนิสต์แล้ว จะทำให้สหรัฐอเมริกาและยุโรปขาดแคลนยางในการผลิตยุทธโปกรณ์<sup>2</sup> ดังที่เคยประสบในสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะขบวนการผลิตของสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่รองเท้าจนกระทั่งถึงเครื่องบิน ตลอดจนอุปกรณ์สงครามชนิดต่าง ๆ มียางเข้าไปเป็นส่วนสำคัญแทบทั้งสิ้น เพื่อเป็นการไม่ประมาท สหรัฐอเมริกาจึงเร่งซื้อขายสำรองไว้เป็นการใหญ่ ในระยะนั้นราคายางในภาคใต้ขึ้นสูงถึงกิโลกรัมละ 27-30 บาท<sup>3</sup> ในช่วงเวลาดังกล่าวนี สหรัฐอเมริกาได้กีดกันซื้อขายไว้ประมาณกันว่า

---

<sup>1</sup> นันทิกา จิระนคร และสุวรรณ ทิพยกุล, "ประวัติราคายางธรรมชาติ" ใน เรื่องย่อผลการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาทางศูนย์วิจัยการยางระหว่างปี 2509-2520 (สงขลา : ศูนย์วิจัยการยาง, ม.ป.ป.), หน้า 27.

<sup>2</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, "ยางที่สะสมไว้เพื่อยุทธปัจจัยของสหรัฐอเมริกา," ข่าวกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง 5, 2 (เมษายน 2510): 18.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน; ลิขิต นวลศรี และคนอื่น ๆ, อุตสาหกรรมยางพารา, หน้า 2; ศูนย์วิจัยการยาง, การส่งเสริมและการพัฒนาสวนยาง, หน้า 2.

ไม่ต่ำกว่า 1 ล้านตัน ซึ่งเท่ากับจำนวนยางที่สหรัฐอเมริกาซื้ออยู่แล้วในสัปดาห์<sup>1</sup> การทุ่มเงิน  
 กว้างซื่ออย่างของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษในครั้งนี พิจารณาได้ว่าเป็นการป้องกันมิให้ยางซึ่ง  
 เป็นยุทธปัจจัยตกอยู่ในมือของกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ด้วย

การที่ตลาดโลกต้องการยางโดยไม่จำกัดเช่นนี้ ทำให้ราคายางเคลื่อนไหวอยู่ใน  
 ระดับสูง เป็นสิ่งจูงใจให้ชาวสวนยางในภาคใต้ปลูกยางกันเป็นการใหญ่ ในระหว่าง พ.ศ.  
 2493-2495 พื้นที่สวนยางเพิ่มขึ้นประมาณ 170,000 ไร่<sup>2</sup> ซึ่งเป็นช่วงเวลาทำอาชีพการทำ  
 สวนยางพารารุ่งเรืองที่สุด ชาวภาคใต้ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไรต่างก็พยายามแสวงหา  
 ที่ดินเพื่อปลูกสร้างสวนยางกันทั่วไป ถึงแม้ราคายางจะลดต่ำลงมาในปี พ.ศ. 2495 แต่เมื่อที่  
 ปลูกยางก็เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง ทั้งนี้เพราะต่างก็มีความหวังว่าราคายางจะต้องกลับสูงขึ้นไปอีก  
 เนื่องจากสงครามในเกาหลียังไม่ยุติ ระหว่าง พ.ศ. 2495-2497 เนื้อที่ปลูกยางเพิ่มขึ้นอีก  
 ประมาณ 197,000 ไร่<sup>3</sup> จึงนับได้ว่าการทำสวนยางพาราเป็นอาชีพ เกษตรกรรมที่ขึ้นหน้าขึ้นตา  
 มากที่สุดของประเทศไทยในระยะเวลาดังกล่าว

หลังจากสงครามเกาหลียุติลงเมื่อ พ.ศ. 2496 ความต้องการยางของโลกก็ยังมี  
 ปริมาณสูง ใน พ.ศ. 2497 ไทยสามารถผลิตยางได้ถึง 119,324.22 เมตริกตัน ซึ่งสูงกว่า  
 พ.ศ. 2496 ถึง 21,216 เมตริกตัน<sup>4</sup> และใน พ.ศ. 2498 ผลิตได้ 133,270.55 เมตริกตัน<sup>5</sup>

---

<sup>1</sup> วิจารณ์ วจนวาริรัตน์, "การปลูกแทนกับการพัฒนาสวนยางของประเทศไทย,"  
 หน้า 22; ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 2,44 (8 สิงหาคม  
 2495) (อัครสำเนา): 26.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>4</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 5,94 (พฤษภาคม  
 2498) (อัครสำเนา): 19.

<sup>5</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 6,100 (เมษายน  
 2499) (อัครสำเนา): 29.



สำหรับเนื้อที่ปลูกยางของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2498-2502 เพิ่มขึ้นถึง 412,000 ไร่ ซึ่งนับได้ว่าเป็นปริมาณการเพิ่มเนื้อที่ปลูกยางที่สูงมาก ทั้งนี้เพราะราคายางได้สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ และเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี พ.ศ. 2503 ชาวสวนยางจึงจับจองพื้นที่ปลูกยางใหม่กันมาก<sup>1</sup> จำนวนเจ้าของสวนยางก็เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกัน<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup>วีรณัฐ วจนวาริรัตน์, "การปลูกแทนกับการพัฒนาสวนยางของประเทศไทย,"

หน้า 17.

<sup>2</sup>โปรดดูตารางที่ 27 และตารางที่ 28 .

เพื่อเปรียบเทียบจำนวนเจ้าของสวนยางใน พ.ศ. 2497 และ พ.ศ. 2503.

## ตารางที่ 27

จำนวนเจ้าของสวนยางขนาดต่าง ๆ ในจังหวัดภาคใต้ พ.ศ.2497

จังหวัด	เจ้าของสวนยางขนาดใหญ่ (ราย)	เจ้าของสวนยางขนาดเล็ก (ราย)	รวม (ราย)
สุราษฎร์ธานี	28	195	223
นครศรีธรรมราช	247	5,664	5,911
ตรัง	438	10,809	11,247
กระบี่	50	1,762	1,812
พังงา	87	1,029	1,116
ระนอง	7	49	56
พัทลุง	42	1,090	1,132
สตูล	78	5,066	5,144
สงขลา	1,015	11,480	12,495
ยะลา	734	13,767	14,501
ปัตตานี	236	16,394	16,630
นราธิวาส	1,029	25,364	26,393
ภูเก็ต	112	1,165	1,277
ชุมพร	1	3	4
รวม	4,104	93,837	97,941

ที่มา : ฝ่ายควบคุมยางตามพระราชบัญญัติ กองการยาง กรมวิชาการเกษตร.

## ตารางที่ 28

ขนาดสวนยาง จำนวนพื้นที่แต่ละขนาดและจำนวนเจ้าของสวนยางแต่ละขนาด

พ.ศ.2503

ขนาดสวนยาง (ไร่)	จำนวนเนื้อที่สวนยางแต่ละขนาด		จำนวนเจ้าของสวนยางแต่ละขนาด	
	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของ เนื้อที่ทั้งหมด	เจ้าของสวนยาง (ราย)	ร้อยละของเจ้าของ สวนยางทั้งหมด
ต่ำกว่า 6	51,297	1.13	15,541	6.72
6 - 15	378,419	8.33	65,846	24.24
15 - 30	1,004,696	22.11	89,486	32.94
30 - 45	909,106	20.01	48,498	17.86
45 - 60	668,817	14.72	25,036	9.22
60 - 140	1,075,375	23.66	24,365	8.97
140 ขึ้นไป	456,105	10.04	2,858	1.05
รวม	4,543,815	100	271,630	100

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, สรุปสถานการณ์และข้อเสนอ  
แนะเกี่ยวกับยางพารา พ.ศ.2515, หน้า 22 อ้างถึงใน วีรบุช วจนวารรัตน์,  
 "การปลูกแทนกับการพัฒนาสวนยางของประเทศไทย," หน้า 16.

### นโยบายการปรับปรุงพันธุ์ยาง

ก่อนที่จะกล่าวถึงการปรับปรุงพันธุ์ยาง เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนการผลิตยางพันธุ์พื้นเมือง จึงขอยกมาพิจารณา ดังนี้

เจ้าของสวนยางในภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของสวนยางขนาดเล็ก ผลิตยางได้เพียงวันละไม่กี่กิโลกรัม และการผลิตยางออกจำหน่ายก็ได้อยู่ในรูปของการแสวงหากำไรดังเช่นพ่อค้า ดังนั้นจึงมักจะไม่สนใจเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตยางของตนว่าต้องลงทุนมากน้อยเพียงใด ทางราชการก็ไม่ได้ทำการสำรวจอย่างจริงจัง คงมีแต่สวนยางขนาดใหญ่ที่ดำเนินงานในรูปแบบบริษัทหรือสวนยางของส่วนราชการ เท่านั้นที่มีบัญชีแสดงรายจ่ายอย่างละเอียด ซึ่งพอที่จะคำนวณหาต้นทุนในการผลิตยางอย่างคร่าว ๆ ได้ เช่น การลงทุนในสวนยางตาเซะ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา แต่ไม่รวมการลงทุนในระยะแรกเริ่มซึ่งเป็นค่าที่ดิน ค่าเตรียมพื้นที่ปลูกยาง ค่าพันธุ์ยาง ค่าจ้างแรงงาน ค่าปลูกสร้างโรงเรือน ค่าเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการผลิต เป็นต้น คงคิดเฉพาะต้นทุนการผลิตในระยะที่ต้นยางโตให้น้ำยางแล้ว จากการสำรวจใน พ.ศ. 2501 ต้นยางมีอายุประมาณ 15 ปีขึ้นไป มีเนื้อที่ 1,825 ไร่ มีรายจ่ายประจำแต่ละเดือนดังต่อไปนี้<sup>1</sup>

1) ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ	11,000.- บาท
2) ค่าจ้างหัวหน้าควบคุมสวนยางและคนงาน 3 คน	1,200.- บาท
3) ค่าบำรุงและตกแต่งสวนยาง	3,000.- บาท
4) ค่าจ้างคนทำงานในโรงงาน	3,200.- บาท
5) ค่าใช้จ่ายในกิจการฝังและรมยาง	2,200.- บาท
6) ค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์ในการทำยาง	6,000.- บาท
7) ค่าจ้างคนงานกรีดยางหรือช้อนน้ำยาง ใช้อย่างขึ้น 3	
เป็นรวมตามมาตรฐาน	75,000.- บาท

<sup>1</sup> สวัสดิ์ วีระเดชะ, หลักการปลูกและปฏิบัติสวนยางพาราในประเทศไทย

(พระนคร: โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, 2503), หน้า 551-554 อ้างถึงใน บุญชู ดิษยาวาณิช,

"การพัฒนาการทำสวนยางในประเทศไทย," หน้า 149-151.

8) เสียค่าดอกเบี้ยเงินลงทุนและค่าภาษี	2,000.-	บาท
9) ค่าสึกหรอ เครื่องมือและโรงเรือนต่าง ๆ	20,000.-	บาท
10) ส่งต้นทุนคือ	40,000.-	บาท
11) ค่าจ้างตำรวจประจำสวนยาง 3 คน	2,000.-	บาท
	<u>165,600.-</u>	บาท
รวม	<u>165,600.-</u>	บาท

การกรีดยางโดยเฉลี่ยทำได้ประมาณปีละ 180 วัน หรือ 6 เดือนเท่านั้น เพราะต้องหยุดกรีดในระยะที่ฝนตกชุกและในหน้าร้อนเมื่อต้นยางผลัดใบ รวมเวลาที่ผลิดยางไม่ได้ประมาณ 6 เดือน ซึ่งยังคงมีรายจ่ายประจำเดือนเฉพาะค่าจ้างที่จำเป็นเท่านั้น คือ

1) ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ	11,000.-	บาท
2) ค่าจ้างหัวหน้าควบคุมสวนยางและคนงาน 3 คน	1,200.-	บาท
3) ค่าบำรุงและตกแต่งสวนยาง	3,000.-	บาท
4) ค่าจ้างตำรวจประจำสวนยาง 3 คน	<u>2,000.-</u>	บาท
รวม	<u>17,200.-</u>	บาท

ในระยะที่ผลิดยางได้เสียค่าใช้จ่ายเดือนละ 165,600.00 บาท เวลา 6 เดือน คิดเป็นเงิน 993,600.00 บาท และระยะที่ผลิดยางไม่ได้มีค่าใช้จ่ายเดือนละ 17,200.00 บาท เวลา 6 เดือน เป็นเงิน 103,200.00 บาท รวมเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นปีละ 1,096,800.00 บาท ต่อเนื้อที่สวนยาง 1,825 ไร่ เฉลี่ยต้นทุนในการผลิดยางในสวนยางคาเซะ ประมาณไร่ละ 600.00 บาทต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมากสำหรับช่วงเวลา  
ใน พ.ศ. 2501

สำหรับรายได้ของสวนยางคาเซ ในระยะเวลานั้นราคายางเฉลี่ยก็โลกริมละ 7.69 บาท จะมีรายได้ประมาณปีละ 1,614,157.15 บาท หรือไร่ละ 884.47 บาทต่อปี<sup>1</sup>

เมื่อพิจารณารายการค่าใช้จ่ายในสวนยางคาเซแล้วจะเห็นว่า รายจ่าย เหล่านี้ ไม่ปรากฏในสวนยางขนาดเล็กเลย เพราะสวนยางขนาดเล็กเจ้าของลงมือทำเอง เกือบทั้งหมด ถึงแม้บางรายจะมีการจ้างแรงงานบ้างแต่ก็ไม่มากนัก สำหรับต้นทุนการผลิตในสวนยางขนาดเล็ก ไม่ค่อยมีผู้สนใจที่จะบันทึกไว้ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงไม่สามารถหาตัวเลขต้นทุนการผลิตของสวนยางขนาดเล็กก่อนปี พ.ศ. 2503 ได้ แต่เพื่อให้สามารถประมาณต้นทุนการผลิตในสวนยางขนาดเล็กอย่างคร่าว ๆ ได้ จึงนำตัวเลขต้นทุนการผลิตที่สำรวจในตำบลนาบอน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2506 ดังนี้<sup>2</sup>

1) มีดกรีดยางราคาประมาณเล่มละ	14.00 บาท
2) หินลับมีดกรีดยางราคาประมาณคู่ละ	24.00 บาท
3) ครอบป้องกันใส่เท้ายางใบละประมาณ	7.00 บาท
4) ลิ่นรองรับน้ำยางราคาประมาณร้อยละ	1.00 บาท
5) ถ้วยรองรับน้ำยาง <sup>3</sup> ราคาไม่เกินใบละ	0.60 บาท

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 158.

<sup>2</sup> อุทิศ นาคสวัสดิ์, ต้นทุนและรายได้จากการทำสวนยางในตำบลนาบอน พ.ศ. 2506 (พระนคร: สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2506) หน้า 2, 4, 12-14 อ้างถึงใน บุญชู ดิษยวณิช, "การพัฒนากการทำสวนยางในประเทศไทย," หน้า 151-152.

<sup>3</sup> ถ้วยรองรับน้ำยางชาวสวนยางขนาดเล็กทั่วไปใช้กะลามะพร้าว ต่อมาคนจีนที่นาบอนได้ผลิตถ้วยกระเบื้องเคลือบสำหรับรองรับน้ำยางโดยเฉพาะออกจำหน่าย สวนยางขนาดใหญ่ในภาคใต้นิยมใช้กันทั่วไป แต่สวนยางขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังคงใช้กะลามะพร้าวเช่นเดิม เพราะไม่ต้องลงทุน.



- |  |              |
|--|--------------|
| 6) ตะเกียงแก๊สสำหรับส่องเวลากลางคืน                  |              |
| ราคาใบละ   | 22.00 บาท    |
| 7) ค่าถ่านแก๊สสำหรับตะเกียงประมาณเดือนละ             | 0.50 บาท     |
| 8) ค่าจักรรีดยาง คู่ละไม่เกิน                        | 1,200.00 บาท |
| 9) ตะกงสำหรับใส่น้ำยาง ส่วนใหญ่ใช้ปั่นน้ำมันกำซ      |              |
| 1 ใบ ผ่าซีกได้ตะกง 2 ใบ ปั่นราคาใบละไม่เกิน          | 3.00 บาท     |
| 10) น้ำกรดผสมยาง ส่วนใหญ่ใช้กรดซัลเฟอร์ริก ชนิดหนึ่ง |              |
| ผสมยางได้ประมาณ 100 กิโลกรัม ราคาขวดละ               | 5.00 บาท     |

อุปกรณ์การผลิตยางทั้งหมดนี้ ส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์ที่ค่อนข้างถาวร คือลงทุนครั้งเดียวก็ใช้ได้หลายปี สิ่งที่ต้องซื้อบ่อยกว่าสิ่งอื่นมีแต่น้ำกรดผสมยางกับถ่านแก๊สเท่านั้น อุปกรณ์ที่ราคาสูงที่สุดได้แก่จักรรีดยาง ชาวสวนยางที่ผลิตได้วันละไม่เกิน 5 กิโลกรัม มักจะไม่ซื้อเอง แต่ไปอาศัยรีดกับญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านในลักษณะถอยที่ถอยอาศัยกัน หรือไปรีดในสวนยางขนาดใหญ่โดยจ่ายค่ารีดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น การผลิตยางของสวนยางขนาดเล็กต้นทุนจึงต่ำมาก ดังนั้นถึงแม้ว่าราคาขายจะตกต่ำเพียงใด เจ้าของสวนยางก็ผลิตยางออกจำหน่ายได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงต้นทุน

#### การปรับปรุงพันธุ์ยาง

เนื่องจากต้นยางที่มีอายุ 30-35 ปี มีมากขึ้น ต้นยางเก่าแก่เหล่านี้ให้น้ำยางลดลงทุกที ทำให้รายได้ไม่คุ้มกับแรงงานและเวลาที่ต้องเสียไปในการผลิต ต้นยางที่ปลูกใหม่ ถ้าเป็นยางพันธุ์พื้นเมืองก็ให้ผลไม่คุ้มค่าเช่นเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบกับยางพันธุ์ดี ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมกันแพร่หลายในประเทศมลายูและอินโดนีเซีย และสวนยางขนาดใหญ่ในภาคใต้ก็นำเข้ามาปลูกกันบ้างแล้ว รัฐบาลประสงค์จะให้ชาวสวนยางปลูกซ่อมหรือปลูกใหม่ด้วยยางพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูงกว่ายางพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งจะทำให้มีรายได้สูงขึ้น แต่ประชาชนยังให้ความสนใจไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะไทยต้องสั่งซื้อยางพันธุ์ดีมาจากประเทศมลายูซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง

และหาซื้อได้ด้วยความลำบาก เพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวสวนยางให้สามารถซื้อยางพันธุ์ดีได้ในราคาถูกลง ดังนั้นกองการยางจึงได้ทำการปรับปรุงพันธุ์ยางโดยวิธีการขยายพันธุ์คัดเลือกพันธุ์และผสมพันธุ์<sup>1</sup> ขึ้นที่สถานีการยางคองหงส์และสถานีการยางและแปลงเพาะขยายพันธุ์ยางในท้องที่ต่าง ๆ โดยได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2493 สำหรับการผสมพันธุ์ได้ทำเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2496 ที่สถานีการยางคองหงส์<sup>2</sup> การขยายพันธุ์ยาง กองการยางใช้วิธีซื้อพันธุ์ยางเข้ามาจากมลายูทั้งที่เป็น เมล็ดและกิ่งตาเป็นจำนวนมาก<sup>3</sup> ส่วนใหญ่ซื้อจากสวนยางของเอกชนในมลายูที่รัฐบาลมลายูรับรองคุณภาพแล้วนำมาเพาะและติดตามที่สถานีการยางคองหงส์ หลังจากขยายพันธุ์แล้วก็คัดเลือกไว้เป็นแม่พันธุ์เพื่อทดลองผสมพันธุ์ให้ได้ยางลูกผสมที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศของประเทศไทยยิ่งขึ้น

การผสมพันธุ์ยาง เพื่อให้เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศของเรานั้น มีความจำเป็นมาก เพราะยางพันธุ์ดีที่ให้น้ำยางสูงของต่างประเทศบางพันธุ์ เมื่อนำเข้ามาทดลองปลูกในประเทศไทยให้ผลไม่เหมือนเดิม เช่น ใน พ.ศ. 2496 อินโดนีเซียประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการปรับปรุงพันธุ์ยางคือ พันธุ์ LCB 1320 ซึ่งให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์พื้นเมืองถึง 10 เท่า นั่นคือในเนื้อที่ 1 ไร่ (ประมาณ 50 ไร่) ให้ยางแห้งถึง 666 กิโลกรัมต่อปี หรือตันละ 13.32 กิโลกรัมต่อปี แต่เมื่อนำมาปลูกในประเทศไทยกลับให้ผลไม่ดีเท่าเดิม เพราะดินผิวดัน อินโดนีเซียเป็นดินภูเขาไฟ<sup>4</sup> ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการผสมพันธุ์และคัดเลือกพันธุ์ใหม่

<sup>1</sup> พงศ์สวินทร์ สวินทร และบตี นพวงศ์ ณ อยุธยา, การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ยางพารา, หน้า 4.

<sup>2</sup> "คำตอบคำถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามที่ ส. 42/2498 ของ นายถิต พรหมมาตพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง. . .," หน้า 2884, 2887.

<sup>3</sup> ไปรอดูรายละเอียดยกเกี่ยวกับยางพันธุ์ดีพันธุ์ต่าง ๆ ใน ไซยา พัฒนกุล และคนอื่น ๆ, "ประวัติการปรับปรุงพันธุ์ยางในประเทศไทย," วารสารยางพารา, หน้า 80-83; พงศ์สวินทร์ สวินทร และบตี นพวงศ์ ณ อยุธยา, การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ยางพารา, หน้า 4-5.

<sup>4</sup> "ท่านถามเราตอบ," ข่าวกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง 4, 2 (เมษายน 2509): 18-19.

การที่ลักษณะดินของอินโดนีเซียแตกต่างกับของไทยนี้ ทำให้ไทยนิยมสั่งซื้อยางพันธุ์ดีจากมลายูมาปลูกมากกว่าสั่งจากอินโดนีเซีย เพราะลักษณะดินฟ้าอากาศของมลายูใกล้เคียงกับของไทย ประกอบกับการติดต่อซื้อขายและการขนส่งทำได้สะดวกมากกว่าสั่งซื้อจากอินโดนีเซียด้วย<sup>1</sup>

การคัดเลือกพันธุ์และการผสมพันธุ์ยางที่กองการยางพยายามทำตั้งแต่ พ.ศ. 2496 จนถึงกลางปี พ.ศ. 2502 ได้ยางพันธุ์ดีไม่น้อยกว่า 50 พันธุ์ และได้มีการทดลองขยายพันธุ์และจำหน่ายพันธุ์ยางเหล่านี้ให้แก่ประชาชนรวมมีละประมาณ 300,000 ต้น<sup>2</sup>

ผลที่ได้รับจากนโยบายการปรับปรุงพันธุ์ยางของไทยที่สำคัญที่สุด ก็คือทำให้พันธุ์ยางมีราคาลดต่ำลงมามาก เดิมกิ่งดาที่กองการยางซื้อจากมลายูขนาดยาว 1 เมตร ราคาประมาณ 200 บาท ครั้นนำเข้ามาขยายพันธุ์แล้ว จำหน่ายให้ราษฎรเพียงเมตรละ 4 บาทเท่านั้น<sup>3</sup> สำหรับเมล็ดยางพันธุ์ดีมีอยู่ 2 ประเภทคือ ยางพันธุ์พื้นเมืองที่คัดเลือกแล้ว กองการยางจำหน่ายให้ประชาชนราคาเมล็ดละ 10 สตางค์ และเมล็ดพันธุ์ยางจากต่างประเทศที่นำมาขยายพันธุ์ในประเทศไทยหลังจากได้ทำการทดลองแล้วว่าต้นแม่ให้ปริมาณน้ำยางสูง จำหน่ายในราคาเมล็ดละ 1.00-2.50 บาท<sup>4</sup> นั่นคือถ้าเจ้าของสวนยางจะปลูกยางพันธุ์ดี

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>2</sup> พัน มาลีวรรณ, "อนาคตของเจ้าของสวนยางในประเทศไทย," กสิกร 32, 4 (กรกฎาคม 2502): 286.

<sup>3</sup> ชูบ มุณีกานนท์, "การพัฒนาสวนยางพารา," ข่าวกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง 8, 2 (เมษายน 2513): 5.

<sup>4</sup> James C. Ingram, Economic Change in Thailand 1850-1970, p. 103.

ก็ต้องลงทุนค่าเมล็ดพันธุ์ยางประมาณไร่ละ 100-250 บาท คือปลูกไร่ละประมาณ 100 ต้น<sup>1</sup> การที่ราคาพันธุ์ยางถูกลง เป็นการส่งเสริมให้มีการปลูกยางพันธุ์ดีแพร่หลายมากขึ้น แต่สำหรับเจ้าของสวนยางขนาดเล็กส่วนใหญ่ซึ่งไม่มีทุนก็ไม่สามารถจะซื้อมาปลูกได้ เพราะการปลูกยางพันธุ์ดีมีค่าใช้จ่ายสูง เฉพาะซื้อพันธุ์ยางเท่านั้น แต่เมื่อปลูกแล้วจะต้องเอาใจใส่บำรุงรักษาอย่างดีด้วย

### ปัญหาในการปลูกยางพันธุ์ดี

ยางพันธุ์ดียัง เป็นของใหม่สำหรับชาวสวนยางในภาคใต้ ดังนั้นการปลูกในระยะแรกจึงประสบปัญหาอยู่มาก ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้คือ

ประการแรก ในระยะแรกที่ยางพันธุ์ดีในประเทศยังมีไม่มากนักต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ซื้อจะต้องเสียภาษีขาออกให้แก่ประเทศผู้ขายแพงมาก ตกประมาณเมล็ดละ 70 สตางค์ เมื่อรวมกับราคาเมล็ดยาง ค่าบรรจุหีบห่อ ค่าขนส่งและค่าบริการต่าง ๆ เข้าด้วยแล้ว

---

<sup>1</sup>ผู้เชี่ยวชาญการปลูกยางในประเทศต่าง ๆ คือ มลายู อินโดนีเซีย ลังกา อินโดจีน ฯลฯ ได้ทำการทดลองว่ายางพันธุ์ดีควรปลูกไร่ละกี่ต้น ผลจากการทดลองต่างก็สรุปออกมาใกล้เคียงกันดังนี้

ก. ต้นยางติดตา ควรปลูกไร่ละ 65-80 ต้น แล้วคัดเลือกให้เหลือเฉพาะต้นที่สมบูรณ์เพียงไร่ละ 60 ต้น

ข. ต้นยางปลูกด้วยเมล็ด ควรปลูกไร่ละ 80-95 ต้น แล้วคัดเลือกให้เหลือเพียง 60 ต้น

: ข้อมูลจาก พัน มาลีวรรณ, "การกสิกรรมช่วยพัฒนาสวนยางอย่างไร," กสิกร 37, 6 (พฤศจิกายน 2507): 479-480.

ประมาณเมล็ดละ 1.50 บาท เมื่อนำเข้ามาเพาะแล้ว ถ้าเมล็ดยางเหล่านี้งอกเพียงครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ซื้อเข้ามา<sup>1</sup> ก็เท่ากับซื้อพันธุ์ยางมาเมล็ดละ 3 บาท การที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เช่นนี้ทำให้มีการลักลอบซื้อขายกันขึ้นระหว่างเอกชน คือชาวมลายูนำเมล็ดพันธุ์ยางมาขายให้แก่คนไทยในราคาถูก เพราะไม่ต้องเสียภาษี แต่ก็มียู๋ม้อย ๆ ที่ชาวมลายูเอาเมล็ดพันธุ์ยางชนิด เลวมาหลอกขาย เป็นยางพันธุ์ดี<sup>2</sup> บางครั้งการซื้อจากสวนยางขนาดใหญ่ของพวกฝรั่ง คนไทยก็ "ถูกฝรั่งต้ม"<sup>3</sup> เช่นเดียวกัน

ประการที่สอง เจ้าของสวนยางที่ซื้อกิ่งตาเข้ามา ก็ต้องจ้างผู้ชำนาญมาติดตาม ซึ่งต้องเสียค่าติดตามราวต้นละ 1.50-2.00 บาท<sup>4</sup> เท่ากับ เป็นการเพิ่มการลงทุนขึ้นไปอีกหนึ่งเท่า การที่ต้องลงทุนสูงถึงเพียงนี้ ทำให้การปลูกยางพันธุ์ดีไม่แพร่หลายเท่าที่ควร

---

<sup>1</sup> การทดลองปลูก เมล็ดยางพันธุ์ดีที่ซื้อ เข้ามาจากต่างประเทศที่สถานีการยางคอหงส์ เมื่อ พ.ศ. 2495 ปรากฏว่างอกประมาณร้อยละ 70: ข้อมูลจาก สัมภาษณ์ นายคันทกาพกาญจน์.

<sup>2</sup> โกลินทร์ สายแสงจันทร์, คู่มือการเพาะชำและขยายพันธุ์ยางพารา (พระนคร: โอเดียนสโตร์, 2504), หน้า 4.

<sup>3</sup> คำว่า "ถูกฝรั่งต้ม" มีความหมายว่า ถูกฝรั่งหลอก เพราะก่อนที่จะนำเมล็ดยางพันธุ์ดีมาขายให้แก่คนไทย พวกฝรั่งได้นำเมล็ดยางไปต้มจนสุก เมื่อคนไทยซื้อเข้ามาปลูกก็ปลูกไม่ขึ้น ทั้งนี้เพราะ เจ้าของสวนยางชาวอังกฤษต้องการสวนยางพันธุ์ดีของตนไว้ เมื่อไทยขอซื้อจะไม่ขายก็เกรงจะเสียไมตรี จึงต้มเสียก่อน: ข้อมูลจาก สัมภาษณ์ นายหมวดตรี เทือนแสงคำ.

<sup>4</sup> ผู้ชำนาญในการติดตาม สามารถติดตามได้ประมาณวันละ 150-200 ต้น ซึ่งมีรายได้ไม่แพ้เจ้าของสวนยาง: ข้อมูลจาก โกลินทร์ สายแสงจันทร์, คู่มือการเพาะชำและขยายพันธุ์ยางพารา, หน้า 37.

ประการที่สาม สวนยางที่ปลูกยางพันธุ์ดีมักถูกขโมยต้นยางในขณะที่ยัง เล็กอยู่ เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นทั่วไป โดยเฉพาะสวนยางที่ปลูกด้วยเมล็ด เพราะลักลอบถอนได้ง่าย

การสำรวจจำนวนเนื้อที่ปลูกยางพันธุ์ดีของไทย จากสถิติของปี พ.ศ. 2498 ปรากฏว่าเนื้อที่ปลูกยางพาราทั้งประเทศมี 2,090,000 ไร่ ในจำนวนนี้ เป็นเนื้อที่ปลูกยางพันธุ์ดีประมาณ 6,000 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่สวนยางทั้งหมด ซึ่งมีทั้งปลูกด้วย เมล็ดและติดตา<sup>1</sup>

เนื้อที่ปลูกยางในจังหวัดต่าง ๆ ตามทะเบียนของกระทรวงเกษตรราธิการเมื่อ พ.ศ. 2498 จำนวน 2,090,000 ไร่ดังกล่าว กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ ดังนี้คือ<sup>2</sup>

1) จังหวัดนราธิวาส	มีเนื้อที่ปลูกยาง	435,821	ไร่
2) จังหวัดสงขลา	"	332,263	"
3) จังหวัดยะลา	"	327,691	"
4) จังหวัดปัตตานี	"	254,363	"
5) จังหวัดตรัง	"	191,724	"
6) จังหวัดนครศรีธรรมราช	"	140,390	"
7) จังหวัดพังงา	"	62,188	"
8) จังหวัดภูเก็ต	"	56,539	"
9) จังหวัดกระบี่	"	54,020	"
10) จังหวัดสตูล	"	48,587	"
11) จังหวัดพัทลุง	"	32,997	"

<sup>1</sup> พ.อ.ประสิทธิ์ เปรมาริน และคนอื่น ๆ, "รายงานการศึกษาและค้นคว้าเรื่อง การปลูกยางแทน" (นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐกิจ รุ่นที่ 7 พ.ศ. 2509) (อัดสำเนา), หน้า 10.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 9-10.



12) จังหวัดสุราษฎร์ธานี	มีเนื้อที่ปลูกยาง	27,964	ไร่
13) จังหวัดระนอง	"	3,664	"
14) จังหวัดชุมพร	"	1,183	"

เนื้อที่ปลูกยางในภาคใต้ 14 จังหวัด รวม 1,969,398 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 94.23 ของเนื้อที่ปลูกยางทั้งประเทศ นอกจากนี้เป็นเนื้อที่ปลูกยางในภาคตะวันออกอีก 120,602 ไร่<sup>1</sup> คิดเป็นร้อยละ 5.77 ของเนื้อที่ปลูกยางทั้งประเทศ

#### นโยบายส่งเสริมโรงงานผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศ

ในขณะที่สงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังดำเนินอยู่นั้น กระทรวงอุตสาหกรรมได้ตั้งโรงงานที่ใช้ยางเป็นวัตถุดิบขึ้น เพื่อผลิตสินค้าต่าง ๆ ตลอดทั้งยุทธปัจจัยบางประการที่กำลังขาดแคลนเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ หลังจากสงครามโลกได้ยุติแล้ว รัฐบาลเห็นความสำคัญของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง เพราะผลิตภัณฑ์ยางที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น ยางนอกยางในรถยนต์และรถจักรยานมีราคาสูงมาก เมื่อเรามีวัตถุดิบของเราเอง จึงสมควรที่จะทำการผลิตขึ้นมาใช้ในประเทศ และทำให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่ต้องพึ่งพาต่างประเทศมากนัก จึงจำเป็นต้องขยายกำลังผลิตให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึงได้อนุมัติให้โรงงานผลิตภัณฑ์ยางของรัฐบาลกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ เป็นจำนวน

<sup>1</sup> เนื้อที่ปลูกยางในภาคตะวันออก 5 จังหวัด แต่ละจังหวัดมีเนื้อที่ดังนี้

1. จันทบุรี	65,377	ไร่
2. ระยอง	35,282	ไร่
3. ตราด	19,659	ไร่
4. ชลบุรี	196	ไร่
5. นครนายก	88	ไร่

3,500,000 บาท โดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกัน เพื่อซื้อเครื่องจักรในการผลิตยางนอกและยางในรถยนต์และรถจักรยาน<sup>1</sup> หลังจากได้รับปรุงโรงงานเสร็จเรียบร้อยแล้วก็สามารถผลิตยางรถยนต์ได้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย นอกจากนี้ยังผลิตรองเท้ายางของเด็กเล่น และสินค้าอื่น ๆ อีกหลายชนิด<sup>2</sup>

การที่รัฐบาลพยายามส่งเสริมให้โรงงานผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศปรับปรุงและเพิ่มกำลังการผลิตให้มากขึ้นนี้ แม้ในระยะแรกจะยังใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบไม่มากนัก คือในช่วงปี พ.ศ. 2493 โรงงานเหล่านี้ใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบน้อยกว่า 1,000 ตันต่อปี หรือน้อยกว่าร้อยละ 1 ของผลผลิตยางดิบทั้งหมด<sup>3</sup> ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 ราคาภายในตลาดโลกลดต่ำลงซึ่งส่งผลให้ราคาภายในประเทศไทยตกลงไปด้วย ทำให้การผลิตยางในประเทศไทยลดปริมาณลง รัฐบาลพยายามหาหนทางพุงฐานะของชาวสวนยางโดยการส่งเสริมให้ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมใช้ยางเป็นวัตถุดิบให้มากขึ้น และในปี พ.ศ. 2495 นี้ บริษัทอุตสาหกรรมยางเยนเนอราลไทร์ของสหรัฐอเมริกาได้ติดต่อรัฐบาลไทยขอเข้ามาตั้งโรงงานผลิตยางรถยนต์<sup>4</sup>

---

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 15/1 (8 มิถุนายน 2494) (อัดสำเนา): 3.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>3</sup> James C. Ingram, Economic Change in Thailand 1850-1970, p. 97; วิรุณช วจนวาริตน์, "การปลูกแทนกับการพัฒนาสวนยางของประเทศไทย," หน้า 22.

<sup>4</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 2, 52 (28 พฤศจิกายน 2495) (อัดสำเนา): 3.

ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย เพราะจะเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องราคาขายตกต่ำ และยังเป็นการประหยัดค่าขนส่งในการสั่งซื้อยางรถยนต์มาจากต่างประเทศได้มาก และสามารถป้องกันความขาดแคลนด้วย รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการในเรื่องนี้<sup>1</sup> สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางของผู้ลงทุนภายในประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีน มักจะเป็นโรงงานขนาดเล็ก เช่น โรงงานผลิตยางรถจักรยาน ผลิตรองเท้า ผลิตของเด็กเล่น เป็นต้น และนอกจากจะตั้งในส่วนกลางแล้ว ยังนิยมตั้งในแหล่งผลิตยาง เช่น ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลพยายามส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์ยางให้มากขึ้นก็ตาม แต่ในระยะแรกยังมีผู้ลงทุนไม่มากนัก ต่อมาภายหลังจึงมีเพิ่มขึ้นตามลำดับ ดังในตารางต่อไปนี้

---

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน .

ไม่พบหลักฐานว่าบริษัทอุตสาหกรรมยาง เยน เนอราล ไทโรได้เข้าตั้งดำเนินการผลิตยางรถยนต์ในประเทศไทยหรือไม่ .

## ตารางที่ 29

โรงงานผลิตภัณฑ์ยางที่จดทะเบียน พ.ศ. 2500-2503

พ.ศ.	ในเขตกรุงเทพฯและธนบุรี (โรง)	ในเขตภูมิภาค (โรง)
2500	62	68
2501	77	83
2502	99	105
2503	101	117

ที่มา: Ministry of Industry, Industrial Development and Investment in Thailand 1966 (Bangkok: Ministry of Industry, 1966) (Mimeographed), p. 145.

โรงงานผลิตภัณฑฺ์อย่างทั้งหมดนี้ สามารถผลิตสินค้าสำเร็จรูปออกจำหน่ายมีมูลค่า  
ดังสถิติต่อไปนี้<sup>1</sup>

พ.ศ. 2500	ผลิตได้มีมูลค่า	151.1	ล้านบาท
พ.ศ. 2501	"	161.7	"
พ.ศ. 2502	"	171.0	"
พ.ศ. 2503	"	224.4	"

การที่มีโรงงานผลิตภัณฑฺ์อย่างในประเทศเพิ่มมากขึ้นนี้ ย่อมเป็นผลดีต่ออาชีพการทำ  
สวนยางพารา เพราะเท่ากับ เป็นการขยายตลาดภายในประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น  
และ เป็นการผลิตยางดิบ เพื่อสนองความต้องการภายในประเทศด้วย มิใช่ผลิตเพื่อสนอง  
ความต้องการของตลาดโลกทั้งหมด ดังในช่วงเวลาที่ผ่านมา ประมาณว่าระหว่างปี พ.ศ.  
2500-2503 ประเทศไทยใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบเกือบร้อยละ 2 ของปริมาณการผลิตยาง  
ของไทย ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 98 ส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Ministry of Industry, Industrial Development and Investment in Thailand 1966, p. 189.

<sup>2</sup>เสริมลาภ วสุวัต, "ความสำคัญในการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตและการพัฒนาของ  
ของประเทศไทย," ใน ยางพารา 2517, หน้า 16; สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ,  
แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระหว่างระยะเวลา พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2506 และถึง  
พ.ศ. 2509 (พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2503), หน้า 9.

การค้าขายระหว่าง พ.ศ. 2488-2503

ในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา การค้าของไทยผูกพันอยู่กับญี่ปุ่นเกือบทั้งหมด ครั้นถึง พ.ศ. 2488 ก่อนที่สงครามจะยุติ ญี่ปุ่นถูกฝ่ายสัมพันธมิตรตัดเส้นทางลำเลียง ทำให้การค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ การค้ากับต่างประเทศของไทยในปี พ.ศ. 2488 จึงตกต่ำที่สุดในทศวรรษนี้ ดังจะเห็นได้จากมูลค่าการส่งสินค้าออกทั้งหมดมีเพียง 89,073,000 บาทเท่านั้น<sup>1</sup> เปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2482 ซึ่งเป็นปีที่สงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มต้นในยุโรป ไทยมีมูลค่าการส่งออกรวมถึง 216,553,716 บาท และ พ.ศ. 2484 อันเป็นปีเริ่มต้นสงครามมหาเอเชียบูรพา ไทยมีมูลค่าการส่งออก 282,473,000 บาท<sup>2</sup>

สินค้าออกสำคัญของไทยที่ไม่สามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ใน พ.ศ. 2488 มีไม่น้อยกว่า 10 ชนิด เช่น<sup>3</sup>

- 1) ไม้สัก
- 2) กระบือ
- 3) ยางพารา
- 4) เร่ว
- 5) กระจวาน<sup>4</sup>

<sup>1</sup>โปรดดู ตารางที่ 30.

<sup>2</sup>โปรดดู ตารางที่ 16.

<sup>3</sup>กรมศุลกากร, รายงานสถิติสินค้าและการเดินเรือประจำปีแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2491 และ พ.ศ. 2492) (พระนคร: โรงพิมพ์กติกดิประดิษฐ์, 2496) 47: ข.

<sup>4</sup>เร่ว และกระจวาน ไม่มีการส่งออกมาตั้งแต่ พ.ศ. 2487 ครั้นถึง พ.ศ. 2489 สินค้าทั้งสองชนิดนี้มีการส่งออกเป็นปริมาณมาก: ข้อมูลจาก เรื่องเดียวกัน.



- 6) เนื้อมะพร้าวแห้ง
- 7) หนังสัตว์
- 8) ครั่ง
- 9) หนังสฟอก
- 10) แพรย้อมด้วย เปลือกมะเกลือ

ส่วนสินค้าที่สามารถส่งออกได้ก็มีมูลค่าการส่งออกต่ำมาก เช่น แร่ดีบุก มีเพียง 150,809 บาท<sup>1</sup> เท่านั้น

สำหรับยางพาราที่ผลิตได้ในปี พ.ศ. 2488 ซึ่งไม่สามารถส่งออกได้ก็ตกค้างอยู่ในมือของชาวสวนยางและในมือของพ่อค้าภายในประเทศทั้งหมด จึงนับได้ว่าเป็นระยะที่ฝืดเคืองที่สุดอีกระยะหนึ่งของชาวสวนยางและของ เศรษฐกิจในภาคใต้ แต่เมื่อญี่ปุ่นยอมจำนนต่อฝ่ายสัมพันธมิตรในปีเดียวกันนี้ การดำเนินการค้ากับต่างประเทศของไทยก็เริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง โดยเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2489 รัฐบาลได้ทำข้อตกลงสมบูรณ์แบบกับบริเตนใหญ่และอินเดีย ซึ่งมีผลทำให้ไทยสถาปนาการค้ากับต่างประเทศกว้างขวางยิ่งขึ้น<sup>2</sup> และรัฐบาลยังได้เปลี่ยนแปลงนโยบายบางประการในการค้ากับต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยการประกาศยกเลิกการควบคุมสินค้าเข้าและสินค้าออกเกือบทุกชนิด ยกเว้นแต่สินค้าสำคัญที่สุดของประเทศเท่านั้นที่ยังต้องควบคุมอยู่ คือ ข้าว ยางพารา ดีบุก ไม้สัก และสินค้าประเภทอาหารบางชนิด<sup>3</sup>

<sup>1</sup>โปรดดู ตารางที่ 30.

<sup>2</sup>ธนาคารแห่งประเทศไทย, "รายงานประจำปีพุทธศักราช 2489," รายงานเศรษฐกิจและการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2486-2500, หน้า 1.

<sup>3</sup>ธนาคารแห่งประเทศไทย, "รายงานประจำปีพุทธศักราช 2490," รายงานเศรษฐกิจและการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2486-2500, หน้า 3.

## ตารางที่ 30

เปรียบเทียบมูลค่าสินค้าออกสำคัญของไทย พ.ศ.2488-2503

พ.ศ.	ข้าว (บาท)	ร้อยละ	ยางพารา (บาท)	ร้อยละ	คิงุก (บาท)	ร้อยละ	ไม้สัก (บาท)	ร้อยละ	มูลค่าส่งออกรวม (บาท)
2488	80,171,505	90.0	-		150,809	0.1	-		89,073,000
2489	267,338,534	59.4	45,400,562	10.1	4,100	0.001	27,728,794	6.1	449,489,734
2490	376,525,525	38.8	72,355,980	7.4	18,091,167	1.8	55,656,629	5.7	968,398,209
2491	938,022,529	45.2	419,232,523	20.2	52,286,357	2.5	85,180,662	4.2	2,076,211,309
2492	1,368,169,081	49.2	425,014,209	15.3	263,464,595	9.5	115,096,040	4.1	2,776,762,208
2493	1,668,391,540	48.0	725,344,061	20.8	288,197,225	8.2	139,473,037	4.0	3,472,629,945
2494	1,823,553,853	41.3	1,469,142,660	33.2	187,240,224	4.2	158,094,244	3.5	4,412,908,953
2495	2,629,420,654	56.9	1,008,947,260	21.8	223,795,208	4.8	96,682,700	2.0	4,618,739,730
2496	3,748,777,625	64.9	751,497,533	13.0	299,937,307	5.1	133,309,182	2.3	5,771,832,345
2497	3,086,515,031	49.9	1,108,749,473	17.9	373,548,116	6.0	211,038,786	3.4	6,177,014,221
2498	3,133,375,510	44.0	1,801,667,309	25.3	440,505,767	6.1	264,342,667	3.7	7,120,548,285
2499	2,860,646,332	41.3	1,526,425,235	22.0	507,446,593	7.3	305,617,355	4.4	6,923,196,576

## ตารางที่ 30 (ต่อ)

พ.ศ.	ข้าว (บาท)	ร้อยละ	ยางพารา (บาท)	ร้อยละ	กัญชง	ร้อยละ	ไม้สัก (บาท)	ร้อยละ	มูลค่าส่งออกรวม (บาท)
2500	3,622,148,276	48.0	1,406,241,811	18.6	531,178,015	7.0	261,704,456	3.4	7,539,540,739
2501	2,967,983,620	46.0	1,325,796,052	20.5	254,961,120	3.9	238,815,536	3.7	6,446,647,156
2502	2,575,634,615	34.0	2,336,032,871	30.8	434,259,588	5.7	244,033,135	3.2	7,560,377,412
2503	2,569,818,102	29.8	2,579,352,564	29.9	536,615,672	6.2	356,132,219	4.1	8,614,311,182

ที่มา : รวบรวมจากสถิติรายปีในรายงานของกรมศุลกากร ฉบับต่าง ๆ คือ

1. รายงานสถิติสินค้าและการเดินเรือประจำปีแห่งประเทศไทย เล่ม 47 พ.ศ.2491 และ พ.ศ.2492 (พระนคร: โรงพิมพ์ก๊กคิประคิมรุ, 2496).
2. Annual Statement of Foreign Trade of Thailand B.E.2499.
3. Annual Statement of Foreign Trade of Thailand B.E.2500.
4. Annual Statement of Foreign Trade of Thailand B.E.2501.
5. Annual Statement of Foreign Trade of Thailand B.E.2503.

การค้ายางในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ ดำเนินไปได้ไม่ดีนัก เพราะราคายางตกต่ำมาก ราคายางในตลาดกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2489 กิโลกรัมละ 1.26 บาท เท่านั้น<sup>1</sup> จนถึงกลางปี 2490 ราคายางที่ซื้อขายกันในตลาดภาคใต้ขึ้นมาเป็นกิโลกรัมละ 6 บาท แต่ราคานี้ก็ยืนอยู่ได้เพียงระยะเวลาอันสั้นก็กลับตกลงไปเหลือเพียงกิโลกรัมละ 2 บาท<sup>2</sup> จนพ่อค้าไม่กล้ารับซื้อเพราะกลัวราคายางจะตกลงไปอีกจะขาดทุน ชาวสวนยางกรีดยางแล้วก็ไม่มีการกรีดยาง ทำให้เกิดความเดือดร้อนกันมาก

เมื่อมีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 7 สิงหาคม 2490 นายเลียบ นิลตะระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรังได้ตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรี พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เกี่ยวกับการผลิตและการค้ายางในภาคใต้ ดังนี้<sup>3</sup>

- 1) รัฐบาลมีนโยบายที่จะช่วยเหลือชาวสวนยางอย่างไรหรือไม่
- 2) รัฐบาลจะตั้งเป็นองค์การเพื่อรับซื้อยางในราคาพอสมควรจะได้หรือไม่ ถ้าได้จะตั้งเมื่อไร ถ้าไม่ได้ เพราะเหตุใด

<sup>1</sup>โปรดดูราคายาง พ.ศ. 2489 ในภาคผนวก จ.

<sup>2</sup>รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 25/2490 (สามัญ) ชุดที่ 1 (วันพฤหัสบดีที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2490) : 2266.

<sup>3</sup>เรื่องเดียวกัน.

นายเชื่อน พานิชวิทย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ตอบดังนี้

1) เหตุที่ราคายางคกเนื่องมาจากเหตุภายนอก คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ยางมากที่สุด ได้บังคับให้โรงงานในประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ยางเทียมร้อยละ 51 และใช้ยางธรรมชาติเพียงร้อยละ 49 ทำให้ความต้องการยางธรรมชาติลดน้อยลงไป ราคายางจึงถูกลดลงไปด้วย ซึ่งรัฐบาลหาทางช่วยชาวสวนยางในด้านการผลิตให้ต้นทุนการผลิตลดต่ำลง โดยการขอซื้อน้ำกรดผสมยางจากสิงคโปร์มาจำหน่ายในราคาถูก นอกจากนี้จะช่วยด้านการขนส่งยางโดยทางรถไฟให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น สำหรับการควบคุมเงินตราต่างประเทศ เดิมเมื่อขายยางได้เงินตราต่างประเทศต้องนำเงินดังกล่าวมาขายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยร้อยละ 50 รัฐบาลก็ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 20-25 เท่านั้น

2) การจัดตั้งองค์การเพื่อรับซื้อยางนั้น เห็นว่าจะได้รับผลไม่สมความมุ่งหวัง รัฐบาลได้เคยดำริให้จัดตั้งมาแล้วครั้งหนึ่ง โดยจัดตั้งเป็นคณะกรรมการขึ้นมาเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2490 เรียกว่า กรรมการส่งเสริมการผลิตยาง มีนายเชื่อน พานิชวิทย์ ซึ่งขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ โดยกำหนดหลักการให้จัดตั้งหน่วยรับซื้อยาง ข้าหลวงมหาดไทยภาค 5 พร้อมกับข้าหลวงประจำจังหวัดในภาคใดหลายคน ร่วมกันพิจารณาเรื่องนี้ในด้านต่าง ๆ หลายประการคือ

ประการแรก ปัญหาการซื้อยางจะเอากำไรเล็กน้อย หรือซื้ออย่างยอมขาดทุน เพื่อช่วยเหลือเจ้าของสวนกันจริง ๆ

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับชนิดของยางที่ซื้อ และผู้ขำนาญที่จะเข้ามาดำเนินงาน

ประการที่สาม สถานที่เก็บยางต้องสร้างในที่ต่าง ๆ อย่งใหญ่โต

ประการที่สี่ เงินที่จะใช้หมุนเวียน ต้องมีไม่ต่ำกว่า 30-50 ล้านบาท

## ตารางที่ 31

ราคาเฉลี่ยยางแผ่นรมควันชั้น 1 ในตลาดที่สำคัญของโลกและตลาดกรุงเทพฯ

พ.ศ.2488 - 2503

พ.ศ.	ตลาดสิงคโปร์ (เช่นทมุลูยู ทอปอนด์)	ตลาดลอนดอน (ร. ด. ทอปอนด์)	ตลาดนิวยอร์ก (เช่นค U.S. ทอปอนด์)	*ตลาดกรุงเทพฯ บาท ต่อ กก.
2488	-	1 6	22.50	0.72
2489	-	1 $4\frac{7}{8}$	22.50	2.34
2490	37.31	1 $0\frac{11}{32}$	20.97	2.25
2491	42.15	1 $0\frac{29}{32}$	22.01	3.43
2492	38.19	0 $11\frac{25}{32}$	17.56	3.90
2493	108.18	2 $9\frac{9}{32}$	41.10	5.26
2494	169.55	4 $2\frac{27}{32}$	59.07	15.42
2495	96.07	2 $4\frac{11}{32}$	38.57	11.32
2496	67.44	1 $7\frac{29}{32}$	24.23	7.25
2497	67.33	1 $8\frac{1}{2}$	23.64	8.36
2498	114.16	2 $9\frac{9}{16}$	39.14	14.44
2499	96.76	2 $4\frac{19}{32}$	34.17	11.75
2500	88.75	2 $2\frac{3}{32}$	31.15	10.67
2501	80.25	1 $11\frac{1}{2}$	28.07	9.17
2502	101.56	2 $6\frac{3}{32}$	36.55	12.06
2503	108.08	2 $8\frac{5}{32}$	38.16	12.91

ที่มา : รัตน์ เพชรจันทร์, ยางพารา, หน้า 492 - 493.\*เฉลี่ยจากราคายางแผ่นรมควันตามประกาศของกรมศุลกากร เพื่อถือเป็นเกณฑ์  
ประเมินอากรขาออกของแต่ละปี ใน ราชกิจจานุเบกษา โปรดดูใน ภาคผนวก จ.



จึงเกรงว่าถ้าซื้ออย่างขาดทุนก็จะทำได้เพียงระยะสั้น สิ้นเปลืองเงินมากและไม่มีโอกาสเรียกทุนคืน จึงเห็นว่าการจัดตั้งองค์การจะทำได้ไม่ราบรื่น แต่รัฐบาลก็กำลังหาหนทางช่วยชาวสวนอยู่<sup>1</sup>

เมื่อพิจารณาความแข็งแรงของรัฐมนตรียุโรปช่วยว่าการกระทรวงเกษตรราธิการแล้ว จะเห็นได้ว่าในระยะที่สงครามโลกครั้งที่ 2 เพิ่งจะสิ้นสุดลงนี้ รัฐบาลยังไม่มีแนวนโยบายที่ชัดเจนในการช่วยเหลือชาวสวนยาง เพราะการช่วยให้ลดต้นทุนการผลิตหรือการอำนวยความสะดวกในการขนส่งแทบไม่มีประโยชน์ต่อเจ้าของสวนยางเลยในเมื่อผลิตออกมาแล้วขายไม่ได้<sup>2</sup>

สำหรับการค้ายางของไทยในระหว่าง พ.ศ. 2488-2503 มีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ คือ

#### 1. การควบคุมการส่งยางพาราออกนอกประเทศ

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ระเบิดขึ้นในทวีปยุโรปใน พ.ศ. 2482 และสถานการณ์ในทวีปเอเชียก็ถึงเครียดขึ้นทุกขณะ รัฐบาลจำเป็นต้องควบคุมสินค้าออกและสินค้าเข้าบางประเภท จึงได้ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง พุทธศักราช 2482" โดยได้ระบุเหตุผลไว้ในมาตรา 3 ว่า

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 2267-2268.

<sup>2</sup> จากการสัมภาษณ์ชาวสวนยางถึงความเป็นอยู่เวลาราคายางตกต่ำมาก ๆ ได้รับคำตอบว่า มีความเดือดร้อนเหมือนกัน แต่ยังมีอาชีพอื่น เช่น การทำนา ทำสวนผลไม้ค้าจุน จึงพออยู่ไปได้ และไม่เคยเรียกร้องให้รัฐบาลช่วย เคยทราบว่ามีผู้แทนราษฎรร้องขอให้รัฐบาลช่วย แต่ไม่เคยเห็นว่ารัฐบาลช่วยอย่างไรบ้าง: ข้อมูลจาก สัมภาษณ์ นายโฮยสากุล.

" เพื่อเหตุแห่งความมั่นคงสาธารณะ สาธารณะสุขและสาธารณะประโยชน์อื่นใด. . ."<sup>1</sup>  
 สินค้าประเภทต่าง ๆ ที่รัฐควบคุมซึ่งผู้ส่งออกจะต้องขออนุญาตต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง  
 เศรษฐกิจการตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ได้แก่ สินค้าประเภท อาหารสด อาหารเค็ม อาหาร  
 แห้ง วัว ควาย สุกร แร่ดีบุก ยางพารา และไม้ เป็นต้น

ถึงแม้จะมีการควบคุมสินค้านี้ดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ปรากฏว่ายังมีการลักลอบนำ  
 ส่งออกเป็นประจำ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติอย่างร้ายแรง<sup>2</sup> สมาชิกสภาผู้แทน-  
 ราษฎรจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ เป็นการเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนให้รุนแรงยิ่งขึ้น<sup>3</sup> แต่  
 ก็ไม่สามารถหยุดยั้งการลักลอบส่งออกให้หมดสิ้นลงได้ ครั้นถึง พ.ศ. 2494 ซึ่งเป็นระยะ  
 เวลาที่เกิดสงครามเกาหลีและสินค้ายางพารามีความสำคัญมากที่สุด รัฐบาลจึงประกาศ  
 "พระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง (ฉบับที่ 23)  
 พุทธศักราช 2494" ลงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2494<sup>4</sup> ซึ่งมีจุดมุ่งหมายห้ามการส่งสินค้า  
 ต่าง ๆ คือ สินแร่ดีบุก สินแร่เหล็ก วุลแฟรมหรือดั่งสเดน พลวง โลหะตะกั่ว สินแร่ตะกั่ว

<sup>1</sup> เสถียร ลายลักษณ์, ประชุมกฎหมายประจำศก, 52 (ภาค 2): 1059-1060.

<sup>2</sup> รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยสามัญ ชุดที่ 1 (พ.ศ. 2490) และ  
สมัยวิสามัญ ชุดที่ 1 (พ.ศ. 2490), 2: 1968-1974

<sup>3</sup> นายชื้น อยู่ถาวร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทอง เป็นผู้เสนอ:  
 ข้อมูลจาก เรื่องเดียวกัน.

<sup>4</sup> ราชกิจจานุเบกษา (แผนกกฎหมาย) 68 (พ.ศ. 2494): 1104.

สังกะสี ยางพารา เมล็ดละหุ่ง น้ำมันละหุ่ง และนุ่น ออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์

เหตุผลที่รัฐบาลต้องออกกฎหมายควบคุมสินค้าดังกล่าวนี้ เพราะเป็นสินค้าสำคัญที่ทำ รายได้ให้แก่ประเทศปีละมาก ๆ จึงต้องควบคุมเพื่อป้องกันการลักลอบส่งออกให้เด็ดขาดมาก ยิ่งขึ้น

อนึ่งในปีเดียวกันนี้เองกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 กำหนดให้ พหุคำผู้ส่งสินค้าสำคัญคือ ข้าว ดีบุก และยางพารา ออกนอกประเทศ ต้องนำเงินตราต่างประเทศมาขายให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามจำนวนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด<sup>1</sup> ทั้งนี้เพราะไทยได้รับความเสียหายจากภัยสงครามเป็นอันมาก ต้องมีการบูรณะและพัฒนาประเทศ เป็นการใหญ่ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในการส่งยางเป็นสินค้าออก นอกจาก จะต้องขออนุญาตต่อพนักงานยางประจำท้องถิ่นแล้ว พหุคำยังต้องยื่นแบบ ล.ป.61<sup>2</sup> ต่อ ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อแสดงชนิดของยางที่ส่งออก เพื่อธนาคารแห่งประเทศไทยจะสามารถ กำหนดราคามาตรฐานของยางที่ส่งออกได้<sup>3</sup> การที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้กำหนดราคา มาตรฐานของยางที่ส่งออก ก็เพื่อความสะดวกของพหุคำผู้ส่งออกในการส่งมอบเงินตราต่างประเทศ ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย<sup>4</sup>

ราคายางมาตรฐานในการส่งออก ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดเป็นคร่าว ๆ ตามตารางดังต่อไปนี้

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 30/1 (30 พฤศจิกายน 2494) (อัดสำเนา) : 7.

<sup>2</sup> แบบ ล.ป.61 และแบบ ล.ป.หมายเลขต่าง ๆ คือ แบบฟอร์มที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดขึ้นใช้ตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน.

<sup>3</sup> บุญชู ดิษยวณิช, "การบริหารงานสินค้าขาออกทางเรือ ณ สุลกสถานกรุงเทพฯ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505), หน้า 88.

<sup>4</sup> เรื่องเดียวกัน.

## ตารางที่ 32

ตารางแสดงราคามาตรฐานของยางที่ส่งออกที่กำหนด  
เพื่อประโยชน์ในการส่งมอบเงินตราต่างประเทศต่อธนาคารแห่งประเทศไทย

ยางที่ได้รับอนุมัติตามใบ สุทธิ ล.ป.33 ระหว่าง วันที่.....พ.ศ.2494	ยางแผ่นรมควันและ ยางรมควันอื่น ๆ ทุกชนิด กก.ละ		ยางเค็มและยางอื่น ๆ ที่มีไครมควัน กก.ละ	
	เซ็นต์มลายู	เซ็นต์ U.S.	เซ็นต์มลายู	เซ็นต์ U.S.
7-11 ส.ค.	284.50	91.00	264.87	84.00
13-18 ส.ค.	278.00	88.84	218.66	69.96
20-25 ส.ค.	283.63	90.75	223.47	71.49
27 ส.ค.-1 ก.ย.	280.50	89.64	220.79	70.76
3-8 ก.ย.	293.87	93.90	234.16	75.01
10-15 ก.ย.	304.74	97.36	243.78	77.94
17-22 ก.ย.	325.69	104.27	267.74	85.65
24-29 ก.ย.	316.86	101.35	265.25	81.93
1-6 ต.ค.	312.00	99.75	254.05	81.40
8-13 ต.ค.	303.49	97.09	246.63	79.00
15-20 ต.ค.	305.09	97.62	238.61	76.34
22-27 ต.ค.	312.43	100.02	237.80	76.08
29 ต.ค.-3 พ.ย.	312.66	100.02	233.80	74.75
5-10 พ.ย.	306.42	98.15	231.49	73.95
12-17 พ.ย.	303.55	97.07	231.17	73.95
19-24 พ.ย.	292.76	93.63	230.74	73.95
26 พ.ย.-1 ธ.ค.	282.64	90.44	223.47	71.55
3-8 ธ.ค.	277.74	88.84	220.26	70.49
10-15 ธ.ค.	279.50	89.38	221.76	71.02

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, "ประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน  
ธนาคารแห่งประเทศไทย" รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 31/1  
(14 ธันวาคม 2494)(อัครสำเนา): 4.

หมายเหตุ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในเดือนธันวาคม 2494

1 เหรียญสหรัฐ : 22.50 บาท

1 เหรียญมลายู : 6.19 บาท

ครั้นถึง พ.ศ. 2496 ภาวะการค้ากับต่างประเทศของไทยต้องประสบปัญหา การขาดดุลการค้า ถึงแม้การส่งออกของไทยจะมีมูลค่าสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ปริมาณและมูลค่าสินค้าเข้ากลับเพิ่มมากขึ้นจนขาดดุลสูงสุด เป็นประวัติการณ์ถึง 2,038.4 ล้านบาท<sup>1</sup> ประกอบกับการจ่ายเงินของรัฐบาลได้เพิ่มขึ้นไม่หยุดยั้ง ใน พ.ศ. 2496 นี้ รัฐบาลต้องกู้เงินโดยวิธีออกพันธบัตรถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกกู้จากทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ 96 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ครั้งที่ 2 กู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย 500 ล้านบาท<sup>2</sup> จนถึง พ.ศ. 2497 ฐานะทางการเงินของรัฐบาลก็ยังไม่กระเตื้องขึ้น รัฐบาลจึงเล็ง นโยบายควบคุมทั้งการสั่งเข้าและการส่งออก ปลอมโยให้การค้าเป็นไปโดยเสรี<sup>3</sup> และ ประกาศยกเลิกการส่งมอบเงินตราต่างประเทศที่ได้จากการค้าอย่างพาราตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2498<sup>4</sup> ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในทางการค้า พ่อค้าสามารถนำเงินตราต่างประเทศไปขายในตลาดเสรีได้ ทำให้ได้เงินบาทมากขึ้นและไม่ให้เกิดเงินเพื่อ

---

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, นโยบายการเงินการคลัง 2498-2502 พื้นฐานความเจริญทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน : ธนาคารแห่งประเทศไทยพิมพ์ เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนายเกษม ศรีพยัคฆ์ อดีตผู้ว่าการ ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 24 พฤศจิกายน 2508 (พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดคิพพร, 2508), หน้า 64.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 64-65.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 66.

<sup>4</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 67; ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 6, 100 (เมษายน 2499) (อัตส่าเนา): 30.

รัฐบาลจึงได้เพิ่มอัตราภาษีอากรสินค้าออกหลายอย่างรวมทั้งอากรขาออกยกยพาราด้วย การปรับปรุงภาษีอากรยงครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการป้องกันภาวะเงินเฟ้อแล้ว ยังเป็นวิธีการทางการคลังที่ทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการทดแทนประโยชน์จากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ<sup>1</sup> แต่การเพิ่มภาษีขาออกได้ส่งผลกระทบต่อรายได้ของชาวสวนยาง เพราะพ่อค้าย่อมผลักภาระการจ่ายภาษีให้เป็นหน้าที่ของชาวสวนยาง โดยการกำหนดราคารับซื้อให้ต่ำลง

---

<sup>1</sup>ธนาคารแห่งประเทศไทย, นโยบายการเงินการคลัง 2498-2502 พื้นฐานความเจริญทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน, หน้า 68.



## ตารางที่ 33

ปริมาณการผลิต ปริมาณการส่งออกและมูลค่าทางส่งออกของไทย พ.ศ.2488-2503

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต <sup>1</sup> (เมตริกตัน)	ปริมาณการส่งออก <sup>1</sup> (เมตริกตัน)	มูลค่าการส่งออก <sup>2</sup> (บาท)
2488	-	-	-
2489	13,750	13,750	45,400,562
2490	21,329	21,329	72,355,980
2491	54,899	54,899	419,232,523
2492	96,144	96,144	425,014,209
2493	109,144	109,144	725,344,061
2494	111,499	111,499	1,469,142,660
2495	99,844	99,844	1,008,947,260
2496	103,217	103,217	751,497,533
2497	136,281	136,281	1,108,749,473
2498	132,610	132,610	1,801,667,309
2499	136,225	136,225	1,526,425,235
2500	136,538	135,538	1,406,241,811
2501	136,508	135,508	1,325,796,052
2502	175,404	174,404	2,336,032,871
2503	170,655	169,655	2,579,352,564

ที่มา : 1. "Thailand Rubber Production and Exports 1904-1971,"  
 ใน รายงานการประชุมสมัชชาของสมาคมประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติ  
 ครั้งที่ 3 ณ ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 13-15 กันยายน 2515,  
 หน้า 174.

2. โปรดดูตารางที่ 30.

2. สถานการณ์ระหว่างประเทศที่มีผลต่อการผลิตและการค้ายางในตลาดโลก

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งผลิตยางที่สำคัญที่สุดคือ ผลิตยางได้ถึงร้อยละ 92.6 ของยางที่ผลิตได้ทั้งหมดในโลก<sup>1</sup> แต่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ดินแดนแห่งนี้ต้องตกอยู่ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่น ทำให้สหรัฐอเมริกาและประเทศในยุโรปขาดแคลนยางธรรมชาติในการผลิตยุทธปัจจัยอย่างหนัก และถึงแม้สงครามโลกครั้งที่ 2 จะยุติลงแล้วก็ตาม แต่สถานการณ์ระหว่างประเทศยังไม่น่าไว้วางใจนัก ทั้งนี้เพราะเค้าแห่งความขัดแย้งระหว่างประเทศฝ่ายโลกเสรีกับประเทศคอมมิวนิสต์ทั้งในเอเชียและยุโรปได้ก่อตัวชัดเจนมากขึ้น รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจึงเริ่มนโยบายซื้อขายสะสมไว้เป็นปัจจัยทางยุทธศาสตร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489<sup>2</sup> สำหรับประเทศอังกฤษได้ใช้ขี้ลายุและสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางรับซื้อขายและลำเลียงไปสู่อังกฤษอีกทอดหนึ่ง จากสาเหตุดังกล่าวนี้ ทำให้ราคายางในตลาดโลกค่อย ๆ ขยับตัวสูงขึ้นตามลำดับ<sup>3</sup> ครั้นเกิดสงครามเกาหลีขึ้นใน พ.ศ. 2493 สหรัฐอเมริกาจึงพยายามเข้ามาผูกขาดการค้ายางในตลาดโลกโดยการทำสัญญาซื้อขายจากประเทศผู้ผลิตแต่ผู้เดียว และระดมซื้อขายสะสมไว้เป็นการใหญ่โดยไม่คำนึงถึงราคาการกระทำของสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้เท่ากับ เป็นการสกัดกั้นมิให้มีการจำหน่ายยางแก่ประเทศ

<sup>1</sup> คำนวณจาก Table 57 "World Position of Natural Rubber Since 1900," Rubber Statistical Bulletin 17, 12 (September 1963): 57.

<sup>2</sup> กองบรรณาธิการร่วม สงขลานครินทร์, "ยางใครกรีดใครรวย," แลได้ 5, 1 (พฤศจิกายน 2523 - มกราคม 2524): 13; ธนาการแห่งประเทศไทย, นโยบายการเงินการคลัง 2498-2502 พื้นฐานความเจริญทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน, หน้า 62.

<sup>3</sup> กองบรรณาธิการร่วม สงขลานครินทร์, "ยางใครกรีดใครรวย," หน้า 13; ธนาการแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 3/1 (9 กุมภาพันธ์ 2494) (อัดสำเนา): 19.

ฝ่ายคอมมิวนิสต์ สำหรับประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายในยุโรปต่างก็ได้ซื้ออย่างกักตุนเป็นการใหญ่เช่นเดียวกัน เพราะเกรงว่าสงครามจะขยายตัวออกไป จะทำให้ยางขาดแคลนเหมือนในระยะสงครามโลกครั้งที่ 2

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้ ทำให้ราคาในตลาดนิวยอร์กสูงขึ้นจากระยะก่อนสงคราม เกาหลิมากกว่า 200 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งนับว่ายางธรรมชาติมีราคาสูงที่สุดในรอบ 50 ปี<sup>1</sup> ราคายางเฉลี่ยในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2493 ปอนด์ละ 62.6 เซนต์สหรัฐ และในตลาดมลายู ราคายางก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากปอนด์ละ 45 เซนต์มลายู เป็นปอนด์ละ 2.40 เทริยมลายู ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2493

การที่ราคายางสูงมากอย่างนี้ ทำให้ชาวสวนยางเร่งผลิตเป็นการใหญ่ พ.ศ. 2493 ไทยสามารถส่งยางออกสู่ตลาดโลกได้มากที่สุดนับตั้งแต่เริ่มผลิตยางส่งเป็นสินค้าออกเป็นต้นมา คือ ส่งออกถึง 114,034.94 เมตริกตัน มีมูลค่าการส่งออกถึง 725,344,061 บาท เมื่อรวมกับมูลค่าการส่งออกของสินค้าข้าว ดีบุก และไม้สักแล้ว ฐานะเศรษฐกิจของชาติซึ่งตกต่ำอย่างหนักนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ก็กลับฟื้นขึ้นมา<sup>2</sup>

ใน พ.ศ. 2494 สหรัฐอเมริกาและอังกฤษได้ดำเนินนโยบายเพิ่มระดับการผูกขาดการค้ายางให้เด็ดขาดยิ่งขึ้น โดยอาศัยภาวะที่ประเทศผู้ผลิตยางพาราไม่มีพลังทางเศรษฐกิจมาต่อรอง สหรัฐอเมริกาและอังกฤษได้เข้ามาเป็นผู้ผูกงราคาโดยมีเงื่อนไขว่าต้องขายยางให้แก่

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 3/1, หน้า 19.

<sup>2</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 8/1 (16 มีนาคม 2494) (อัดสำเนา): 3.

สหรัฐอเมริกาและอังกฤษเท่านั้น<sup>1</sup> ดังนั้นกิจการค้าอย่างธรรมชาติในตลาดโลกจึงตกอยู่ใต้ อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษอย่างแท้จริง สำหรับในมลายู อังกฤษได้ใช้นโยบาย บังคับพ่อค้าให้ขออนุญาตในการส่งยางออก ไม่ปล่อยให้การค้าส่งออกดำเนินไปโดยเสรีตั้งแต่ ก่อน นั่นคือการยุติการส่งยาง เป็นจำนวนมากไปยังสหภาพโซเวียตและจีนตามความประสงค์ ของสหรัฐอเมริกานั้นเอง<sup>2</sup> หลังจากนั้นราคายางก็ค่อย ๆ ลดลง เดือนเมษายน พ.ศ. 2494 ราคายางในตลาดมลายูลดลงเหลือ 2 เหรียญมลายูต่อปอนด์<sup>3</sup>

### 3. ภาวะการค้าของไทยในระหว่างสงครามเกาหลี (พ.ศ. 2493-2496)

ก่อนที่สงครามเกาหลีจะเกิดขึ้นตลาดค้าของไทยมิได้จำกัดอยู่กับประเทศใด ประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ เราสามารถขายยางให้แก่ประเทศพันธมิตรที่มีความสัมพันธ์ทางการ ทูตได้ทุกประเทศ<sup>4</sup> แต่ในระหว่างสงครามเกาหลี รัฐบาลได้ให้ความร่วมมือกับองค์การ สหประชาชาติในการไม่ส่งยางไปจำหน่ายให้แก่ประเทศฝ่ายคอมมิวนิสต์โดยตลอด ถึงแม้จะทำ

<sup>1</sup> กองบรรณาธิการร่วม สงขลานครินทร์, "ยางใครกรีดใครรวย," หน้า 13.

<sup>2</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 11/1 (31 มีนาคม - 11 พฤษภาคม 2494) (อัดสำเนา): 25.

<sup>3</sup> นันทิกา จิระนคร และสุวรรณ ทิพยกุล, "ประวัติราคายางธรรมชาติ," หน้า 27.

<sup>4</sup> ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่นใน พ.ศ. 2482 ไทยส่งยางออกไปจำหน่ายโดย ผ่านตลาดที่สิงคโปร์ มลายู ปีนังและฮ่องกง ประมาณร้อยละ 99 ของมูลค่ายางส่งออกของไทย ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยส่งยางผ่านตลาดทั้ง 4 แห่งนี้น้อยลง แต่ส่งตรงไปยังประเทศ ผู้ใช้เพิ่มมากขึ้น เช่น ใน พ.ศ. 2490 ส่งผ่านเมืองท่าทั้ง 4 แห่งมีมูลค่าเพียงร้อยละ 24 ครั้นถึง พ.ศ. 2498 ส่งผ่านเพียงร้อยละ 0.4 เท่านั้น: ข้อมูลจาก ไชยรงค์ ชูชาติ, เศรษฐกิจการเกษตรแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2503, หน้า 92 อ้างถึงใน วีรบุษ วจนวาริรัตน์, "การปลูกแทนกับการพัฒนาสวนยางของประเทศไทย," หน้า 22.

การค้าเฉพาะกับประเทศฝ่ายโลกเสรีก็ตาม แต่นับได้ว่าเป็นระยะเวลาที่รุ่งเรืองที่สุดของกิจการสวนยางพาราของไทย ความเคลื่อนไหวของราคายาง โดยเฉพาะใน พ.ศ. 2494 มีราคาสูงตลอดทั้งปี ราคาเฉลี่ยยางแผ่นรมควันชั้น 1 ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม กิโลกรัมละ 24.00 บาท ในเดือนกรกฎาคม กิโลกรัมละ 16.00 บาท และตอนปลายมีราคากิโลกรัมละ 18.50 บาท<sup>1</sup>

ในปีเดียวกันนี้ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้เจรจาขอซื้อยางจากรัฐบาลไทยโดยตรง และได้มีการลงนามกันเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2494 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทยและอุปทูตอเมริกันประจำประเทศไทย ในสัญญาระบุว่าไทยจะต้องจัดส่งยางชั้นต่าง ๆ ให้แก่สหรัฐอเมริกาเป็นจำนวน 125,000 ตัน ในระยะเวลา 18 เดือน ก่อตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2494 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2495 โดยสหรัฐอเมริกาจะส่งเรือมาบรรทุกยางจากท่าเรือสงขลาและจังหวัดตรัง<sup>2</sup> และทางไทยจะแบ่งส่งออกไปเดือนละประมาณเท่า ๆ กัน สำหรับราคายางให้เป็นไปตามคุณภาพและราคาในตลาดโลกในระยะเวลาที่มีการส่งมอบยางกัน<sup>3</sup>

หลังจากที่ไทยเซ็นสัญญาขายยางให้แก่สหรัฐอเมริกาแล้ว ก็ได้มีการเจรจาหยุดยั้งในเกาหลีเมื่อต้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2494 ข่าวการเจรจาหยุดยั้งในครั้งนี้ทำให้ราคายางลดลงเหลือเพียงกิโลกรัมละ 16.00 บาท<sup>4</sup> เหตุผลที่ราคายางลดลงก็คือ ประการแรก เป็นความ

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 2, 48

(3 ตุลาคม 2495) (อัดสำเนา): 6.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>3</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 24/1

(31 สิงหาคม 2494) (อัดสำเนา): 6.

<sup>4</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 19/1

(6 กรกฎาคม 2494) (อัดสำเนา): 5.

พยายามของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่จะกดราคายางธรรมชาติให้ต่ำลง<sup>1</sup> ประการที่สอง ความจำเป็นในการใช้ยางเป็นยุทธปัจจัยของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษหมดสิ้นลง และคอมมิวนิสต์ก็ไม่สามารถสร้างอิทธิพลครอบคลุมประเทศผู้ผลิตยางพาราได้ดังที่สหรัฐอเมริกาและอังกฤษหวาดหวั่น<sup>2</sup>

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 17/1 (22 มิถุนายน 2494) (อัดสำเนา): 19.

<sup>2</sup> เปรียบเทียบราคายางที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในเกาหลีที่ตลาดกรุงเทพฯ, ลอนดอน และนิวยอร์ก ดังนี้

ช่วงเวลา	ตลาดกรุงเทพฯ <sup>1</sup> (กก. : บาท)	ตลาดลอนดอน <sup>2</sup> (ปอนด์ : เพนนี)	ตลาดนิวยอร์ก <sup>3</sup> (ปอนด์ : เซนต์ U.S.)
ก่อนสงครามเกาหลี	7.00	24.00	
ต้นปี พ.ศ. 2494	24.00	73.00	66.00
หลังเจรจาหยุดยิงปี 2494	16.00	44.25	52.00

- : ข้อมูลจาก 1. ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 19/1, หน้า 5.
2. ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 22/1 (27 กรกฎาคม 2494) (อัดสำเนา): 15.
3. ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 17/1 (22 มิถุนายน 2494) (อัดสำเนา): 19.



ต่อมาปรากฏว่าการเจรจาหยุดยิงไม่ค่อยได้ผลในทางปฏิบัติมากนัก เพราะมีการ  
 ละเมิดการหยุดยิงอยู่เสมอ จึงทำให้ราคายางกระเดื่องขึ้นมาบ้างเล็กน้อย แต่พอถึงเดือน  
 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 ราคายางก็เริ่มลดต่ำลงไปอีก<sup>1</sup> ทำให้บรรดาชาวสวนยางทั้งหลาย  
 เข้าใจว่าสาเหตุที่ทำให้ราคายางตกต่ำลงนี้ เพราะรัฐบาลยอมให้สหรัฐอเมริกาทำสัญญาซื้อขาย  
 แบบผูกขาด สหรัฐอเมริกาจึงกำหนดราคาเอาได้ตามใจชอบ<sup>2</sup> รัฐมนตรีว่าการกระทรวง  
 เศรษฐกิจการต้องแถลงชี้แจงเหตุผลที่ทำให้ราคายางตก เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2495  
 ดังต่อไปนี้<sup>3</sup>

ประการแรก สหรัฐอเมริกาและอังกฤษสะสมยางน้อยลง จึงซื้อไม่มากอย่างในระยะ  
 ต้นของสงคราม

ประการที่สอง ประเทศผู้ผลิตยางต่างก็พยายามแสวงหาเงินดอลลาร์ จึงแข่งขัน  
 กันขายยางให้แก่สหรัฐอเมริกาสูงกว่าราคายางในตลาดโลก

ประการที่สาม สหรัฐและประเทศอุตสาหกรรมในยุโรปได้ผลิตยางเทียมออกมาใช้  
 มากขึ้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจได้แถลงเพิ่มเติมอีกว่า ยางส่วนที่เหลือจากส่ง  
 ไปขายให้แก่สหรัฐอเมริกา รัฐบาลได้เจรจาให้ญี่ปุ่นรับซื้อซึ่งญี่ปุ่นก็ต้องการอยู่แล้ว สำหรับ

<sup>1</sup> ราคายางเฉลี่ยในตลาดลอนดอน พ.ศ. 2494 ปอนด์ละ 50.86 เพนนี กลับลด  
 ลงเหลือเพียง 38½ เพนนี: ข้อมูลจาก The Times London (11 February 1952)  
 อ้างถึงใน ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 2, 34  
 (14 กุมภาพันธ์ 2495) (อัดสำเนา): 16.

<sup>2</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 2, 48, หน้า 6.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 3; ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน  
การเงิน 2, 48, หน้า 5-6.

ความคิดที่จะขายยางให้แก่กลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ได้ชี้แจงว่า ถึงแม้จะเป็นการช่วยชาวบราซิลให้รอดพ้นจากราคายางตกต่ำและรัฐบาลได้เงิน เข้าคลังเพิ่มขึ้นบ้างก็ตาม แต่เป็นการฝ่าฝืนมติของค่ายเสรีประชาธิปไตย หรือสินค้าขอร้อง ของสหรัฐฯ นั่นเอง ซึ่งจะทำให้คนไทยทั้งประเทศได้รับผลเสียหายในกิจการทุกด้าน ส่วน เรื่องราคายางตก รัฐบาลกำลังหาวิธีช่วยเหลืออยู่<sup>1</sup>

เหตุที่ราคายางตกลงมากใน พ.ศ. 2495 นี้ เข้าใจกันว่า เกิดจากถ้อยแถลงใน สาส์นของประธานาธิบดี เฮนรี เอช. ทูแมน ที่มีถึงรัฐสภาเกี่ยวกับรัฐบัญญัติ เรื่องยางว่า ยางที่สหรัฐฯ อเมริกาสะสมไว้เพื่อการทหารนั้นจะมีจำนวนเพียงพอในไม่ช้านี้ ฉะนั้นถ้าสถานการณ์ ไม่ผันแปรเป็นอย่างอื่น สหรัฐอเมริกาอาจจะหยุดทำการซื้อขายในเร็ว ๆ นี้<sup>2</sup> จากถ้อยแถลง ดังกล่าวนี้ ทำให้พ่อค้าส่งออกไม่กล้าซื้อขายเป็นจำนวนมาก ๆ เพราะเกรงว่าถ้าสหรัฐฯ อเมริกา ซึ่งเป็นผู้รับซื้อขายรายใหญ่หยุดซื้อขาย จะทำให้ต้องขาดทุน

หลังจากสัญญาการซื้อขายระหว่างสหรัฐฯ อเมริกากับไทยสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2495 สหรัฐอเมริกาไม่ได้ต่อสัญญาอีก ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ได้ชี้แจงเรื่องนี้ต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อ วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2496 ว่า การที่สหรัฐฯ อเมริกา ไม่ต่อสัญญานั้น เพราะมียางอยู่ในสต็อกเป็นจำนวนมาก คาดว่า พ.ศ. 2494 มีไม่น้อยกว่า 1,250,000 ตัน และใน พ.ศ. 2495 ก็ยังคงซื้อสะสมไว้ราว 730,000 ตัน<sup>3</sup> นอกจากนี้

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 2, 48, หน้า 6.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

<sup>3</sup> The Economist London (1 March 1952) อ้างถึงใน ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 2, 36, หน้า 26.

ตารางที่ 34  
ปริมาณการผลิตและการใช้ยางธรรมชาติและยางเทียมของโลก  
พ.ศ. 2488-2503

พ.ศ.	ปริมาณการผลิต		ปริมาณการใช้		รวม	
	ยางธรรมชาติ (ลองตัน)	ยางเทียม (ลองตัน)	ยางธรรมชาติ (ลองตัน)	ยางเทียม (ลองตัน)	การผลิต (ลองตัน)	การใช้ (ลองตัน)
2488	250,000	866,069	262,500	865,000	1,116,069	1,127,500
2489	837,500	806,564	555,000	912,500	1,644,064	1,467,500
2490	1,260,000	559,324	1,110,000	625,000	1,819,324	1,735,000
2491	1,525,000	532,186	1,422,500	480,000	2,057,186	1,902,500
2492	1,490,000	440,331	1,437,500	450,000	1,930,331	1,887,500
2493	1,860,000	534,624	1,722,500	580,000	2,394,624	2,302,500
2494	1,885,000	908,381	1,515,000	812,500	2,793,381	2,327,500
2495	1,790,000	877,769	1,467,500	885,000	2,667,769	2,352,500
2496	1,730,000	935,622	1,655,000	872,500	2,665,622	2,527,500
2497	1,810,000	716,388	1,780,000	740,000	2,526,388	2,520,000
2498	1,917,500	1,085,266	1,890,000	1,062,500	3,002,766	2,952,500
2499	1,892,500	1,210,981	1,877,500	1,132,500	3,103,481	3,010,000
2500	1,905,000	1,262,666	1,900,000	1,257,500	3,167,606	3,157,500
2501	1,940,000	1,242,500	2,012,500	1,247,500	3,182,500	3,260,000
2502	2,040,000	1,640,000	2,117,500	1,575,000	3,680,000	3,692,000
2503*	2,015,000	1,935,000	2,097,000	1,850,000	3,905,000	3,947,000

ที่มา : International Rubber Study Group, Rubber Statistical Bulletin อ้างถึงใน รัชนี เพชรจันทร์, ยางพารา, หน้า 481-482.

\*พ.ศ.2503 มีหน่วยเป็น เมตริกตัน.

สหรัฐยังผลิตยางเทียมได้มากพอกับความต้องการอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาไม่ต่อสัญญา แต่เอกชนของสหรัฐก็ยังรับซื้อยางจากไทย นอกจากนี้การไม่มีสัญญาผูกพัน ทำให้ไทยมีเสรีภาพในการค้ายางกับประเทศอื่นมากยิ่งขึ้น เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น เป็นต้น จึงไม่เป็นผลกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของประเทศมากนัก<sup>1</sup>

ครั้นสงครามเกาหลียุติลงใน พ.ศ. 2496 ราคายางธรรมชาติลดลงเรื่อย ๆ เพราะนอกจากสหรัฐกับอังกฤษจะงดซื้อยางเข้าประเทศแล้ว ยังนำยางธรรมชาติจากสต็อกที่สะสมไว้จำหน่ายด้วย ประกอบกับบรรดาประเทศผู้ผลิตยางเทียมต่างก็พยายามปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นและสามารถลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ซึ่งเท่ากับเป็นการตัดราคายางธรรมชาติในตลาดโลก ทำให้ประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติได้รับความเดือดร้อน สำหรับประเทศไทย ชาวสวนยางในภาคใต้ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของภูมิภาคนี้ ได้รับความกระทบกระเทือนเป็นอันมาก

ต่อมาใน พ.ศ. 2497 โลกมีความต้องการยางเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและยุโรป เพราะมีการผลิตรถยนต์เพิ่มมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยส่งยางออกได้สูงกว่า พ.ศ. 2496 ประมาณร้อยละ 35.5<sup>2</sup> คือส่งออกได้ถึง 136,281 เมตริกตัน<sup>3</sup> ราคายางโดยเฉลี่ยของ พ.ศ. 2497 ก็สูงกว่า พ.ศ. 2496 ด้วย ปริมาณยางส่งออกของใน พ.ศ. 2497 นี้ ส่วนใหญ่ส่งไปขายให้สหรัฐอเมริกา คือส่งไปถึงร้อยละ 90 ของยางส่งออกทั้งหมด นอกนั้นส่งไปขายสหราชอาณาจักร มลายู ออสเตรเลีย เยอรมนี และเนเธอร์แลนด์<sup>4</sup> สำหรับ

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 3, 71 (30 มิถุนายน 2496) (อัดสำเนา): 2.

<sup>2</sup> โปรดดู ตารางที่ 33.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>4</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 5, 94, หน้า 19.

พ.ศ. 2498 ไทยส่งยางออก 132,610 เมตริกตัน<sup>1</sup> ราคาขายในตลาดโลกในปีนี้ได้เพิ่มสูงขึ้นกว่า พ.ศ. 2497 ทำให้มูลค่าการส่งยางออกของปีนี้คิดเป็นร้อยละ 25.3 ของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมดของประเทศ<sup>2</sup> ตลาดยางที่สำคัญที่สุดของไทยในปีนี้ยังคงเป็นประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นเดิม โดยสหรัฐรับซื้อถึง 128,557.7 เมตริกตัน คิดเป็นร้อยละ 97 ของปริมาณยางส่งออกทั้งหมด<sup>3</sup>

การส่งยางไปจำหน่ายในตลาดโลกของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2497-2503 ได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปีทั้งปริมาณและมูลค่า<sup>4</sup> ถึงแม้ราคาขายจะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงไม่แน่นอนในบางช่วงเวลา เช่น ระยะต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2498 ลดลงเหลือกิโลกรัมละ 9.60 บาท ครั้นถึงต้นเดือนสิงหาคม ราคากลับสูงขึ้นไปถึงกิโลกรัมละ 19.20 บาท<sup>5</sup> และในปี พ.ศ. 2501 ราคาขายลดลงเหลือกิโลกรัมละ 8-11 บาท<sup>6</sup> พอถึง พ.ศ. 2502 ค่อยเขยิบขึ้นมาเป็นกิโลกรัมละ 14 บาท<sup>7</sup> ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของราคาขายในอัตรานี้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตและ

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 6, 100, หน้า 30.

<sup>2</sup> โปรดดู ตารางที่ 30.

<sup>3</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 6,100, หน้า 30.

<sup>4</sup> โปรดดู ตารางที่ 33.

<sup>5</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 6,100, หน้า 31.

<sup>6</sup> พัน มาลีวรรณ, "อนาคตของเจ้าของสวนยางในประเทศไทย," หน้า 282.

<sup>7</sup> สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระหว่างระยะเวลา พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2506 และถึง พ.ศ. 2509, หน้า 9.

ปริมาณการส่งออกแต่อย่างใด ใน พ.ศ. 2503 ยางพาราทำเงินรายได้ให้แก่ประเทศมากกว่าสินค้าออกอื่น ๆ ทุกชนิด คือ มีมูลค่าการส่งออกถึง 2,579,352,564 บาท มากกว่ามูลค่าการส่งข้าวเป็นสินค้าออกถึง 9,434,462 บาท<sup>1</sup> ทั้ง ๆ ที่ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2502 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2503 สหรัฐอเมริการะบายยางธรรมชาติจากสต็อกออกสู่ตลาดโลกถึง 95,723 ลอนตัน<sup>2</sup>

สำหรับการขึ้นลงของราคายางในตลาดโลกในภาวะปกติเช่นนี้ ส่วนใหญ่มักจะขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรมการผลิตยางทั้งในยุโรปและในสหรัฐอเมริกา<sup>3</sup> คือปีใดที่ผลิตรยางออกมากก็ต้องใช้ยางมากและปีใดผลิตรยางน้อยก็ใช้ยางลดลง ปริมาณการใช้ยางดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการกำหนดราคายางในตลาดโลก

#### 4. องค์ประกอบในการกำหนดราคายาง

ราคายางที่ซื้อขายกันภายในประเทศไทยได้ถือเอายางแผ่นรมควันชั้น 3 เป็นหลัก เพราะยางแผ่นรมควันชั้น 3 ในภาคได้ผลิตได้มากกว่ายางแผ่นรมควันชั้นอื่น ๆ การกำหนดราคาในการซื้อขายภายในประเทศ พ่อค้าผู้ส่งออกเป็นผู้กำหนดตามราคายางที่เคลื่อนไหวขึ้นลงในตลาดโลก โดยอาศัยรายงานข่าวราคายางจากตลาดสิงคโปร์ มลายู ลอนดอน และ

<sup>1</sup>โปรดดู ตารางที่ 30.

<sup>2</sup>ริตน์ เพชรจันทร์, "ยางที่สะสมไว้เพื่อยุทธปัจจัยของสหรัฐอเมริกา,"  
หน้า 19.

<sup>3</sup>ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 6, 100,  
หน้า 31.



นิวยอร์ก ตลาดสิงคโปร์และมลายูมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาอย่างมากว่าแห่งอื่น เพราะเป็นแหล่งที่ส่งยางออกมากที่สุดในโลก ประกอบกับผู้ส่งออกในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นสาขาของสิงคโปร์และมลายู ดังนั้นจึงถือราคาในตลาดทั้ง 2 แห่งเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคาซื้อขายจากผู้ผลิตและจากพ่อค้าคนกลาง<sup>1</sup>

องค์ประกอบสำคัญในการกำหนดราคาซื้อขายทั้งภายในและระหว่างประเทศมีดังต่อไปนี้

#### 4.1 การกำหนดราคาซื้อขายภายในประเทศ

การกำหนดราคาซื้อขาย พ่อค้าจะคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ คือ

- ก. ปริมาณการผลิตและปริมาณความต้องการของตลาด
- ข. คุณภาพของยาง
- ค. พ่อค้ายังหักลดไว้เป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญอีก 2 ประเภท คือ

- 1) ค่าใช้จ่ายในการแปรรูปยาง เช่น การรมควัน การทำยางเครพ การจัดชั้นยาง และการตีบห่อยาง
- 2) ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน เช่น ค่าใช้จ่ายในสำนักงาน ค่าจ้างแรงงาน ค่าติดต่อซื้อขายยาง ค่าขนส่ง ค่าประกันภัย ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตต่าง ๆ และค่าอากรขาออก เป็นต้น

- ง. การเก็งกำไร

---

<sup>1</sup> สุวรรณ ทิพย์กุล, วิเคราะห์ตลาดยางธรรมชาติของประเทศไทย (สงขลา: ศูนย์วิจัยการยาง, 2518), 73: 13.

#### 4.2 การกำหนดราคาซื้อขายระหว่างประเทศ

ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ คือ<sup>1</sup>

ผู้ซื้อ

- ก. ปริมาณการผลิตของประเทศผู้ผลิตยางและปริมาณการใช้ของประเทศ
- ข. การแข่งขันกันขายของประเทศผู้ผลิตในลักษณะตัดราคากัน
- ค. ประเทศผู้ใช้อย่างสามารถรวมตัวกันได้หรือไม่
- ง. คุณภาพยาง
- จ. ภาษีขาออกและภาษีขาเข้า
- ฉ. ศิลปะในการต่อรองราคา เช่น การดำหนิว่ายางมีคุณภาพต่ำ

นอกจากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วนี้ ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการขึ้นลงของราคายางในตลาดโลก คือ

ประการแรก สถานการณ์ระหว่างประเทศ เมื่อเกิดเหตุการณ์ตึงเครียดระหว่างประเทศขึ้น ประเทศอุตสาหกรรมที่ใช้อย่างเป็นวัตถุดิบทั้งหลาย เกือบจะเกิดขาดแคลนยางขึ้น จึงเริ่มสะสมทำให้ราคายางขยับสูงขึ้น เช่น ความตึงเครียดในตะวันออกกลางเมื่อเดือน เมษายน พ.ศ. 2499<sup>2</sup> แต่เมื่อสถานการณ์คลี่คลายลงราคายางก็ลดต่ำลงมา

<sup>1</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, ยางพารา, หน้า 469; สุวรรณ ทิพยกุล, การพัฒนาอุตสาหกรรมยางธรรมชาติในประเทศไทย (สงขลา: ศูนย์วิจัยการยาง, 2518), 72: 14; สัมภาษณ์ นายสร สัจจวาที.

<sup>2</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 6, 104, (สิงหาคม 2499) (อัดสำเนา): 27.

ประการที่สอง ยางเทียมถูกผลิตออกมามากจนกลายเป็นคู่แข่งกับยางธรรมชาติ และระยะเวลาใดที่ประเทศอุตสาหกรรมใช้ยางเทียมมาก ราคายางธรรมชาติก็จะตกต่ำลงมา<sup>1</sup> ซึ่งปรากฏว่าระหว่าง พ.ศ. 2494-2503 โลกมีการใช้ยางเทียมถึงร้อยละ 60 ของยางทั้งหมด<sup>2</sup>

ประการที่สาม เมื่อประเทศผู้ผลิตยางสามารถขายยางให้แก่ประเทศสังคมนิยม ซึ่งได้แก่ รัสเซียและจีนโดยไม่ถูกประเทศมหาอำนาจผู้นำฝ่ายโลกเสรีขัดขวาง ราคายางก็มักจะสูงขึ้น เช่น เมื่อต้นปี 2502 มลายูและสิงคโปร์ขายยางให้แก่รัสเซียและจีน เป็นจำนวนหลายหมื่นตัน<sup>3</sup>

ประการที่สี่ ปริมาณการผลิตยางลดต่ำลง เพราะสาเหตุต่าง ๆ เช่น ประสิทธิภาพธรรมชาติ ผ่นตกติดต่อกันเป็นเวลาแรมเดือน ในภาคใต้ตามปรกติฝนจะตกชุกในระหว่างเดือนตุลาคมถึงธันวาคม แต่ใน พ.ศ. 2493 ผ่นตกตั้งแต่เดือนกันยายนตลอดไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2494 ปริมาณการผลิตยางลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง ทำให้ไม่สามารถส่งยางออกไปต่างประเทศให้ครบตามสัญญาได้ เหตุการณ์ในลักษณะนี้ทำให้ราคายางในภาคใต้อยู่ในระดับสูง<sup>4</sup> และย่อมเป็นแนวโน้มไปสู่การกำหนดราคารายางในตลาดโลกด้วย

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>2</sup> เสริมลาก วสุวิค, สถานการณ์ยางของโลกและอนาคตของการผลิตยางธรรมชาติของประเทศไทย (สงขลา: ศูนย์วิจัยการยาง, 2522), หน้า 1.

<sup>3</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, การเคลื่อนไหวของราคารายางและดีบุก ม.ค.-มิ.ย. 2502 (24 กรกฎาคม 2502) (อัดสำเนา): 1.

<sup>4</sup> บางกอกโพสต์ (5 กุมภาพันธ์ 2494) อ้างถึงใน ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 3/1, หน้า 3.

ประการสุดท้าย การที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้ซื้อบางรายใหญ่ของโลกปริมาณการสั่ง  
 ยางเข้าของสหรัฐมีส่วนอย่างสำคัญในการกำหนดราคายาง คราวใดที่ราคายางตกต่ำ  
 มักจะเนื่องมาจากปริมาณการซื้อยางของสหรัฐอเมริกาลดน้อยลงแทบทุกครั้ง<sup>1</sup>

#### 5. การกำหนดราคายางของกรมศุลกากร

การกำหนดราคายางของกรมศุลกากรเพื่อถือ เป็น เกณฑ์ประเมินอากรขาออกนั้น  
 กรมศุลกากรได้ข้อมูลเกี่ยวกับราคายางจากแหล่งต่าง ๆ คือ<sup>2</sup>

- ก. ราคายางในตลาดโลกจากข่าวรอยเตอร์
- ข. ราคายางในจังหวัดต่าง ๆ ที่ด่านส่งยางออกแต่ละด่านรายงานเข้ามา
- ค. กรมการค้าภายใน ซึ่งได้ตัวเลขจากแหล่งสำคัญในการค้าภายใน

ประเทศ 2 แห่ง คือ

- 1) สมาคมพ่อค้ายางแห่งประเทศไทย
- 2) บริษัทค้ายาง ซึ่งส่วนมากได้จากบริษัทช่วยชวน จำกัด และบริษัท

ยิบอินซอย จำกัด<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 2, 39  
 (30 พฤษภาคม 2495) (อัดสำเนา): 19.

<sup>2</sup> ธงชัย ลาวรรณ, "การตลาดสินค้ายางธรรมชาติของประเทศไทย ศึกษากรณี  
 เฉพาะในจังหวัดสงขลาและยะลา," หน้า 68.

<sup>3</sup> รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน ของธนาคารแห่งประเทศไทยทุกฉบับ และ  
รายงานราคายางของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ของกระทรวงการคลังทุกฉบับ อ้างราคา  
 ยางจากบริษัทยิบอินซอย จำกัด

เมื่อกรมศุลกากรได้ข้อมูลราคายางจากแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าว จะนำมาเฉลี่ย โดยถือเอาราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 เป็นเกณฑ์<sup>1</sup> เช่นเดียวกับกาหนดราคาซื้อขายยางทั่วไป เพราะในภาคใต้ผลผลิตยางชั้น 3 ได้มากที่สุด

#### 6. ตลาดค้ายางที่สำคัญของไทย

ตลาดค้ายางที่สำคัญของไทย มีตลาดค้ายางภายในประเทศและตลาดค้ายางในต่างประเทศ ดังนี้คือ

ก. ตลาดค้ายางภายในประเทศ แหล่งกลางในการรับซื้อยาง ซึ่งมีบริษัทผู้ส่งยางออกตั้งสำนักงานและตั้งโรงงานดำเนินกิจการเกี่ยวกับยาง เช่น โรงรม โรงงานแปรรูปเศษยางเป็นยางเครพ โรงงานทำน้ำยางชั้น<sup>2</sup> ตลอดทั้งการจัดหีบห่อยางส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ตลาดที่เป็นศูนย์กลางการค้ายางที่สำคัญภายในประเทศมีอยู่ 6 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีท่าเรือหรือมีเส้นทางคมนาคมที่สามารถส่งยางออกสู่ตลาดโลกได้อย่างรวดเร็ว ศูนย์กลางการค้ายางทั้ง 6 แห่ง มีดังนี้ คือ<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> ธงชัย ลาวรรณ "การตลาดสินค้ายางธรรมชาติของประเทศไทย ศึกษาวิจัย เฉพาะในจังหวัดสงขลาและยะลา," หน้า 68.

<sup>2</sup> น้ำยางชั้น คือ น้ำยางที่ถูกแยกเอาน้ำออกเสียบ้างโดยวิธีทำให้ระเหย ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตวัตถุดิบสำเร็จรูป เช่น กาว, ดุกดา, ลูกโป่ง, ถุงมือ, สีทาบ้าน, เสื้อผน เป็นต้น: ข้อมูลจาก ลิขิต นवलศรี และคนอื่น ๆ , อุตสาหกรรมยางพารา, หน้า 12.

<sup>3</sup> สุรศักดิ์ วงศ์สุวรรณวาริ, "ระบบและวิธีการค้ายางในประเทศไทย," ใน ยางพารา 2517, หน้า 294-295.

1) ศูนย์กลางการค้าขนาดใหญ่ ถือว่าเป็นตลาดกลางของการค้า  
 ยางพาราของไทย ราคาขายทุกประเภทที่ตลาดแห่งนี้ โดยปกติจะสูงกว่าราคาขายใน  
 ตลาดอื่น ๆ ภายในประเทศ<sup>1</sup> เพราะเป็นแหล่งต้นตอในการกำหนดราคาขาย การขนส่ง  
 ยางไปสู่ตลาดโลกทำได้ 2 ทาง คือ ทางรถไฟไปสู่มลายูและสิงคโปร์ และทางเรือจากท่า  
 เรือสงขลา

2) ศูนย์กลางการค้ายางจังหวัดตรัง เป็นศูนย์กลางการค้ายางแห่ง  
 แรกของไทย ยางจากตลาดแห่งนี้ส่วนใหญ่ส่งออกทางเรือจากท่าเรือกันตัง ไปมลายู บีนัง  
 และสิงคโปร์

3) ศูนย์กลางการค้ายางจังหวัดยะลา ต้องอาศัยท่าเรือในจังหวัด  
 บัตตานี

4) ศูนย์กลางการค้ายางจังหวัดนราธิวาส

5) ศูนย์กลางการค้ายางจังหวัดภูเก็ต

6) ศูนย์กลางการค้ายางกรุงเทพฯ ตลาดค้ายางแห่งนี้ส่วนใหญ่เป็น  
 ศูนย์กลางค้ายางจากจังหวัดชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก

ข. ตลาดค้ายางในต่างประเทศ ตลาดยางที่สำคัญของไทยภายหลังสงคราม  
 โลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ซึ่งซื้อยางจากไทยมากที่สุด รองลงมาได้แก่  
 ประเทศยุโรป สำหรับในทวีปเอเชียมี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มลายู และฮ่องกง

---

<sup>1</sup> สุวรรณ ทิพยกุล, ราคายางธรรมชาติ (สงขลา: ศูนย์วิจัยการยาง, 2518).



ปริมาณยางที่สหรัฐอเมริกาซื้อจากประเทศไทย นับตั้งแต่สงครามเกาหลีเป็นต้นมา จนถึง พ.ศ. 2499 มากกว่าร้อยละ 90 ของสินค้ายางที่ไทยส่งออกทั้งหมด สหรัฐฯ เพิ่งจะซื้อยางจากไทยต่ำกว่าร้อยละ 90 ใน พ.ศ. 2500 คือสั่งซื้อร้อยละ 88.52 และค่อยลดปริมาณการสั่งซื้อลงตามลำดับ ใน พ.ศ. 2503 สั่งซื้อเพียงร้อยละ 34.82 เท่านั้น<sup>1</sup> ทั้งนี้ เพราะสหรัฐอเมริกา มียางธรรมชาติอยู่ในสต็อกมาก และผลิตรายางเทียมออกมาใช้มากกว่ายางธรรมชาติ

ประเทศที่ซื้อยางจากไทยมากแทนสหรัฐอเมริกาก็คือ ญี่ปุ่น เพราะอุตสาหกรรมการใช้ยางของญี่ปุ่นก้าวหน้ามากคือ อุตสาหกรรมรถยนต์ นอกจากนี้ ประเทศที่ซื้อยางจากไทย สมบูรณ์และแน่นอนเป็นประจำได้แก่ สหราชอาณาจักร สำหรับมลายูและสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศในเครือจักรภพ ก็ซื้อยางจากไทยตลอดทุกปี แต่สองประเทศนี้รับซื้อในฐานะพ่อค้าคนกลาง เพื่อนำไปจำหน่ายอีกต่อหนึ่ง

ประเทศที่เป็นลูกค้าสำคัญนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป ได้แก่ เยอรมันตะวันออก ฝรั่งเศส อิตาลี เนเธอร์แลนด์ สวีเดน นอร์เวย์ เบลเยียม เป็นต้น<sup>2</sup>

การค้ายางของไทยระหว่าง พ.ศ. 2499-2502 ปรากฏว่า ตลาดยางในยุโรป สั่งซื้อยางจากไทยมากขึ้น เพราะขณะนั้น ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ไปด้วยตำแหน่งที่ปรึกษา

<sup>1</sup> ข้อมูลจาก ฝ่ายควบคุมยางตามพระราชบัญญัติ กองการยาง กรมวิชาการ เกษตร.

<sup>2</sup> บุญชู ดิษยวณิช, "การพัฒนาการทำสวนยางในประเทศไทย," หน้า 128; กรมศุลกากร, รายสถิติสินค้าและการเดินเรือประจำปีแห่งประเทศไทย, หน้า 182.

ทางเศรษฐกิจและการคลัง ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำลอนดอน ท่านได้มีส่วนช่วยให้ประเทศไทยขายยางพาราและดีบุกให้แก่ประเทศอังกฤษและประเทศอื่น ๆ ในยุโรป เพิ่มจำนวนมากขึ้น<sup>1</sup>

ยางประเภทต่าง ๆ ที่ไทยส่งออกไปจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบเช่นเดียวกับในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางน้ำ และเศษยาง สำหรับยางสำเร็จรูป เช่น ยางเครพ น้ำยางข้น ส่งออกน้อยมาก คือไม่ถึงร้อยละ 1 ของปริมาณยางส่งออกทั้งหมด<sup>2</sup>

#### 7. กลุ่มผู้ค้ายางพาราในภาคใต้

พ่อค้าผู้ดำเนินการค้ายางในภาคใต้ในระยะ พ.ศ. 2488-2503 ได้แก่กลุ่มพ่อค้า 3 ระดับ เช่นเดียวกับในช่วงเวลาที่ผ่านมา คือ พ่อค้าระดับท้องถิ่น พ่อค้าคนกลางในเมือง และพ่อค้าผู้ส่งออก พ่อค้าทั้งสามระดับดังกล่าว ส่วนใหญ่คงได้แก่ชาวจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีน สำหรับคนไทยที่ค้ายางมักจะมีแต่พ่อค้าระดับท้องถิ่น

การดำเนินการค้าของพ่อค้าระดับท้องถิ่นได้พัฒนามากขึ้นกว่าเดิม คือ พ่อค้าเร่ได้ใช้รถจักรยาน และรถจักรยานยนต์ ออกตระเวนรับซื้อยางจากชาวสวนยาง ถึงแม้ยังไม่มีถนน แต่รถทั้งสองประเภทนี้สามารถเข้าไปถึงสวนยางได้โดยใช้เส้นทางเดินเท้า ทำให้เกิดความสะดวกในการขนส่งยางไปสู่ตัวเมืองมากขึ้น สำหรับธุรกิจการส่งยางออกในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ ยังคงตกอยู่ใต้อิทธิพลของนายทุนชาวจีนจากสิงคโปร์และมลายูที่เข้ามาตั้งบริษัท

---

<sup>1</sup>ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยอยู่ได้ประมาณ 7 เดือนเศษ แต่เนื่องจากไม่ยอมดำเนินนโยบายลู่ตามลม จึงต้องออกจากตำแหน่งและไปพำนักอยู่ในอังกฤษ ต่อมาได้รับตำแหน่งที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจและการคลังประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย: ข้อมูลจาก "คะเนถึง เข้ม เย็นยิ่ง ยังยืนบนความผันแปร," สยามใหม่ 2, 71 (25 มีนาคม 2526): 42.

<sup>2</sup>ชิต ทศนกุล, วิวัฒนาการงานอุตสาหกรรมยาง (สงขลา: ศูนย์วิจัยการยาง, ม.ป.ป.) (อัดสำเนา), หน้า 13.

ค้าภายในภาคใต้<sup>1</sup> พ่อค้าข้างส่งออกที่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายจนถึง พ.ศ. 2492 มีอยู่ 35 ราย<sup>2</sup> แต่ผู้ค้ารายใหญ่ที่ส่งยางออกมากที่สุด มีอยู่ไม่กี่บริษัท<sup>3</sup> เช่น

1) บริษัทเด็กบีห้าง จำกัด ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัทยางไทยบักษ์ได้ จำกัด

2) บริษัทสยามพาณิชย์รับเบอร์ จำกัด

3) บริษัทเหมืองยางสินไทย จำกัด

4) บริษัทสกุลไทยวัฒนา จำกัด

5) บริษัทช่วยชวน จำกัด สำหรับบริษัทนี้ส่วนใหญ่จะส่งยางออกทางท่าเรือ

กรุงเทพฯ

บริษัทรายใหญ่ทั้ง 5 บริษัทนี้ได้เปิดสาขารับซื้อยางในแหล่งผลิตยางที่สำคัญแทบทุก จังหวัด นอกจากนี้ยังดำเนินกิจการโรงรมยางและโรงงานแปรรูปยางด้วย เป็นบริษัทที่มีอิทธิพลต่อการค้ายางของไทยมากที่สุด เพราะ เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่มียางอยู่ในมือเป็นจำนวนมาก<sup>4</sup>

#### โครงการพัฒนาอาชีพการทำสวนยางพาราในภาคใต้

ตลอดระยะเวลาครึ่งศตวรรษที่การทำสวนยางพารากลายเป็นอาชีพสำคัญของชาวภาคใต้และมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นมาตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านคือ

<sup>1</sup>Laurence D. Stifel, "Imperfect Competition in a Vertical Market Network: The Case of Rubber in Thailand," Teaching & Research Forum 3 (October 1976): 633.

<sup>2</sup>Ibid., p. 634.

<sup>3</sup>โปรดดูรายชื่อบริษัทผู้ส่งออกใน ภาคผนวก ค.

<sup>4</sup>โปรดดูปริมาณการส่งยางออกของบริษัทต่าง ๆ ทั้งทางท่าเรือส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2492-2503 ใน ภาคผนวก ค.

มลายู และอินโดนีเซียแล้ว การทำสวนยางพาราของไทยยังล้าหลังกว่าประเทศทั้งสองมาก ดังนั้น เมื่อรัฐบาลได้วางนโยบายในการปรับปรุงอาชีพเกษตรกรกรรมในระหว่าง พ.ศ. 2493-2495 จึงได้กำหนดให้การพัฒนาอาชีพการทำสวนยางในภาคใต้ เป็นโครงการที่สำคัญของนโยบายนี้ด้วย

ขณะที่เริ่มโครงการดังกล่าวนี้ เป็นเวลาที่สงครามเกาหลีกำลังดำเนินอยู่ สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มประเทศฝ่ายโลกเสรีในสงครามครั้งนี้ กำลังต้องการยางพาราจากประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สหรัฐอเมริกาจึงสนับสนุนนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลไทยอย่างเต็มที่ โดยได้จัดส่ง "คณะกรรมการโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการแห่งสหรัฐอเมริกา" ซึ่งมีนาย Austin F. Flegel และคณะ ให้เดินทางเข้ามายังประเทศไทย ในระหว่างวันที่ 20-28 กรกฎาคม พ.ศ. 2494<sup>1</sup> และคณะกรรมการชุดนี้ได้ทำการสำรวจการประกอบอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการทำสวนยางพาราในภาคใต้ด้วย

ทางฝ่ายรัฐบาลไทยก็ได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการแห่งสหรัฐอเมริกา (ก.ศ.ว.) เพื่อร่วมมือกับคณะกรรมการจากสหรัฐอเมริกา โดยมี ม.ล.เดช สนิทวงศ์ เป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการประกอบด้วย พระประกาศสหกรณ์ นายอินทรี จันทรสฤกษ์ นายวิบูลย์ สติธิรัตน์<sup>2</sup> เป็นต้น คณะกรรมการฝ่ายไทยได้นำคณะกรรมการฝ่ายสหรัฐอเมริกาไปสำรวจสวนยางและโรงงานอุตสาหกรรมยาง ที่จังหวัดสงขลา เพื่อพิจารณาหาทางช่วยเหลือต่อไป

---

<sup>1</sup> กจข., มท. 0201.2.1.11/20 "เรื่องคณะ อี.ซี.เอ. เดินทางไปดูกิจการเหมืองแร่, ยาง, เกษตร, ประมง จังหวัดพังงา ภูเก็ต และสงขลา" (พ.ศ. 2494).

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน.

ต่อมาใน พ.ศ. 2496 องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ โดยความร่วมมือของสหรัฐอเมริกา ได้จัดหาผู้เชี่ยวชาญตลอดทั้งสิ่งของและเครื่องมือต่าง ๆ ส่งเข้ามาช่วยเหลือการปรับปรุงงาน เกษตรในประเทศไทยโดยผ่านทางสำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการแห่งสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย<sup>1</sup> นอกจากนี้ องค์การอาหารและเกษตรได้ช่วยเหลือในการจัดตั้งโรงงานตัวอย่างสำหรับการผลิตยางขึ้นที่จังหวัดสงขลาด้วย<sup>2</sup>

โครงการพัฒนาอาชีพการทำสวนยางตามข้อเสนอของคณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก

ในระหว่าง พ.ศ. 2500-2501 คณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ 9 คน มี นายปอล ที. เอลส์เวิร์ท เป็นหัวหน้าคณะ และ นาย จี. เอช. เบคอน เป็นที่ปรึกษาการเกษตร<sup>3</sup> ได้เดินทางเข้ามาสำรวจภาวะเศรษฐกิจของไทย คณะสำรวจฯ ได้เสนอโครงการพัฒนาการของรัฐสำหรับประเทศไทย<sup>4</sup> ต่อรัฐบาลไทย ซึ่งสรุปได้ว่า ให้รัฐบาลยื่นมือเข้าไปเกี่ยวข้องในการพัฒนาอาชีพของราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ สำหรับในภาคใต้ คณะสำรวจฯ ได้เน้นให้รัฐบาลยอมรับเอาการพัฒนาอาชีพการทำสวนยาง เป็นความมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งของนโยบายเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยระบุว่าถ้ารัฐบาลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ยางพาราจะกลายเป็นสินค้าออกที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศไม่น้อยไปกว่าข้าว<sup>5</sup>

<sup>1</sup> กจช., มท. 0201/28 "เรื่องโครงการปรับปรุงงานเกษตร" (พ.ศ. 2496)

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>3</sup> คณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก, โครงการพัฒนาการของรัฐสำหรับประเทศไทย, แปลโดย สุภาพ ยศสุนทร และคนอื่น ๆ (พระนคร: กองการพิมพ์สลากกินแบ่งรัฐบาล, 2503), หน้า 85-86.

<sup>4</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>5</sup> เรื่องเดียวกัน.

คณะสำรวจฯ ยังได้ชี้ให้เห็นว่าในระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลยังให้ความสนใจส่งเสริมให้มีการขยายการผลิตยางพาราน้อยไป<sup>1</sup> จึงทำให้ที่ดินยังว่างเปล่าอยู่ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกยาง และยางที่ประชาชนปลูกส่วนใหญ่เป็นยางพันธุ์พื้นเมืองที่ให้ผลผลิตน้อย ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน

โครงการพัฒนาอาชีพการทำสวนยางในภาคใต้ดังกล่าว คณะสำรวจฯ เสนอให้รัฐบาลดำเนินการในระยะเวลา 5 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2502-2506 โดยวางแผนการปฏิบัติเป็น 3 ระยะ แต่ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติตามโครงการนี้ รัฐบาลจะต้องจัดตั้งสถาบันที่มีความเข้มแข็งสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว เพื่อบริหารการส่งเสริมการปลูกใหม่และการปลูกแทนโดยใช้ยางพันธุ์ดีให้แก่สวนยางขนาดเล็ก และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการทำสวนยางขนาดใหญ่ด้วย<sup>2</sup>

แผนการปฏิบัติงาน 3 ระยะที่คณะผู้สำรวจฯ ได้เสนอไว้มี ดังนี้<sup>3</sup>

ระยะแรก ใช้เวลา 3 ปี มีรายละเอียดที่รัฐบาลต้องปฏิบัติ คือ

- 1) รัฐบาลต้องปรับปรุงและขยายแปลงเพาะพันธุ์ยางให้มียางพันธุ์ดีมากขึ้น
- 2) ยางพันธุ์ดีควรจะซื้อจากต่างประเทศต่อไปดังที่เคยปฏิบัติมา จนกว่าจะมีเพียงพอในประเทศ
- 3) จัดตั้งสถานีทดลองขึ้น เป็นศูนย์กลางสาธิตวิธีการปลูกและบำรุงสวนยางและจัดอบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเผยแพร่ให้มีความชำนาญ แล้วส่งไปประจำในพื้นที่ในภาคใต้เพื่อให้ใกล้ชิดกับชาวสวนยางโดยเฉพาะสวนยางขนาดเล็กที่ปลูกใหม่ จะได้ให้คำแนะนำในการปลูกและบำรุงรักษาต้นยางพันธุ์ดี

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 6-7, 14.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 86-87.



4) ควรแจกจ่ายอย่างพันธุ์ดีให้แก่ผู้ปลูกโดยไม่คิดมูลค่า และใช้ยางพันธุ์ดีเป็นเงื่อนไขเพียงประการเดียวที่จะพิจารณาอนุญาตให้ประชาชนปลูกยางในที่ดินของรัฐ

5) การจะส่งเสริมให้มีสวนยางขนาดใหญ่ไม่ว่าเป็นของคนไทยหรือชาวต่างชาติจะต้องยกเว้นกฎหมายที่จำกัดให้ประชาชนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้เพียงคนละไม่เกิน 50 ไร่เสีย

6) รัฐควรส่งเสริมให้เอกชนมีที่ดินทำสวนยางขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น โดยขายที่ดินของรัฐให้ในราคาถูกหรือให้เช่าเป็นเวลานานในอัตราค่าเช่าต่ำ และผ่อนผันให้ชำระเงินเมื่อต้นยางให้ผลแล้ว ถ้าผู้ซื้อหรือผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการปลูกและการบำรุงรักษาดินยางใหม่ รัฐก็ควรใช้มาตรการยกเลิกการขายหรือการให้เช่าเสีย

7) รัฐบาลควรสำรวจหาแหล่งที่เหมาะสมต่อการปลูกยางที่สามารถจัดสรรในลักษณะทำเป็นนิคม เพื่อรัฐจะได้ดำเนินการถางป่าด้วยเครื่องทุ่นแรง ตัดถนนหนทาง และป้องกันกันพังทลายของดิน

8) ข้อเสนอประการสุดท้ายสำหรับระยะแรกนี้คณะสำรวจฯ แนะนำให้ย้ายที่ทำการกองการยางจากกรุงเทพฯ ไปตั้งอยู่ในท้องที่ที่มีการปลูกยางมาก จะได้สะดวกในการควบคุมและติดตามผลงาน

ระยะที่สอง แผนการปฏิบัติงานในระยะที่ล่องนี้เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องมาจากระยะแรก เพื่อให้สำเร็จเต็มตามโครงการ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคณะสำรวจฯ ได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้ คือ<sup>1</sup>

- 1) จัดตั้งนิคมชาวสวนยาง
- 2) สร้างถนนหนทางในนิคมให้เชื่อมต่อกับภายนอก เพื่อความสะดวกในการขนส่งยางออกสู่ตลาด
- 3) จัดตั้งหน่วยกลางสำหรับถางป่า
- 4) วางมาตรการควบคุมปริมาณน้ำและป้องกันดินพังทลายให้ได้ผล

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 87-88.

5) วางมาตรการป้องกันไข้มาเลเรีย

6) วางแผนประสานงานระหว่างกรมต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและ

กระทรวงอื่น ๆ ตลอดจนสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติที่คณะสำรวจฯ เสนอให้จัดตั้งขึ้นใหม่  
ให้ดำเนินไปด้วยดี

งบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับโครงการทั้งสองระยะซึ่งดำเนินการในระหว่าง พ.ศ.  
2502-2506 คณะสำรวจฯ ประมาณการไว้ว่าอาจจะต้องจ่ายเงินถึง 55 ล้านบาท<sup>1</sup>

ระยะที่สาม คณะสำรวจฯ ได้แนะนำโดยสรุปว่า เป็นการขยายพื้นที่ปลูกยางใน  
นิคม และควรปลูกยางพันธุ์ดีที่ให้น้ำยางสูงแทนต้นยางเก่าที่ปลูกมานานแล้วต่อไป<sup>2</sup>

สรุปสาระสำคัญของโครงการนี้ได้ว่า ระยะแรก ต้องส่งเสริมให้ชาวสวนยางขนาดเล็ก  
ขยายพื้นที่ปลูกยางเพิ่มขึ้นและรัฐบาลต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ชาวสวนยางปลูกยางพันธุ์ดี  
ระยะที่สอง รัฐบาลต้องหาทางจูงใจให้ประชาชนทำสวนยางขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น และระยะที่สาม  
ดำเนินการให้ชาวสวนยางปลูกยางพันธุ์ดีแทนต้นยางเก่าที่ต้นแก่เกินไป

รัฐบาลได้พิจารณาเห็นสมควรที่จะดำเนินการตามข้อแนะนำของคณะสำรวจฯ ทั้งนี้  
เพราะต้นยางส่วนใหญ่ในภาคใต้เป็นต้นยางเก่าที่มีอายุเฉลี่ยแล้วเกินกว่า 25 ปีถึงร้อยละ 55  
ต้นยางเก่าเหล่านี้ส่วนมากลำต้นใหญ่โตและเปลือกขรุขระผิว เสียวรัดไม้ได้ หรือไม่ก็เป็นโรค  
เปลือกเสียวรัดน้ำยางไม่ออก ทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดต่ำลง ประกอบกับมียางสังเคราะห์เข้ามา  
แข่งขันกับยางธรรมชาติมากขึ้น ทั้งนี้เพราะผลผลิตยางธรรมชาติไม่เพียงพอต่อความต้องการ  
จึงทำให้ราคายางธรรมชาติขึ้นอยู่กับปริมาณยางสังเคราะห์ด้วย รายได้จากยางธรรมชาติจึง  
อยู่ในภาวะที่ไม่แน่นอน และราคายางธรรมชาติมีแนวโน้มลดลงตลอดมา ทำให้ชาวสวนยาง  
ต้องประสบกับการขาดทุนอยู่เสมอ หากไม่รีบดำเนินการช่วยเหลือ ชาวสวนยางเหล่านี้อาจจะ  
ละทิ้งอาชีพการทำสวนยางไปประกอบอาชีพอื่นก็ได้ จะทำให้กรรมกรที่รับจ้างทำงานในสวนยาง  
เป็นจำนวนไม่น้อยพลอยว่างงานไปด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศ  
ชาติมากขึ้น<sup>2</sup>

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 88.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>3</sup> อรณา ดันสนะกุล, "การวิเคราะห์ผลตอบแทนของการลงทุนจากการปลูกทดแทน  
ด้วยยางพันธุ์ดีในประเทศไทย," หน้า 2-3.



## ตารางที่ 35

สภาพของสวนยางเกาะหวาง พ.ศ.2494-2503

พ.ศ.	ต้นยางอ่อนและยาง เสียหายที่กรีดยังไม่ได้ (1,000 ไร่)	สวนยางแก่ที่ให้ ผลลดน้อยลง (1,000 ไร่)	สวนยางที่กรีดยัง ไม่ได้เต็มที่ (1,000 ไร่)	เนื้อที่สวนยาง ทั้งหมด (1,000 ไร่)
2494	1,226	1,607	370	3,203
2495	1,264	1,656	382	3,302
2496	1,301	1,706	393	3,400
2497	1,340	1,756	405	3,501
2498	1,377	1,804	416	3,597
2499	1,411	1,850	427	3,688
2500	1,444	1,892	436	3,772
2501	1,474	1,933	446	3,853
2502	1,504	1,971	454	3,929
2503	1,534	2,011	464	4,009

ที่มา : วีรบุช วจนวาริรัตน์, "การปลูกแทนกับการพัฒนาสวนยางของประเทศไทย,"  
หน้า 20.

วิธีที่จะช่วยให้ชาวสวนยางมีรายได้เพิ่มขึ้นในขณะที่ราคายางตกต่ำก็คือ การเพิ่มผลผลิตโดยวิธีการปลูกยางพันธุ์ดีแทนต้นยางพันธุ์เก่าที่ให้ผลผลิตน้อย สำหรับการปลูกแทนนั้น นอกจากจะเป็นการเพิ่มผลผลิตแล้ว ยังเป็นการลดต้นทุนการผลิตอีกด้วย<sup>1</sup> ดังปรากฏในหลายประเทศที่ทำได้สำเร็จมาแล้ว เช่น ประเทศมลายูซึ่งเริ่มปลูกแทนกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496<sup>2</sup> ประเทศลังกา เริ่มปลูกแทนเมื่อ พ.ศ. 2497<sup>3</sup> และประเทศอินโดนีเซียก็ดำเนินการปลูกแทนแล้วเช่นกัน

สำหรับการปลูกแทนในมลายู ปรากฏว่าใน พ.ศ. 2496 ชาวสวนยางจำนวน 375,000 ราย แสดงความจำนงขอปลูกซ่อมเป็นเนื้อที่ 1.5 ล้านเอเคอร์ ปี พ.ศ. 2497 ได้ขออนุมัติปลูกซ่อมเป็นเนื้อที่ 51,000 เอเคอร์ และในปี พ.ศ. 2498 กำลังขออนุมัติเพิ่มอีก 60,000 เอเคอร์<sup>4</sup>

จากตัวอย่างการดำเนินการปลูกแทนในประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวมานี้ ทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของการเพิ่มผลผลิตด้วยการปลูกแทนอย่างเต็มที่

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

<sup>2</sup> จากการทดลองในมลายูก่อนจะมีการปลูกแทน ได้พบว่า ระหว่าง พ.ศ. 2473-2483 สวนยางขนาดเล็กทั่วไปผลิตยางได้ประมาณไร่ละ 55 กิโลกรัมต่อปี เมื่อมีการทดลองปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ดีปรากฏว่าใน พ.ศ. 2493 ผลิตได้ถึงไร่ละ 180 กิโลกรัมต่อปี ครั้นถึงปี พ.ศ. 2502 สวนยางหลายแห่งในมลายูสามารถผลิตได้ถึงไร่ละ 370 กิโลกรัมต่อปี : ข้อมูลจาก พัน มาลีวรรณ, "อนาคตของเจ้าของสวนยางในประเทศไทย," หน้า 285.

<sup>3</sup> สุวรรณ ทิพยกุล และคนอื่น ๆ, การศึกษาเบื้องต้นเรื่องสถานการณ์ทางธรรมชาติของประเทศไทยในปัจจุบัน, หน้า 4.

<sup>4</sup> ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 5, 94, หน้า 22.

พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

อันที่จริงประเทศไทยได้เริ่มการปลูกแทนมาตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2480 แล้ว คือ กองการยาง กรมกสิกรรม ได้เริ่มดำเนินการควบคุมการปลูกแทนเพื่อให้เป็นไปตามสัญญา ความตกลงควบคุมจำกัดยางระหว่างประเทศ แต่ตามพระราชบัญญัติควบคุมจำกัดยาง พ.ศ. 2477 และ พ.ศ. 2479 ที่ประกาศใช้อยู่ในขณะนั้นเรียกการปลูกแทนว่า "การปลูกซ่อม" ต่อมารัฐบาลได้ยกเลิกกฎหมายฉบับนี้และประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. 2481 กฎหมายฉบับนี้ได้เปลี่ยนคำว่า "การปลูกซ่อม" เป็น "การปลูกแทน"

สำหรับการจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของไทย นอกจากจะเป็นไปตามข้อเสนอของคณะสำรวจ เศรษฐกิจแห่งธนาคารโลกที่ให้จัดตั้งสถาบันที่มีความเข้มแข็ง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัวแล้ว ยังสืบเนื่องมาจากการประชุมประเทศสมาชิกกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับยาง เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2497 ประเทศสมาชิกได้เสนอว่า การใช้ยางธรรมชาติมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี ถ้าผลผลิตยังเพิ่มได้ไม่มากนักก็อาจก่อให้เกิดการขาดแคลนยางขึ้นได้ และจะทำให้ราคายางสูงขึ้นจนเกินควร ซึ่งจะ เป็นผลเสียต่อประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติ เพราะประเทศผู้ใช้อย่างจะหันไปใช้อย่างเทียมมากขึ้น ที่ประชุมจึงมีมติให้ประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติพยายามเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นโดยการโค่นต้นยางพันธุ์เก่าเสียแล้วปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ที่ให้น้ำยางมากกว่า ซึ่งนอกจากจะได้ปริมาณยางมากขึ้นแล้ว ยังทำให้ต้นทุนในการผลิตถูกลง เมื่อต้นทุนในการผลิตลดลงราคายางก็ถูกลงด้วย<sup>1</sup> เพราะชาวสวนยางใช้วัสดุอุปกรณ์ ใช้แรงงาน และใช้เวลาในการผลิตยางเท่าเดิม แต่ได้ผลผลิตมากกว่าเดิมไม่ต่ำกว่าสองเท่า เช่น ยางพันธุ์เดิม 1 ไร่ มีต้นยางราว 50 ต้น ให้น้ำยางประมาณวันละครึ่งกิโลกรัม แต่ยางพันธุ์ที่ให้น้ำยางประมาณ 2 กิโลกรัม ดังนั้นถึงแม้ราคายางจะถูกลงก็ยังขายได้กำไรมากกว่าเดิม<sup>2</sup>

<sup>1</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, "สถานะปัจจุบันและอนาคตของยางพารา," กสิกร 30, 3 (พฤษภาคม 2500): 231.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 233-234.

ผลจากมติของที่ประชุมในครั้งนี้ กองการยางจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสงเคราะห์เจ้าของสวนยาง เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2498 ว่าด้วยการปลูกแทน โดยมีหลักการว่า ให้เก็บเงินสงเคราะห์จากผู้ส่งยางออกมาเป็นค่าใช้จ่ายในการปลูกแทน แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ถูกระงับไปทั้ง ๆ ที่รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ลงมติเห็นชอบในหลักการตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม 2499 แล้ว<sup>1</sup> แต่เนื่องจากเป็นระยะเวลาใกล้จะมีการเลือกตั้ง รัฐบาลจึงนำมาพิจารณากันในพรรคเสรีนิยมคิลาอัน เป็นพรรครัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2499 ปรากฏว่ามีการโต้แย้งกันภายในพรรคว่า การเก็บเงินจากพ่อค้า ๆ ก็ย้อมหักเงิน เวลารับซื้อยางจากชาวสวนยางอีกต่อหนึ่ง ถ้าผ่านพระราชบัญญัตินี้ฉบับนี้ออกไป คะแนนเสียงของรัฐบาลจะต้องตกไปแน่นอน ในที่สุด พล.ต.ต.ลม้าย อุทยานานนท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร-ธิดการ ขอถอนร่างพระราชบัญญัตินี้คืน<sup>2</sup> ต่อจากนั้นกระทรวงเกษตรธิดการได้พยายามเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อรัฐบาล และต่อคณะปฏิวัติอีกหลายครั้ง<sup>3</sup> แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะมีข้อขัดข้องหลายประการ เช่น รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็นชอบด้วยที่จะให้มีการปลูกแทน แต่ไม่ให้เก็บเงินจากพ่อค้าหรือชาวสวนยาง เพราะจะทำให้ชาวสวนยางเดือดร้อน จะตั้งงบประมาณแผ่นดินให้ แต่รัฐบาลก็ไม่มีเงินพอจะจัดสรรให้ได้ บางครั้งเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นไปแล้ว รัฐบาลกำลังพิจารณา ต้องล้มเลิกไป เพราะเกิดการปฏิวัติ ภายหลังปฏิวัติได้เสนอเข้าไปอีก แต่รัฐบาลไม่รับพิจารณา โดยอ้างว่าเป็นเพียงรัฐบาลรักษาการ และใน

<sup>1</sup> รัตน์ เพชรจันทร์, ประวัติการเสนอร่างพระราชบัญญัติสงเคราะห์สวนยาง (พระนคร: กองการยาง, ม.ป.ป.) (อัดสำเนา), หน้า 1; สัมภาษณ์ อาจารย์รัตน์ เพชรจันทร์.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>3</sup> กระทรวงเกษตรธิดการได้เสนอครั้งต่อ ๆ มาตามระยะเวลาดังนี้

- ครั้งที่ 2 เสนอเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2500
- ครั้งที่ 3 เสนอเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2500
- ครั้งที่ 4 เสนอเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2501
- ครั้งที่ 5 เสนอเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2502

: ข้อมูลจาก เรื่องเดียวกัน.



พ.ศ. 2501 สมัยรัฐบาลพลโทถนอม กิตติขจร ได้พิจารณากันในที่ประชุมพรรครัฐบาล ปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดภาคใต้คัดค้านไม่เห็นด้วยโดยให้เหตุผลว่า รัฐบาล หุ้มเงินช่วยเหลือจังหวัดทางภาคอีสาน เป็นจำนวนมาก ในภาคใต้ก็ควรจะช่วยเหลือแบบให้เปล่าโดยไม่ต้องเก็บเงินด้วย<sup>1</sup>

ต่อมาใน พ.ศ. 2503 สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กระทรวงเกษตรได้ เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นไปอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่าคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ พระราช บัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จึงได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2503 โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม ปีเดียวกัน<sup>2</sup> การที่ให้ มีผลบังคับใช้ภายหลังประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วถึง 90 วัน ก็เพราะพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีผลที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการผลิต การค้าขาย และการปฏิบัติงานของ เจ้าพนักงาน อยู่มาก จึงต้องใช้เวลาแก่ทุกฝ่าย เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมที่จะปฏิบัติตาม<sup>3</sup>

องค์ประกอบที่มีส่วนอย่างสำคัญในการผลักดันให้รัฐบาลผ่านพระราชบัญญัติฉบับนี้ ออกมา นอกจากการทำงานอย่างเอาจริงเอาจังโดยไม่ทอดยงของเจ้าหน้าที่กองการยางและ กระทรวงเกษตรแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก คือ

ประการแรก ข้อเสนอของคณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลกที่เน้นให้รัฐบาล พัฒนาอาชีพการทำสวนยางในภาคใต้ตั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว ข้อเสนอดังกล่าวนี้มีอิทธิพลไม่น้อย เพราะรัฐบาลไทยต้องกู้เงินจากธนาคารโลกอยู่เสมอ

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน; "ผลการปฏิบัติงานของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง,"

ข่าวกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง 4 (ตุลาคม 2506): 4.

<sup>3</sup> สัมภาษณ์ อาจารย์รัตน์ เพชรจันทร์.

ประการที่สอง รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีที่ปรึกษาทางด้านเศรษฐกิจที่มีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของยางพาราต่อเศรษฐกิจของประเทศหลายท่าน อาทิ เช่น ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นต้น ท่านได้เสนอแนะให้รัฐบาลดำเนินการทันที<sup>1</sup> ซึ่งรัฐบาลก็เห็นชอบด้วย

สำหรับวัตถุประสงค์สำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ หาหนทางช่วยเหลือเจ้าของสวนยางโดยวิธีเก็บเงินจากผู้ส่งออก แล้วคืนให้แก่เจ้าของสวนยางในรูปของการสงเคราะห์การปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ดี<sup>2</sup> คือ เมื่อเจ้าของสวนยางจะปลูกยางพันธุ์ดีโดยโค่นต้นยางเก่าทิ้ง รัฐบาลก็จะช่วยเหลือโดยมอบเงินให้เป็นค่าใช้จ่ายในการปลูกแทน และเจ้าของสวนยางไม่ต้องใช้เงินจำนวนนี้คืนรัฐบาลแต่อย่างใด

หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว รัฐบาลก็ได้จัดตั้งสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางและได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการสงเคราะห์การทำสวนยาง มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ<sup>3</sup>

- 1) ดำเนินการเกี่ยวกับการสงเคราะห์การทำสวนยาง
- 2) บริหารงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการเงินเพื่อดำเนินการช่วยเหลือการทำสวนยางตามที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติไว้
- 3) บริหารงานภายในสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ตามข้อบังคับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรได้อนุมัติ

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>2</sup> สุวรรณ ทิพย์กุล และคนอื่น ๆ , การศึกษาเบื้องต้นเรื่องสถานะการณ์ยางธรรมชาติของประเทศไทยในปัจจุบัน, หน้า 4.

<sup>3</sup> บุญชู ดิษยวณิช, "การพัฒนากการทำสวนยางในประเทศไทย," หน้า 169.

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ ได้เริ่มดำเนินงานให้การสงเคราะห์แก่เจ้าของสวนยาง ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา<sup>1</sup>

### ประโยชน์ที่รัฐได้รับจากนโยบายเกี่ยวกับกิจการสวนยางพารา

อาชีพการทำสวนยางพาราในระหว่าง พ.ศ. 2488-2503 เป็นกิจการที่ทำให้รัฐได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมหลายประการ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

ประการแรก รัฐบาลมีรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมการอนุญาตให้ราษฎรดำเนินการในด้านต่าง ๆ ในกิจการสวนยาง รวมทั้งการเก็บภาษีอากรยางขาวออกด้วย สำหรับพิกัดอัตราอากรขาออกตั้งแต่ พ.ศ. 2489 จนถึง พ.ศ. 2497 กรมศุลกากรกำหนดเก็บอากรยางที่ส่งออกทุกชนิดในอัตราร้อยละ 7<sup>2</sup> ของราคาขายที่กรมศุลกากรประกาศเพื่อถือ เป็น เกณฑ์ประเมินอากรขาออก<sup>3</sup> และต่อมาใน พ.ศ. 2498 กระทรวงการคลังได้ออก

<sup>1</sup> อรณา ดันสนะกุล, "การวิเคราะห์ผลตอบแทนของการลงทุนจากการปลูกทดแทนด้วยยางพันธุ์ดีในประเทศไทย," หน้า 45; สุวรรณ ทิพยกุล และคนอื่น ๆ, การศึกษาเบื้องต้นเรื่องสถานการณ์ยางธรรมชาติของประเทศไทยในปัจจุบัน, หน้า 4.

<sup>2</sup> ราชกิจจานุเบกษา 63 (แผนกกฤษฎีกา) พ.ศ. 2489, ตารางพิกัดอัตราอากรขาออก หน้า 62; กรมการสนเทศ กระทรวงพาณิชย์, พาณิชย์สงเคราะห์ (พระนคร: โรงพิมพ์กรมรถไฟ, 2490), หน้า 168; กรมการสนเทศ กระทรวงพาณิชย์, พาณิชย์สงเคราะห์ (พ.ศ. 2492-2493): 120; เสถียร วิชัยลักษณ์, ประชุมกฎหมายประจำศก (พระนคร: โรงพิมพ์นิติเวช, 2493) 26: 90; ราชกิจจานุเบกษา 66 (แผนกกฤษฎีกา) พ.ศ. 2492, ฉบับพิเศษ หน้า 9; ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 1, 1 (26 มกราคม 2494) (อัดสำเนา): 16; กรมการสนเทศ กระทรวงพาณิชย์, พาณิชย์สงเคราะห์, (พระนคร: โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์, 2497), หน้า 121.

<sup>3</sup> ไปรอดู ราคาขายที่กรมศุลกากรประกาศเพื่อถือ เป็น เกณฑ์ประเมินอากรขาออก พ.ศ. 2488-2503 ในภาคผนวก ก.

พระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ 4) เพื่อเป็นการเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากร  
 ยางทุกชนิดที่ส่งออกเสียใหม่ ซึ่งมียางประเภทต่าง ๆ คือ ยางแผ่นรมควัน น้ำยาง เศษยาง  
 ยางก้อน และยางป่นดิน ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันภาวะเงินเฟ้อและเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่  
 รัฐ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องการควบคุมการส่งยางออกนอกประเทศ โดยกำหนดเก็บ  
 ในอัตราต่อไปนี้<sup>1</sup>

ก. ยางแผ่น คิดอัตราอากรตามราคาเป็นร้อยละ

1.	ราคาไม่เกิน	กก.ละ	5 บาท				คิดร้อยละ	5
2.	ราคาสูงกว่า	5 บาท	แต่ไม่เกิน	6 บาท	ต่อกิโลกรัม		"	7
3.	"	6 "	"	7 "	" "		"	8
4.	"	7 "	"	8 "	" "		"	9
5.	"	8 "	"	9 "	" "		"	10
6.	"	9 "	"	10 "	" "		"	11.5
7.	"	10 "	"	11 "	" "		"	13
8.	"	11 "	"	12 "	" "		"	14.5
9.	"	12 "	"	13 "	" "		"	15.5
10.	"	13 "	"	14 "	" "		"	16.5
11.	"	14 "	"	15 "	" "		"	17
12.	"	15 "	"	16 "	" "		"	17.5
13.	"	16 "	"	17 "	" "		"	18
14.	"	17 "	"	18 "	" "		"	18.5
15.	"	18 "	"	19 "	" "		"	19
16.	"	19 "	"	20 "	" "		"	19.5
17.	"	20 "	ขึ้นไป				"	20

<sup>1</sup>ราชกิจจานุเบกษา 72 (แผนกกฎหมาย) (พ.ศ. 2498), ฉบับพิเศษ หน้า 19;

ข. ยางชนิดอื่น ๗ คิดอัตราอากรตามราคาร้อยละ 7

กรมศุลกากรได้ถืออัตรานี้เก็บอากรยางขาออกมาจนถึง พ.ศ. 2503<sup>1</sup>

รายได้ของรัฐบาลจากอากรยางขาออกแต่ละปีมีจำนวนไม่น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับ  
สินค้าออกที่สำคัญชนิดอื่น ๆ ของไทย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 36

เปรียบเทียบจำนวนเงินอากรยางขาออกกับสินค้าออกสำคัญชนิดอื่น

พ.ศ. 2496-2500

(หน่วย : ล้านบาท)

ชนิดของสินค้า	2496	2497	2498	2499	2500
ข้าว	816	825	589	981	1019
ยาง	50	55	140	196	167
ดีบุกและแร่อื่น ๆ	53	43	55	89	85
ไม้สักและไม้อื่น ๆ	79	92	95	101	109
สินค้าขาออก- ประเภทอื่น ๆ	33	45	42	50	41

ที่มา: คณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก, โครงการพัฒนาการของรัฐสำหรับประเทศไทย,

หน้า 357.

<sup>1</sup> ราชกิจจานุเบกษา 77 (แผนกกฎหมาย) พ.ศ. 2503 ฉบับพิเศษ หน้า 276-277;

ธงชัย ลาวรรณ, "การตลาดสินค้าอย่างธรรมชาติของประเทศไทย ศึกษากรณีเฉพาะในจังหวัด  
สงขลาและยะลา," หน้า 67-68.

แต่ปีใดที่ราคายางลดต่ำลงไปมากจนชาวสวนยางส่วนหนึ่งต้องหยุดกิจการ ก็ทำให้คลังต้องขาดเงินได้จากอากรขาออกอยู่ไม่น้อยเช่นกัน เช่นในปี พ.ศ. 2495 คลังต้องขาดรายได้จากอากรยางขาออกประมาณกันว่าไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท จนรัฐบาลต้องมีการเพิ่มภาษีอากรข้าว เพื่อหารายได้มาชดเชย<sup>1</sup>

ประการที่สอง รัฐบาลต้องการเงินตราต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้พ่อค้าผู้ส่งยางออกนำเงินตราต่างประเทศมาขายให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้รัฐบาลได้เงินตราต่างประเทศเข้ามาหมุนเวียนใช้จ่ายมากขึ้น

ประการที่สาม การที่ประชาชนในภาคใต้มีรายได้สูงเพราะความเฟื่องฟูของอาชีพการทำสวนยาง ก็ย่อมมีอำนาจในการซื้อสูงขึ้นด้วย สินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคจำหน่ายได้คล่อง การบริการในรูปแบบต่าง ๆ ก็ถูกใช้มากเช่นเดียวกัน บุคคลแทบทุกอาชีพในภาคใต้มีรายได้เพิ่มขึ้นทั่วไป ทำให้เศรษฐกิจในภาคใต้และเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมมีความรุ่งเรืองอย่างเห็นได้ชัด

ประการที่สี่ ความก้าวหน้าของกิจการสวนยางพาราเป็นการสร้างงานให้แก่สังคมภาคใต้ เมื่อประชาชนมีงานทำ ใจร่าเริงที่เคยมีทุกข์ทรมานก็ลดน้อยลงไป ทำให้เกิดความสงบสุข ประชาชนไม่ต้องหวั่นเกรงเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงตั้งใจประกอบอาชีพซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐทางด้านภาษีอากรมากขึ้น และในเวลาเดียวกันก็ไม่ต้องเสียงบประมาณในการปราบปรามโจรผู้ร้ายด้วย

---

<sup>1</sup> เดลี เมลล์ (17 กันยายน 2495) อ้างถึงใน ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 2, 47 (19 กันยายน 2495) (อัตสัวเนา): 4.



ประการที่ห้า ในขณะที่กิจการสวนยางพารากำลังเฟื่องฟู ความต้องการแรงงานก็มีมากขึ้น เป็นเวลาเดียวกับที่ประชาชนในภาคอีสานกำลังอดอยาก เพราะความแห้งแล้ง ดังนั้น "แรงงานค่าจ้างต่ำ" จากภาคอีสานจึงเคลื่อนย้ายไปสู่ภาคใต้<sup>1</sup> เจ้าของสวนยางนอกจากจะได้รับประโยชน์ที่มีแรงงานเพียงพอแล้วยังได้กำไรเพิ่มขึ้นด้วย เพราะค่าแรงงานในการผลิตต่ำกว่าที่เคยจ้างคนในภาคใต้ด้วยกัน ประกอบกับแรงงานที่เป็นชาวภาคใต้ก็หาจ้างยากขึ้น เนื่องจากต่างก็พยายามไปปลูกสร้างสวนยางเป็นของตนเอง ประโยชน์ที่รัฐได้รับจากการนี้ก็คือ ชาวอีสานจำนวนไม่น้อยอยู่ดีกินดีขึ้น โดยที่รัฐไม่ต้องลงทุนช่วยเหลือแต่อย่างใด

สำหรับการจ่ายค่าภาษีอากรของชาวสวนยางนั้น ถ้าหากในช่วงเวลาใดที่รัฐไม่ยกเว้นภาษีที่ดินให้ ชาวสวนยางก็ต้องจ่ายค่าภาษีทางตรงอันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราเพียงอย่างเดียว คือ ภาษีที่ดินเท่านั้น แต่สำหรับชาวจังหวัดศรีสะเกษต้องจ่ายภาษีทางตรงอีกประการหนึ่ง ซึ่งชาวจังหวัดศรีสะเกษเรียกกันว่าเป็นภาษีพิเศษ คือใน พ.ศ. 2493 รัฐบาลได้อนุมัติให้จังหวัดศรีสะเกษเก็บเงินจากการขายยางของชาวสวนยาง โดยให้พ่อค้าหักนำส่งทางจังหวัดกิโลกรัมละ 1 สตางค์ เก็บเป็นเวลา 1 ปี เพื่อสมทบทุนสร้างอนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี<sup>2</sup> ผู้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดินเหลือคณานับ รวมทั้งเป็นผู้ให้กำเนิดอาชีพการทำสวนยางพาราในประเทศไทยด้วย อนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี ๒. พิบูลสงคราม ได้จัดสร้างขึ้นในเขตตัวเมือง จังหวัดศรีสะเกษ และได้จัดงานประกอบพิธีเปิดในวันที่ 8-12 เมษายน พ.ศ. 2494

<sup>1</sup> สวนยางขนาดใหญ่ของคนจีนในภาคใต้ส่วนใหญ่จะจ้างคนงานชาวอีสาน: ข้อมูลจาก Laurence D. Stifel, Case Studies of Rubber Production : A Village and An Estate, p. 21.

<sup>2</sup> สัมภาษณ์ นายไชย สากุล, นายสาทิศ สากุล.

<sup>3</sup> ภิญโญ ดันพิทยคุปต์, "พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี: นักปกครองตัวอย่าง."

### ปัญหาในการผลิตและการค้ายาง

อาชีพการทำสวนยางพาราในภาคใต้ ได้รับการพัฒนาจนมีความก้าวหน้ามากขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาลายูและอินโดนีเซียแล้ว นักวิชาการทางด้านยางพาราของไทยยอมรับว่า กิจการสวนยางพาราของไทยยังล้าหลังกว่าประเทศทั้งสองเกือบทุกด้าน เช่น สวนยางใหม่มาลายูและอินโดนีเซียได้ขยายพื้นที่เพาะปลูก เป็นสวนขนาดใหญ่เป็นส่วนมาก P.T. Bauer แห่งมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ ได้แสดงตัวเลขจำนวนสวนยางขนาดเล็กใน 2 ประเทศนี้ว่า ประเทศมาลายูมี 2 ใน 5 และในอินโดนีเซียมีประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนสวนยางทั้งหมด ในขณะที่ประเทศไทยมีแต่สวนยางขนาดเล็กเกือบทั้งหมด<sup>1</sup> และในการพัฒนาสวนยาง รัฐบาลของประเทศทั้งสองนี้ได้ให้การสนับสนุนอย่างจริงจังในการค้นคว้า ทดลอง และวิจัย และนำเอาผลที่ได้มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพสวนยางอย่างเต็มที่ จึงมีการค้นพบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตยางให้ได้คุณภาพสูงขึ้นตลอดเวลา สำหรับกิจการสวนยางพาราของไทยที่ยังล้าหลังก็เพราะปัญหาต่าง ๆ หลายประการ ทั้งปัญหาที่สืบเนื่องมาตั้งแต่ต้นที่รัฐบาลไม่อาจแก้ไขได้ และปัญหาที่เกิดจากความล้าหลังในการดำเนินงานของหน่วยราชการ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

#### 1. ปัญหาในการผลิต

ประการแรก ปัญหาการถือครองที่ดิน ชาวภาคใต้ทั้งคนไทยพุทธและคนไทยอิสลาม ได้ยึดถือประเพณีเคร่งครัดอยู่มากเกี่ยวกับการจัดแบ่งมรดกที่ดินให้ลูกหลาน ตามปรกติชาวภาคใต้ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ไม่มากนัก เมื่อลูกหลานแยกครอบครัวออกไป พ่อแม่ก็จะแบ่งที่ดินให้เป็นมรดก โดยแบ่งให้ลูกคนละเท่า ๆ กัน และจะแบ่งเช่นนี้ทุกชั่วอายุคน จนในที่สุดลูกหลานจะได้รับมรดกเพียง 1-2 ไร่เท่านั้น ซึ่งหากจะใช้ทำสวนยางต่อไปก็ไม่พอเลี้ยงตัว

<sup>1</sup>P.T. Bauer, "นโยบายยางของมาลายู." Political Science Quarterly (มีนาคม 2500) อ้างถึงใน ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานข่าวเศรษฐกิจและการเงิน 7, 112 (สิงหาคม 2500) (อัดสำเนา): 60.

จึงมักจะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ประเพณีการแบ่งที่ดิน เป็นแปลง เล็ก ๆ อย่างนี้ เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาอาชีพการทำสวนยางพารา<sup>1</sup>

ประการที่สอง รัฐบาลไม่ค่อยเห็นความสำคัญของงานทางด้านวิชาการในการผลิตยางพารา จึงขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการทดลอง ค้นคว้าและวิจัย<sup>2</sup> ทำให้การพัฒนากิจการสวนยางล่าช้าไม่ทันประเทศเพื่อนบ้านที่ล้ำหน้าไปไกล ไม่ว่าจะการคิดค้น เพื่อให้ได้ยางพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูง หรือ เทคโนโลยีการผลิตที่ให้ยางคุณภาพสูง หรือการประดิษฐ์อุปกรณ์การผลิต การแปรรูปยางที่ทันสมัยก็ไม่มีโอกาสจะทำได้ จึงต้องอาศัยสั่งซื้อจากประเทศมลายูและอินโดนีเซียตลอดมา

ประการที่สาม รัฐบาลไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดเก็บสถิติต่าง ๆ ในกิจการสวนยางพารา เช่น สถิติพื้นที่ปลูกยางแต่ละปี สถิติการผลิตยาง การขยายพื้นที่ปลูกยางในแต่ละช่วงเวลา ต้นทุนการผลิต รายได้ของชาวสวนยาง และปริมาณการส่งออก เป็นต้น สถิติเหล่านี้มีความสำคัญต่อการปรับปรุงกิจการสวนยางพาราเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากความผิดพลาดของสถิติในการผลิตยางที่รัฐบาล เสนอต่อความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศใน พ.ศ. 2477 ทำให้ประเทศไทยต้องเสียประโยชน์จากจำนวนโควตายาง คือ ไทยต้องได้รับน้อยลง ซึ่งหลังจากนั้นรัฐบาลก็มีได้ดำเนินการให้มีการสำรวจและจัดเก็บสถิติที่ถูกต้องแต่อย่างใด ต่อเมื่อหน่วยงานใดจำเป็นต้องใช้สถิติดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง ก็ทำการสำรวจโดยขาดการประสานงานต่อกัน เช่น กองการยาง กับ กองเศรษฐกิจการเกษตร เป็นต้น ต่างหน่วยงานต่างสำรวจ สถิติที่ได้มาก็แตกต่างกันมาก จนขาดความเชื่อถือในความถูกต้อง ซึ่งเป็นภาระสิ้นเปลืองงบประมาณที่ได้ผลไม่คุ้มค่างวดสถิติที่สำรวจโดย 2 หน่วยงานดังกล่าว ดังในตารางต่อไปนี้

<sup>1</sup> สัมภาษณ์ อาจารย์รัตน์ เพชรจันทร์.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน; ท่านอง สิงคาลวณิช, "บทบาทในการพัฒนาการผลิตยางของกรมส่งเสริมการเกษตร," ใน ยางพารา 2517, หน้า 48.

## ตารางที่ 37

เปรียบเทียบสถิติ เนื้อที่สวนยางของกองการยาง  
และของกองเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2490-2493

พ.ศ.	กองการยาง <sup>1</sup>		กองเศรษฐกิจการเกษตร <sup>2</sup>	
	เนื้อที่สวนยางกรีดได้ (ไร่)	เนื้อที่สวนยางทั้งหมด (ไร่)	เนื้อที่สวนยางกรีดได้ (ไร่)	เนื้อที่สวนยางทั้งหมด (ไร่)
2490	843,746	1,268,048	1,216,000	1,763,000
2491	1,000,000	1,500,000	1,366,000	1,809,000
2492	1,010,000	1,500,000	1,486,000	1,889,000
2493	1,300,000	1,700,000	1,629,000	1,974,000

ที่มา: 1. ฝ่ายควบคุมยางตามพระราชบัญญัติ กองการยาง กรมวิชาการเกษตร.

2. กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรราธิการ.

ประการที่สี่ อาชีพการเกษตรกรรมสาขาอื่น ๆ ในภาคใต้อยู่ในสภาพที่อ่อนแอ มีความสามารถในการผลิตเพียงเพื่อเลี้ยงตัวเอง เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ขาดพลังที่จะสนับสนุน การพัฒนากิจการสวนยางพารา<sup>1</sup>

## 2. ปัญหาในด้านการค้า

ประการแรก ปัญหาจากการพึ่งตลาดต่างประเทศมากเกินไป คือ ผลผลิตยางของ ไทยส่งเป็นสินค้าออกประมาณร้อยละ 98 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด และใช้เป็นวัตถุดิบป้อน โรงงานภายในประเทศประมาณร้อยละ 2 เท่านั้น ปัญหาที่ไทยต้องประสบในการค้ายางกับ ต่างประเทศคือ ราคายางขึ้นลงไม่แน่นอนอยู่เสมอ ซึ่งไม่มีหนทางที่ประเทศไทยจะแก้ไขกลไก การกำหนดราคายางในตลาดโลกได้ด้วยลำพังประเทศเดียว นอกจากจะผ่อนคลายเป็นให้ทุเลาลง โดยการส่งเสริมให้มีการลงทุนสร้างโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศให้มากขึ้น เพื่อเป็นการลดการพึ่งตลาดต่างประเทศให้น้อยลงเท่านั้น

ประการที่สอง ปัญหาเกิดจากระบบการตลาดยางทั้งภายในประเทศและระหว่าง ประเทศ ดังนี้คือ

1) พ่อค้ายางได้รวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นโดยเฉพาะกลุ่มพ่อค้าผู้ส่งออก<sup>2</sup> ซึ่งมีผลต่อการกำหนดราคาซื้อขายยาง และการกำหนดราคาซื้อขายยาง พ่อค้าได้ยึดถือราคายาง ในตลาดสิงคโปร์เป็นเกณฑ์ แต่เกณฑ์ดังกล่าวมีช่วงเหลื่อมของราคามากเกินไป เช่น ราคายาง ในตลาดสิงคโปร์ก็โลกรั่มละ 15.69 บาท ราคายางที่ท่าดโตะจะถูกกำหนดเพียงก็โลกรั่มละ 10.64 บาท เกิดช่วงเหลื่อมของราคาถึงก็โลกรั่มละ 5.05 บาท<sup>3</sup> และเมื่อพ่อค้ารับซื้อยาง จากชาวสวนยางก็ต้องซื้อในราคาต่ำกว่าก็โลกรั่มละ 10.64 บาท ลงไปอีก

<sup>1</sup> ท่านอง สิงคาลวนิช, "บทบาทในการพัฒนาการผลิตยางของกรมส่งเสริมการเกษตร," ใน ยางพารา 2517, หน้า 48.

<sup>2</sup> ธงชัย ลาวรรณ, "การตลาดสินค้ายางธรรมชาติของประเทศไทย ศึกษากรณี เฉพาะในจังหวัดสงขลาและยะลา," หน้า ๖.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

2) เมื่อพ่อค้าออกไปรับซื้อยางจากชาวสวนยาง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการซื้อยาง พ่อค้ามักจะผลักให้ตกเป็นภาระของชาวสวนยางทั้งสิ้น เช่น ค่าใช้จ่ายเกิดจากเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก และพ่อค้ายังต้องจ้างแรงงานในการขนส่งยาง<sup>1</sup> เป็นต้น และชาวสวนยางไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา เพราะขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลให้เกิดการรวมกลุ่มในการซื้อขายยางในรูปแบบของสหกรณ์ ชาวสวนยางจึงไม่มีโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรการแบ่งผลประโยชน์อย่างเสมอภาคจากกลุ่มพ่อค้า

ผลจากนโยบายการผลิตและการค้ายางพาราที่มีต่อ เศรษฐกิจและสังคมภาคใต้และต่อ เศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

นโยบายการผลิตและการค้ายางพาราระหว่าง พ.ศ. 2488-2503 พอจะสรุปได้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ได้มีบุคคล เข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องทั้งโดยทางตรงและโดยอ้อมกับอาชีพการทำสวนยางเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น เจ้าของสวนยาง พ่อค้ายางทุกระดับ เจ้าของโรงงานแปรรูปยาง ลูกจ้างทั้งในสวนยาง ในบริษัทส่งยางออกและในโรงงานแปรรูปยาง นอกจากนี้ยังมีผู้ผลิตอุปกรณ์ในการผลิตยาง ตลอดจนถึงผู้บริการในการขนส่งยาง เป็นต้น

การที่มีผู้เข้ามา เกี่ยวข้องมากขึ้นนี้ แสดงให้เห็นถึงความเติบโตของกิจการสวนยางพาราอัน เป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมอาชีพการทำสวนยาง อนึ่งในช่วงเวลานี้คนไทยได้ เข้ามามีบทบาทในการ เป็น เจ้าของและ เป็นลูกจ้างในสวนยางพาราเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามกิจการค้ายางพารายังคงอยู่ในมือของพ่อค้าชาวจีนดัง เช่น ในเวลาที่ผ่านมา

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.



ภาวะการผลิตและการค้าภายในภาคใต้จะเฟื่องฟูหรือซบเซาขึ้นอยู่กับราคายางซึ่งมักจะเคลื่อนไหวขึ้นลงไม่คงที่ตามสถานการณ์ของโลกหรือตามภาวะการค้าภายในตลาดโลก คราวใดที่ราคายางตกต่ำมาก ๆ ชาวภาคใต้มิได้เดือดร้อนเฉพาะการครองชีพเท่านั้น แต่ยังเดือดร้อนเพราะภัยจากโจรผู้ร้ายด้วย ดังที่นายประสาธ ไชยะโท สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดยะลา ได้ชี้แจงต่อรัฐบาลในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันพุธที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2490 ถึงสาเหตุที่ทำให้มีโจรผู้ร้ายชุกชุมในภาคใต้ว่า " . . . เนื่องมาจากราคายางตกต่ำมากจนพ่อค้าไม่รับซื้อ ทำให้ราษฎรอดอยากกันทั่วไปจนต้องหันไปประกอบอาชีพกรรม . . ."<sup>1</sup> และจากกระชูดของนายฉ่ำ จำรัสเนตร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช ถาปนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2501 ว่า " . . . ปรากฏว่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ตรัง และสุราษฎร์ธานี มีโจรผู้ร้ายชุกชุม ได้มีการปล้นสดมภ์กันทั่วไป . . ."<sup>2</sup> ซึ่งพลโทประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ตอบว่า

. . . เรื่องโจรผู้ร้ายตามสถิติได้เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี 2498 ตลอดจนบัดนี้ . . . สาเหตุที่เกิดโจรผู้ร้ายเพิ่มขึ้นอย่างมากมายนี้มีอยู่หลายประการ คือ เมื่อ 3 ปีที่แล้วมาราคาแร่ ราคายางดี มีประชาชนได้ทำมาหากินในทางเป็นกรรมกรเหมืองแร่ กรรมกรสวนยางกันมากมาย . . . คนไม่ว่างงาน แต่บัดนี้ปรากฏว่า ราคาแร่ ราคายางนั้นตก ทำให้คนว่างงาน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดโจรผู้ร้ายชุกชุม . . .<sup>3</sup>

<sup>1</sup> รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 30/2490 (สามัญ) ชุดที่ 1 วันพุธที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2490, หน้า 2745-2747.

<sup>2</sup> รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 16/2501 (สามัญ) พ.ศ. 2501 วันที่ 19 กันยายน 2501, 2: 2078-2080.

<sup>3</sup> เรื่องเดียวกัน.

แต่ในช่วงเวลาที่ราคาขายแพง เช่น ในระหว่างสงครามเกาหลี ภาวะเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้มีความรุ่งเรืองมากที่สุดระยะเวลาหนึ่ง ราคาขายมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงแทบทุกวัน ชาวสวนยางจะคอยฟังข่าว สอบถามราคาขายจากพ่อค้าเร่หรือจากเพื่อนบ้านที่นำยางไปขาย เมื่อราคาสูงเป็นที่พอใจก็จะนำยางไปขาย บางรายก็ไม่ยอมขายง่าย ๆ เพราะคาดว่าราคาขายจะสูงขึ้นไปอีก จนในที่สุดราคาขายกลับลดต่ำลงมากก็มี เจ้าของสวนยางขนาดใหญ่ที่สามารถผลิตยางออกจำหน่ายได้มากในราคาที่ราคาขายสูง ได้กลายเป็นเศรษฐีสวนยางจังหวัดละหลายราย สำหรับเจ้าของสวนยางขนาดเล็กก็มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงขึ้น เช่น เดียวกัน จะเห็นได้จากความเคลื่อนไหวในสังคมผู้ประกอบการสวนยางพาราในภาคใต้ ซึ่งมีสิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน เช่น มีการปลูกสร้างบ้านเรือนใหญ่โตและสวยงามมากกว่าชุมชนผู้ประกอบการเกษตรกรรมประเภทอื่น นอกจากนี้วัดวาอารามและโรงเรียนก็ได้รับการเอาใจใส่บูรณะบำรุงสมกับเป็นศูนย์กลางของชุมชนผู้มีรายได้สูง

สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าชาวสวนยางในภาคใต้มีรายได้สูงมากในช่วงสงครามเกาหลี มีเงินใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยอีกประการหนึ่งก็คือ เจ้าของสวนยางและลูกจ้างทำสวนยางรุ่นหนุ่มทั้งหลายจะซื้อปากกาพลอกทอง เทนิสกระเป๋าสื่อกันแทบทุกคน โดยถือ เป็นเครื่องประดับอย่างหนึ่ง<sup>1</sup> และในระยะเวลานั้นได้มี เข็มขัดพลาสติก เข้ามาจำหน่ายเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เป็นผลิตภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ชนิดใหม่ที่ถือกันว่าเป็นของดี ราคาเส้นละ 300 บาท ชาวสวนยางในภาคใต้ซื้อใช้กันทั่วไป<sup>2</sup>

<sup>1</sup> สัมภาษณ์ อาจารย์เทอด สุวรรณศิริ, นายเอี่ยม บุญชู.

<sup>2</sup> สัมภาษณ์ อาจารย์เทอด สุวรรณศิริ.

ชาวภาคใต้ที่ประกอบอาชีพอื่น เช่น ชวนา โดยเฉพาะชาวนารุ่นหนุ่มที่ไม่มีนาทำ มักจะละทิ้งถิ่นฐานเดิมไปเป็นลูกจ้างในสวนยาง และไปจับจองที่ดินเพื่อปลูกสร้างสวนยางก็มีอยู่มาก<sup>1</sup> ในระยะสงครามเกาหลีนี้เนื้อที่ปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นสูงมาก คือ ในระหว่าง พ.ศ. 2493-2495 เพิ่มขึ้นถึง 3,054,000 ไร่<sup>2</sup>

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเครื่องมือในการวัดฐานะของประชาชนในประเทศต่าง ๆ คือ รายได้ของบุคคล<sup>3</sup> แต่สำหรับในภาคใต้ของไทย ในระยะที่ยางมีราคาแพงมากนับตั้งแต่สงครามเกาหลีเป็นต้นมา ยางพาราได้กลายเป็นเครื่องวัดฐานะของชาวภาคใต้อย่างชัดเจนตลอดเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ทศวรรษ เมื่อชาวภาคใต้ออกจากบ้านเดินทางไปไหน มักจะถูกถามว่ามีสวนยางกี่ไร่ ทำให้ชาวภาคใต้แทบทุกอาชีพทั้งข้าราชการตลอดถึงพ่อค้าต่างก็พยายามหาที่ดินสร้างสวนยางไว้ เป็นหลักประกันฐานะของครอบครัว ดังที่มีผู้เขียนเล่าไว้ว่า

---

<sup>1</sup> ชาวนาจากอำเภอเมือง อำเภอหัวไทร อำเภอเชียรใหญ่ และอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไปจับจองที่ป่าปลูกสร้างสวนยางในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดสตูล : ข้อมูลจาก สัมภาษณ์นายพิน เมืองชู อายุ 68 ปี บ้านเลขที่ 333 หมู่ 5 ตำบลพรุพลี อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527.

ชาวจังหวัดปัตตานี ไปจับจองที่ป่าปลูกยางในจังหวัดยะลา : ข้อมูลจาก สัมภาษณ์ นายชวด ธรรมาธิปดี, คุณครูอื่น พูลภักดี.

<sup>2</sup> ศูนย์วิจัยการยาง, การส่งเสริมและการพัฒนาสวนยาง, หน้า 2.

<sup>3</sup> จรินทร์ เทศวานิช, การพัฒนาเศรษฐกิจ (กรุงเทพฯ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2523), หน้า 1.

“ . . . คุณพ่อของผม เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย . . . จึงจำเป็นต้องทำงานตัว เป็นเกลียว เพื่อเลี้ยงดูพวกเรา . . . คุณพ่อได้จับจองที่ดินแปลงหนึ่ง . . . ปูถุยก่างพารา สวนแปลงนี้ให้ ผลกับครอบครัว เรามาก . . . ”<sup>1</sup> และในขณะที่ผู้เขียนกำลัง เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2497 เจ้าของร้านขายรถจักรยานที่ใหญ่ที่สุดในตลาดจังหวัด ได้เล่าให้ฟังว่า “ได้ไปสร้างสวนยางไว้ที่อำเภอลานสกา เพื่อว่า เวลาแก่เฒ่าทำงานไม่ไหวพอได้อาศัยรายได้จากสวนยางเลี้ยงชีพ”

ในระยะที่ยางราคาแพงนี้ นักเรียนนักศึกษาชาวภาคใต้ที่เข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ มักจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่มาจากครอบครัว เจ้าของสวนยาง และเรียกขานกันในหมู่เพื่อนฝูงว่า “ลูกเศรษฐีสวนยางภาคใต้” และถ้านักเรียนนักศึกษาดังกล่าว เป็นลูกเจ้าของสวนยางขนาดเล็ก ที่มีฐานะไม่ดีนัก ความเป็นอยู่ของเขาก็มีส่วนสัมพันธ์กับราคายางอยู่ไม่น้อย เวลาเขียนจดหมาย ขอเงินจากพ่อแม่ มักจะยึดถือราคายางพาราเป็นหลัก ดังข้อความในจดหมายต่อไปนี้

“ . . . ลูกอยากได้เงินไปซื้อเสื้อผ้า ยาและสมุด หนังสือสัก 500 บาทเท่านั้น หวังว่าคุณพ่อคุณแม่คงไม่ขัดข้องเป็นแน่ แต่ถ้การเงินทางบ้านฝืดเคือง ราคายางตกต่ำ คุณพ่อคุณแม่จะกรุณา สักเท่าใดก็ได้ . . . ”<sup>2</sup>

ระยะใดที่ยางในตลาดโลกมีราคาสูง ชาวสวนยางในจังหวัดภาคใต้ได้ชื่อว่าเป็น เกษตรกรที่มีรายได้สูงที่สุดของประเทศ<sup>3</sup> ยามใดที่ราคายางตกต่ำ เพราะประเทศอุตสาหกรรม

<sup>1</sup> ประภาส คงสมัย, “ผืนดินไทยนี้ . . . ไม่ขาย,” ใน อนุสรณ์ชมนุมชาวตรัง ครั้งที่ 2 ณ สมาคมพ่อค้าไทย 19 ธันวาคม 2502 (พระนคร: โรงพิมพ์อนุฎการพิมพ์, 2502), หน้า 4.

<sup>2</sup> ประดิษฐ์ ไกรว่อง, “ชีวิตต่างเมือง,” ใน อนุสรณ์ชมนุมชาวตรัง ครั้งที่ 2, หน้า 100.

<sup>3</sup> คณะอนุกรรมการสำรวจภาวะการทำมาหากินของราษฎรในจังหวัดภาคใต้, รายงานผลการสำรวจภาวะการทำมาหากินของราษฎรในจังหวัดภาคใต้ 10 จังหวัด เรื่อง ยางพารา พ.ศ. 2510 (พระนคร: คณะอนุกรรมการสำรวจภาวะการทำมาหากินของราษฎร ในจังหวัดภาคใต้, 2511), หน้า 7.

ลดปริมาณการใช้ยางหรือหันไปใช้ยางเทียมมากขึ้น ชาวสวนยางในภาคใต้ก็ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจอยู่ไม่น้อย<sup>1</sup>

การค้ายางกับต่างประเทศในระหว่าง พ.ศ. 2489-2503 ปรากฏว่ามูลค่าการส่งยางออกได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี และสูงกว่ามูลค่าของแร่ดีบุกและไม้สักรวมกันเสียอีก จนกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญเป็นอันดับ 2 รองจากข้าว ครั้นถึง พ.ศ. 2503 ยางพารากลายเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงเป็นอันดับหนึ่ง คือ มีมูลค่าถึง 2,579,352,564 บาท<sup>2</sup> รายได้จำนวนมากดังกล่าวนี้นอกจากจะทำให้เกิดการกระจายรายได้อย่างกว้างขวางในสังคมภาคใต้แล้ว ยังเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมเป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้รัฐจะมีรายได้จากการเก็บค่าภาษีอากรและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ไม่มากนัก แต่ผลจากความอยู่ดีกินดีของพลเมืองในภาคใต้ เป็นการส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าในระบบเศรษฐกิจของประเทศ เป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อกลุ่มคนภายในประเทศมีรายได้มีอำนาจการซื้อสูง<sup>3</sup> ธุรกิจการค้าก็ย่อมเจริญตามไปด้วย

---

<sup>1</sup> เรื่องเดียวกัน .

<sup>2</sup> โปรดดู ตารางที่ 30 .

<sup>3</sup> ตามปรกติชาวภาคใต้มีนิสัยใช้จ่ายและกินอยู่อย่างฟุ่มเฟือย เมื่อเปรียบเทียบกับชาวอีสาน มีคำบอกเล่าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของลูกจ้างชาวภาคใต้และชาวอีสานซึ่งอยู่ในกองสีเดียวกันว่า ชาวอีสานสามารถเก็บเงินที่หาได้ส่งไปให้ครอบครัว ส่วนตนเอง เก็บผักเก็บมะละกอข้างกองสีมาทำอาหาร โดยไม่ยอมซื้อกับข้าวเกือบตลอดปี ในขณะที่ลูกจ้างชาวภาคใต้ขอยืมเงินจากชาวอีสานไปซื้อหมูซื้อ เนื้อมาทำกับข้าว .

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมอาชีพการทำสวนยางพารา  
ของไทย ยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร จนสหรัฐอเมริกาและองค์การระหว่างประเทศ คือ  
ธนาคารโลก และองค์การอาหารและเกษตรแห่งองค์การสหประชาชาติ ได้เข้ามาให้การ  
แนะนำช่วยเหลือ และผลักดันให้จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางขึ้น เพื่อช่วยเหลือ  
ชาวสวนยางให้ปลูกยางพันธุ์ดีในเวลาต่อมา





### บทสรุป

การขยายตัวของอุตสาหกรรมทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผลักดันทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมให้มีการนำยางพาราเข้ามาปลูกในภาคใต้ของไทย โดยทางตรงก็คือความต้องการยางพาราของประเทศอุตสาหกรรม ส่วนโดยทางอ้อมก็คือประเทศเหล่านี้ยังต้องการแร่ดีบุกโดยไม่จำกัดอีกด้วย การขุดแร่ดีบุกส่งออกเพิ่มมากขึ้นนี้ทำให้เกิดความวิตกกังวลว่าแร่ดีบุกจะลดลงไปอย่างรวดเร็ว จึงได้เตรียมขจัด เศษรายได้จากแร่ดีบุกด้วยการปลูกยางพารา

การเริ่มปลูกยางพาราของประชาชนในภาคใต้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ พวกที่ปลูกตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการผลิตเป็นสินค้าออกขจัด เศษแร่ดีบุก ซึ่งผู้ประกอบการท้องถิ่นได้ชักชวนและบังคับให้ราษฎรปลูกตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ในมณฑลภูเก็ต เป็นต้น อีกประเภทหนึ่งปลูกกันตามความต้องการของราษฎรเอง เช่น ในมณฑลนครศรีธรรมราชและมณฑลปัตตานี โดยเฉพาะมณฑลปัตตานีซึ่งอยู่ติดต่อกับ เขตมลายู ประชาชนได้ทราบถึงคุณค่าของยางพารามาก่อน ประกอบกับดินในมณฑลนี้เป็นดินปนทรายปลูกข้าวไม่ได้ผลดี ประชาชนจึงนิยมปลูกยางพารากันทั่วไป จนสามารถผลิตได้มากกว่ามณฑลอื่น ๆ เมืองที่ผลิตได้มาก คือ นคราธิวาส ยะลา และปัตตานี สำหรับมณฑลนครศรีธรรมราชอยู่ติดต่อกับ เขตเมืองตรัง ประชาชนได้นำพันธุ์ยางพาราไปเผยแพร่แจกจ่ายกันเอง มณฑลที่ปลูกน้อยที่สุด ได้แก่ มณฑลสุราษฎร์ ทั้งนี้ เพราะมีประชากรน้อย<sup>1</sup>

นโยบายการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ระหว่างพ.ศ. 2444-2503 อาจกล่าวสรุปได้ดังนี้

นโยบายของรัฐบาล การเริ่มประกอบอาชีพทำสวนยางพาราในระยะแรกในหัวเมืองภาคใต้ เกิดจากข้อ เสนอของข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต เป็นส่วนใหญ่ และรัฐบาลก็เห็นชอบด้วย เพราะการสร้างงานอาชีพให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ดีขึ้นนั้นย่อม เป็นผลดีต่อบ้าน เมืองด้วย รัฐบาลจึงได้กำหนด เป็นนโยบายให้ทุกมณฑลในภาคใต้ส่งเสริมให้ราษฎรปลูกยางพารา แต่นโยบาย

<sup>1</sup>ใน พ.ศ. 2452 มีประชากรเพียง 159,704 คนเท่านั้น การผลิตยางพาราในมณฑลสุราษฎร์จึงมีความสำคัญต่อ เศรษฐกิจของภาคใต้น้อยมาก.

ดังกล่าวประสบความสำเร็จไม่มากนัก เพราะรัฐบาลมิได้เอื้ออำนวยให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง เช่น เมื่อผู้ปกครองท้องถิ่นภาคใต้เสนอให้จ้างผู้เชี่ยวชาญเข้ามาแนะนำวิธีการปลูกและการผลิตยางพาราแก่ราษฎร รัฐบาลก็ได้ตอบสนอง และเมื่อรัฐบาลพิมพ์หนังสือเรื่องการทำสวนยางพารา แจกในงานแสดงกิจกรรมที่วังสระปทุม ก็ถึงมือชาวสวนยางน้อยที่สุด การขยายพื้นที่ปลูกยางพาราตามนโยบายของรัฐบาลระหว่าง พ.ศ. 2444-2476 จึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ต่อมารัฐบาลภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยเฉพาะรัฐบาลของ พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้กำหนดนโยบายการส่งเสริมอาชีพการทำสวนยางพาราอย่าง ชัดเจนและพยายามดำเนินการให้บรรลุผลตามนโยบาย โดยมีได้คำนึงถึงเสถียรภาพของรัฐบาลเอง โดยมุ่งเอาประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นที่ตั้ง จนถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด ภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในภาวะการผลิตและการค้ายางของโลก อภิปรายโจมตีในคราว ที่รัฐบาลขออนุมัติสมัครเข้าเป็นภาคีความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศ ในที่สุดรัฐบาลแพ้ คะแนนเสียงในสภา เป็นผลให้รัฐบาลต้องลาออกทั้งคณะ เมื่อพระยาพหลฯ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีก ท่านก็ได้เสนอเรื่องประเทศไทยสมัครเข้าเป็นภาคีความตกลงจำกัดยาง ระหว่างประเทศต่อสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง จนสภาผู้แทนราษฎรต้องยินยอมอนุมัติ แต่ รัฐบาลบางสมัยก็เป็นห่วงเสถียรภาพของรัฐบาลมากกว่าผลประโยชน์ของประชาชน ดังเช่นรัฐบาล ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ยับยั้งพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เพราะเกรงว่าจะแนบเสียงของพรรครัฐบาลจะตกต่ำลงไป

ส่วนการผลิตและการค้ายางพาราในระหว่าง พ.ศ. 2477 จนถึงก่อนเกิดสงครามโลก ครั้งที่ 2 นั้น รัฐบาลได้ยื่นมือเข้าไปควบคุมให้ชาวสวนยางพาราและพ่อค้ายางปฏิบัติให้เป็นไปตามความตกลงควบคุมจำกัดยางระหว่างประเทศ และเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังทรุดโทรมอย่างหนัก นโยบายของรัฐบาลในระยะเวลาดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้ ขยายพื้นที่ปลูกยางพาราออกไปกว้างขวางมากขึ้น แต่ทางด้านเทคโนโลยีในการผลิตยังไม่ได้ รับการพัฒนามากนัก ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายต้องการ ยางพาราเพิ่มขึ้น ทำให้กิจการสวนยางพาราของไทยเฟื่องฟูขึ้นมากกว่าในระยะ เวลาที่ผ่านมา

นโยบายของรัฐบาลภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เน้นการส่งเสริมการปลูกและการ ผลิตยางพาราโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าถึงชาวสวนยางพารามากที่สุด เช่น การตั้งสถานี ทดลองการยาง ตลอดจนการตั้งโรงงานปรับปรุงคุณภาพยางในท้องถิ่นต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม

การปลูกและการผลิตยางของไทยยังล้าหลังอยู่มาก เพราะรัฐบาลขาดการส่งเสริมทางด้านวิชาการ ยังไม่มีการค้นคว้าทดลองอย่างจริงจัง ในขณะที่เดียวกันก็ขาดการส่งเสริมให้บริษัทเอกชนซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ร่วมมือกันค้นคว้าทดลองเพื่อปรับปรุงพันธุ์ยางและเทคนิคในการผลิตเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรเอง ดังที่ปรากฏในประเทศมลายู ดังนั้นถึงแม้รัฐบาลจะเอาใจใส่ในอาชีพการทำสวนยางพารา แต่การดำเนินนโยบายแบบขาดความรู้และไม่เล็งเห็นการไกลของผู้มีอำนาจในรัฐบาลจึงเป็นการสกัดกั้นความเจริญของอาชีพการทำสวนยางพาราอย่างน่าเสียดาย

ผลจากนโยบายการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม แยกพิจารณาได้ ดังนี้

ก. ผลทางด้านเศรษฐกิจ การปฏิบัติตามนโยบายส่งเสริมการปลูกยางพาราของกระทรวงเกษตรธิการและของผู้ปกครองท้องถิ่นในภาคใต้ ทำให้พื้นที่ปลูกยางขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่ในระยะ 30 ปีแรกพื้นที่ปลูกยางยังไม่มากพอที่จะทำให้การทำสวนยางพาราเป็นอาชีพที่สำคัญของชาวภาคใต้ ดังนั้นการผลิตยางพาราเป็นสินค้าออกในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ถึงแม้จะมีความสำคัญต่อชาวสวนยางพาราในภาคใต้ แต่ได้ส่งผลถึงเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมน้อยมาก

ต่อมารัฐบาลภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้ร่วมมือกับประเทศผู้ผลิตยางที่สำคัญของโลก ดำเนินนโยบายควบคุมจำกัดโควตายางทั้งทางด้านการปลูก การผลิตและการส่งยาง เป็นสินค้าออก ผลจากการร่วมมือกันระหว่างประเทศผู้ผลิตยางทำให้ปริมาณยางไม่ล้นตลาดตั้งในระยะเวลาดังกล่าว ราคาขายจึงขยับตัวสูงขึ้น การที่นโยบายควบคุมจำกัดยางส่งผลให้ราคาขายสูงขึ้นนี้ ทำให้พื้นที่ปลูกยางในภาคใต้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ชาวภาคใต้เป็นจำนวนไม่น้อยที่เพิ่งหันมาประกอบอาชีพปลูกยางพาราภายหลังรัฐบาลใช้นโยบายควบคุมจำกัดยาง จนการทำสวนยางพารากลายเป็นอาชีพที่สำคัญที่สุดอาชีพหนึ่งของชาวภาคใต้ คือสามารถผลิตยางพาราส่ง เป็นสินค้าออกเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกปีในขณะที่เดียวกันมูลค่าการส่งออกก็สูงขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถทำรายได้สูงกว่าแร่ดีบุกตลอดมา

สำหรับการค้ายางพาราทั้งภายในประเทศและการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลดำเนินนโยบายการค้าแบบเสรี นโยบายดังกล่าวนี้มีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้ธุรกิจการค้ายางของไทย

ตกอยู่ในมือของพ่อค้าชาวจีนเกือบทั้งสิ้น ความเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนของราคายางพาราภายในประเทศที่ขึ้นลงอยู่เสมออันส่วนหนึ่ง เกิดจากนโยบายการค้าแบบเสรีด้วย

ระยะเวลาในการผลิตและการค้ายางพาราที่ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชาวภาคใต้มากที่สุด ได้แก่ ในระหว่างสงครามเกาหลี ซึ่งชาวสวนยางพาราลดลงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการสวนยางพารามีรายได้สูงมาก เพราะสหรัฐอเมริกาและอังกฤษซื้ออย่างสะสมเป็นจำนวนมาก ทำให้ราคายางพุ่งขึ้นสูงสุดถึงกิโลกรัมละ 30 บาท ระยะเวลาดังกล่าวนี้ชาวสวนยางพารากลายเป็นเกษตรกรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีที่สุดใน เจ้าของสวนยางขนาดใหญ่มีรายได้มากจนเป็นเศรษฐีจังหวัดหลายราย ซึ่งไม่มีพืชชนิดใดทำรายได้ให้แก่เกษตรกรสูงมากถึงเพียงนี้มาก่อน และถึงแม้ในช่วงเวลาที่ราคายางตก ชาวสวนยางก็ยังมียาได้ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ ในภาคใต้และในประเทศไทย

ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนโยบายการผลิตและการค้ายางพาราอีกประการหนึ่งคือ ลักษณะการใช้ที่ดิน เนื่องจากในภาคใต้มีพื้นที่เป็นดินลูกรังอยู่ทั่วไป ดินประเภทนี้ไม่สามารถปลูกพืชชนิดใดได้นอกจากยางพารา ซึ่งนับว่าเป็นผลดีที่สามารถให้ที่ดินให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ แต่การขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ดินประเภทอื่น ๆ ได้ก่อให้เกิดปัญหาตามมาคือ ทำให้พื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อบริโภคลดน้อยลงไปด้วย<sup>1</sup>

นโยบายเกี่ยวกับกิจการสวนยางพาราได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในภาคใต้ คือ การผลิตเป็นไปเพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ และถึงแม้ลักษณะการผลิตจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อการยังชีพก็ตาม แต่อาชีพการทำสวนยางพาราช่วยให้

<sup>1</sup> สถิติการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในภาคใต้ (สำรวจภายหลัง พ.ศ. 2503)

มีดังนี้

พื้นที่ทั้งหมดในภาคใต้	72,961	ตารางกิโลเมตร
เป็นพื้นที่ป่า	45%	
เป็นพื้นที่ปลูกยาง	25%	
เป็นพื้นที่ทำนา	13%	
เป็นพื้นที่ปลูกมะพร้าว	1.3%	
เป็นพื้นที่ปลูกพืชอื่น ๆ ปรมาณ	15%	

: ข้อมูลจาก ธงชัย ลาวรรณ, "การตลาดสินค้ายางธรรมชาติของประเทศไทย

ศึกษากรณีเฉพาะในจังหวัดสงขลาและยะลา," หน้า 8.

มีการกระจายรายได้ของประชากรในภาคใต้มากกว่าอาชีพใด ๆ และได้ก่อให้เกิดการขยายตัวทางด้านการค้าและระบบ เศรษฐกิจแบบ เงินตราที่เติบโตมากขึ้น

สำหรับผลทางด้านเศรษฐกิจต่อประเทศโดยส่วนรวมนั้น ยางพาราเป็นสินค้าออกที่ทำรายได้เข้าประเทศสูงมาก โดยเฉพาะระหว่าง พ.ศ. 2488 - 2503 มูลค่าการส่งยางออกมากกว่าการส่งแร่ดีบุกและไม้สักรวมกันเสียอีก ซึ่งรัฐบาลได้ยอมรับว่า รายได้จากยางพาราช่วยรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ได้ส่วนหนึ่ง และในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยางพารามีส่วนสนับสนุนแผนพัฒนาการอุตสาหกรรมภายในประเทศด้วย เพราะยางพารา เป็นวัตถุดิบสำคัญต่อการอุตสาหกรรม ได้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางขึ้นหลายประเภททั้งในส่วนกลางและในจังหวัดภาคใต้ ถึงแม้การใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบภายในประเทศยังมีไม่มากนัก แต่ก็มีความหวังว่าจะขยายตัวมากขึ้นในอนาคต

ข. ผลทางด้านสังคม นโยบายการผลิตและการค้ายางพารามีส่วนอย่างสำคัญในการชักนำชาวจีน เข้ามายังสังคมภาคใต้ ทำให้คนไทยในภาคใต้มีความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจกับชาวจีนอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพราะชาวจีนเป็นพ่อค้ารับซื้อยาง ในขณะที่เดียวกันก็ขายอุปกรณ์การผลิตยางพาราด้วย แต่การค้าของชาวจีนอยู่ในลักษณะการแสวงหากำไร มิใช่การค้าแลกเปลี่ยนที่กำหนดราคาสิ่งของเสมอภาคกันอย่างสังคมดั้งเดิมของสังคมภาคใต้ และในการติดต่อซื้อขายกัน ชาวจีนเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดราคา ชาวสวนยางในภาคใต้จึงเสียเปรียบพ่อค้าชาวจีนตลอดมา ดังนั้นกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากนโยบายการผลิตและการค้ายางพาราก็คือ พ่อค้าชาวจีนทุกระดับ โดยเฉพาะพ่อค้าผู้ส่งออกซึ่งดำเนินการค้าในลักษณะผูกขาด รายได้จากการค้ายางพาราของพ่อค้าชาวจีนกลับมา เป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ความรุ่งเรืองในสังคมภาคใต้น้อยที่สุด เพราะนายทุนชาวจีน เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นชาวสิงคโปร์และมลายู ซึ่งจะส่งกำไรกลับประเทศของตน

ตลาดรับซื้อยางของไทยส่วนใหญ่อยู่ในต่างประเทศ และมีความเปลี่ยนแปลงในภาวะการค้าและการขึ้นลงของราคาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา จึงทำให้ภาวะเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้ส่วนหนึ่งตกอยู่ใต้อิทธิพลของความผันแปรของปัจจัยดังกล่าวนี้ แต่อาชีพการทำสวนยาง



พาราก็ทำให้ชาวสวนยางมีฐานะความเป็นอยู่ดีมากขึ้นเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นผลให้ชาวนาในภาคใต้ เป็นจำนวนมากพยายามยกฐานะของตนให้สูงขึ้นทั้งทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม โดยการอพยพจากท้องถิ่นเดิมไปแสวงหาที่ดินทำสวนยางพารา และ ชาวนาจำนวนมากไม่น้อยที่เข้าสู่สังคมชาวสวนยางพาราโดยวิธีการแต่งงาน

สำหรับการดำเนินชีวิตของชาวสวนยาง เกี่ยวกับการผลิตยางพารา มีความแตกต่างไปจากกรรมวิธีการผลิตแบบเดิมของชาวภาคใต้อยู่มาก เช่น การกรีดยาง ชาวสวนที่ทำยางได้ประมาณวันละ 7 - 8 กิโลกรัม จะต้องออกกรีดยางตั้งแต่ 3 - 4 นาฬิกา เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตยางก็เป็นสิ่งใหม่ที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น ตะเกียงแก๊สซึ่งใช้คาดติดกับหน้าผาก เวลาออกกรีดยางตอนหัวรุ่ง หรือมืด เจ็บ-บง สำหรับกรีดยาง ตะกอนภาชนะสำหรับใส่น้ำยาง น้ำกรดสำหรับผสมน้ำยาง การใช้จักรกรีดยาง ตลอดจนการมีความสัมพันธ์กับพ่อค้าชาวจีน ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นวิถีชีวิตของชาวสวนยางที่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากอาชีพการท่อน้ำสวน นับได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตโดยตรง ความเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่งในวิถีชีวิตของชาวสวนยางก็คือ การทำสวนยางซึ่งนอกเหนือจากการท่อน้ำ ทำให้มีการใช้เวลาในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีเวลาว่างน้อยลง ซึ่งเท่ากับเป็นการเปลี่ยนนิสัยรักสันโดษในการประกอบอาชีพ มาเป็นความมานะบากบั่น ซึ่งส่งผลดีให้แก่ประเทศชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม

ปัญหาในการผลิตและการค้ายางพารา ปัญหาที่สำคัญมีอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตยางคุณภาพไม่ได้มาตรฐานยางขึ้นดี เพราะสวนยางพาราส่วนใหญ่เป็นสวนยางขนาดเล็กที่ได้น้ำยางน้อย ไม่คุ้มค่าที่จะลงทุนผลิตเป็นยางขึ้นดี อีกประการหนึ่งคือ ปัญหาเกี่ยวกับราคายางที่มักจะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงไม่แน่นอนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นผลมาจากการกำหนดราคายางในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศ



การแก้ไขปัญหทั้งสองประการนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าวิธีที่ดีที่สุดประการหนึ่งก็คือ การนำระบบสหกรณ์เข้ามาใช้ ซึ่งรัฐบาลก็เคยใช้วิธีนี้ช่วยเหลือชาวสวนยางพาราในภาคใต้มาก่อนแล้ว เพียงแต่ต้องมีการฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความชำนาญในการใช้เครื่องมือ และมีความรู้ความสามารถในการดำเนินการเสียก่อน และขณะเดียวกัน รัฐบาลก็ต้องส่งเสริมให้ชาวสวนยางรวมกลุ่มกันในการขาย เพื่อให้เกิดพลังในการต่อรองราคากับพ่อค้าอย่างด้วย.